Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

JYDSKE ALMUEFOLK

I

For godt 150 år siden, i 1819, kom den 20-årige pige Sybille Nielsdatter til Engom sogn nord for Vejle fjord. Hun var husmandsdatter og født i Meisling i Jerlev sogn sydvest for fjorden; hendes forældre var Niels Laursen og Karen Pedersdatter. Sybille, der var nr. 3 af 8 søskende, døbtes i Højen eller Jerlev kirke den 10. februar 1799 og kaldes ved denne lejlighed i kirkebogen "Zebille" - senere, ved sin konfirmation i 1813, "Isabelle".

Før hun kom til Bredal i Engom sogn som tjenestepige, havde hun også tjent i Vork i Egtved sogn.

I Bredal traf hun den jævnaldrende gårdmandssøn Jens Kjær Jensen, født dér den 29. november 1799, søn af Jens Madsen og Kathrine Nielsdatter. Jens Kjær havde 6 søskende, hvoraf dog 4 døde før voksen alder.

Sybille og Jens Kjær viedes i Engom kirke den 22. november 1823. De havde i en årrække et boelssted på Bredal mark, men i 1838 fik Jens Kjær mageskiftebrev fra Peder Jensen på denne gård på Bredal mark, en gård på 4 td. 3 sk., 1 fj., 2 alb. hartkorn. Denne gård, Engeland eller Engelund, nu kaldet Enggård, ligger lidt syd for Bredal by ved hovedvej 10.

Ægteparret fik en stor børneflok:

1) Jens f. 30/12 1823.
2) Niels f. 17/10 1825.
3) Mads f. 18/12 1826, død 8/2 1827, 7 uger gl.
4) Kathrine f. 18/12 1827, død 13/11 1844, 17 år gl.
5) Karen f. 9/4 1829.
6) Mads f. 1/9 1830.
7) Ane f. 14/4 1832, død 25/4 1832, 10 dage gl.
8) Stine f. 7/7 1833, død 8/1 1834, ½ år gl.
9) Jens Madsen, f. 13/11 1834, død 17/4 1836, 1¼ år gl.

10) Niels Peder f. 12/2 1837.
11) Christence f. 29/1 1840.
12) Therkild f. 21/10 1842.
(Alle døbt i Engom kirke).

1855 fik sønnen Niels Jensen Kjær, nr. 2 af flokken, skøde på gården. Forældrene blev boende der som aftægtsfolk.

Jens Kjær var lille af vækst; han var belæst, skrev godt og havde en "Cifferbog" med regnestykker.

Han døde den 8. marts 1864, 64 år gl. Hans djærve kone, Sybille, overlevede ham i mange år. Der gik ry af hendes kræfter: Hun kunne, stående i et skæppemål, løfte en tønde rug. Desuden klarede hun jo at sætte 12 børn i verden og har nok haft fuldt op at gøre med datidens mange sysler i et bondebrug. Der er ved folketællingerne i årene 1834 til 1850 af medhjælp kun anført 1 tjenestepige.

Sønnen Niels, der overtog fædrenegården, døde ret ung, 44 år gl., den 14. marts 1870. Hans enke, Mette Sørensen, giftede sig igen den 7. januar 1871 med Christoffer Pedersen Due fra Stagsrode i Barrit sogn. Deres sønnesøn ejer nu gården.

Sybille blev boende i gården også i den nye ejers tid, men sine sidste år tilbragte hun hos sin yngste datter, Christence og dennes mand, Søren Peter Carlsen på Lysholt mark, hvor hun i hvert fald boede i 1885. Hun døde dér den 28. juli 1888, 89 år gl. Både hun og hendes mand blev begravet på Engom kirkegård.

Af Sybilles og Jens Kjærs 12 børn døde, som det ses, 4 som ganske små og en ung datter 17 år gl. Om de øvrige følgende:

1) Jens - f. 1823 - ægtede,(efter hjemkomst fra soldatertjeneste) den 26. oktober 1849 i Hover kirke, Lene Clausdatter, med hvem han i febr. samme år havde fået en søn, der blev båret til dåben af hans mor Sybille. Jens boede i 1850 med sin kone og

lille søn Jens hos forældrene i gården på Bredal mark. Senere fik han gård i Hover (1854-58). Traditionen siger, at han spillede sin ejendom væk; hvorom alting er, så findes han i årene 1862-68 som daglejer i Vejle. Hans og Lenes børn var:

a. Jens Kjær Jensen f. 16/2 1849.
b. Niels Jensen Kjær f. 21/3 1854.
c. Sybille Jensen Kjær f. 9/2 1856.
d. Ane Lene Jensen Kjær f. 13/6 1858, (disse 4 døbt i Hover, Tørrild Herred).
e. Karen Christence Jensen Kjær f. 7/7 1862.
f. Niels Peter Jensen Kjær f. 20/12 1864.
g. Nielsine Cathrine Jensen Kjær f. 25/12 1866, (disse 3 døbt i Vejle, St. Nicolai).

2) Niels - f. 1825 - overtog som nævnt forældrenes gård på Bredal mark. Han var gift 2 gange. Hans første kone var Johanne Andersdatter, datter af gmd. Anders Knudsen i Bredballe, med hvem han blev gift den 25. oktober 1855 i Hornstrup kirke. Deres børn var:

a. Jens Kjær Jensen f. 20/11 1856,
b. Anders Kjær Jensen f. 21/11 1857, død 28/5 1858,
c. Johanne Marie Jensen f. 27/6 1859,
d. Sybille Cathrine Jensen f. 24/3 1861.

e. Karen Jensen f. 17/1 1863.

Johanne Andersdatter døde 19. januar 1865, 33 år gl., og blev begravet på Engom kirkegård den 26. januar.

Niels indgik derefter, den 1. september 1865, nyt ægteskab med den 22-årige pige, Mette Sørensdatter fra Grobe i Daugård sogn. De viedes i Daugård kirke. Med hende havde han børnene:

f. Johannes Jensen f. 2/8 1866,
g. Søren Peter Jensen f. 5/11 1867.

Niels Jensen døde 14. marts 1870 og blev begravet 21. marts på Engom kirkegård. Som omtalt giftede enken sig igen med Christoffer Due.

3) Karen - f. 1829 - ægtede 15. oktober 1852 i Engom kirke ungkarl Niels Jensen fra Hover. Efter knapt 3 år som gårdmandskone i Hover døde hun der den 8. august 1855 af "brystsvaghed".

4) Mads - f. 1830 - tjente efter nogle år hjemme på Bredal mark på Julianebjerg hovedgård, Engom sogn, hos proprietær Kyhl (1859-60). Han var senere gårdmand på Jerlev Engmark. Han blev 23. oktober 1863 i Engom kirke viet til Christine Christiansen, datter af gårdmand Chr. Sørensen i Bredal. Børn: (Alle døbt i Jerlev kirke).

a. Ane Katrine Jensen Kjær f. 29/12 1864, død af kighoste 1/2 1865,
b. Sybille Catrine Jensen Kjær f. 18/3 1866, død af "brystsvaghed" 16/6 1878,
c. Jens Jensen Kjær f. 22/12 1867, død af "krampe" 20/1 1868.
d. Jens Jensen Kjær f. 13/12 1868, konfirmeret 1883,
e. Ane Katrine Jensen f. 10/1 1871, konfirmeret 1885,
f. Kristiane Jensen Kjær f. 21/11

1872, død 10/12 1874 af "langvarig indvortes onde",

g. Kristian Jensen Kjær f. 13/11 1875, død 3/5 1876 af "brysttæring".

5) Niels Peder - f. 1837 - tjente i Bredal og i Vejle (1861, 1863), blev senere husmand i Greis og derefter købmand i Jelling. Viet i Greis kirke 5. juni 1868 til Johanne Nielsen, f. 22. maj 1845 i Greis. ("Moster Hanne"). Børn: (Alle døbt i Greis kirke).

a. Sybille Marie Jensen Kjær f. 11/8 1869,

b. Jens Jensen Kjær f. 6/4 1871. Lærer, dimitt. Jelling Seminarium 1891,

c. Niels Jensen Kjær f. 2/6 1875. Lokomotivfører, DSB, Holbæk.

6) Christence - f. 1840 - ægtede 18. april 1863 i Engom kirke ungkarl Søren Peter Carlsen, søn af husmand Carl Emil Petersen i Bredal. Christence og hendes mand boede efter forskellige flytninger (Assendrup, Holtum, Jerlev) på Store Lysholt mark, hvor de havde et boelssted. Børn:

a. Else Marie Carlsen f. 10/11 1865, døbt i Engom, ~ 31/3 1896 i Hornstrup Marius Pedersen, f. 25/6 1870, gdj. i Lysholt,

b. Jens Kjær Carlsen f. 16/12 1866, døbt i Engom, sognepræst i Thyregod,

Ø.Starup, Ringe ~17/1o 1893 i Hornstrup Marie Daugaard, f. 28/2 1868.

c. Carl Emil Carlsen f. 29/7 1868, døbt i Engom, skatteinspektør, Odense.
~1) 1/5 1894 i Hornstrup Dorthea Daugaard, f. 18/7 1873, død 2/2 1898 i Odense.
~2) 4/7 1902 i Odense Frue Kirke Anna Margrethe Madsen Jervelund f. 25/9 1881.

d. Sybilla Christine Carlsen f. 13/2 1870, døbt i Hornstrup, ~ 9/5 1894 i Hornstrup Jens Jørgensen f. 10/4 1854, gdj. i Hornstrup.

Else Marie døde 10/4 1945, Marius Pedersen 11/11 1943, Sybilla Christine 21/10 1948, Jens Jørgensen 29/12 1930, disse 4 er begravet på Hornstrup kirkegård.

Jens Kjær døde 2/4 1951, Marie 11/5 1947, Carl Emil døde 2/4 1938, Anna Margrethe 30/11 1950, alle 4 begravet på Odense Assistens kirkegård.

7) Therkild - f. 1842 - tjente 1860 i Ulbek i Daugaard sogn, 1867 i Engom. Han var senere husmand på Greis mark, derefter husmand og høker i Holtum og endelig indsidder i Jelling.
~ 11. juni 1868 i Greis kirke Mette Marie Nielsen.
Børn: (Alle døbt i Greis).

a. Jens Jensen Kjær f. 14/9 1870, død spæd.
b. Jens Kristian Jensen Kjær f. 30/8 1873.
c. Karen Jensen Kjær f. 16/3 1875. Død inden fremstillingen i kirken.
d. Sybille Karoline Jensen Kjær f. 9/4 1876, tandtekniker i Jelling, gift med barber Julius Bork Jensen. Hun døde i Jelling 18/1 1947.
e. Jensine Jensen Kjær f. 26/11 1877.

Bedstemor Sybille holdt flere af sine børnebørn over dåben. På grund af de gamle navnetraditioner var der ikke mindre end 7 af børnebørnene, der var døbt Jens Kjær Jensen, og 6 små Sybiller var der blandt dem.

Adskillige af dem døde som børn, og også de, der nåede voksen alder, er nu borte. Men der lever i dag en ung Sybille i Island, dattersønne-datterdatter af Sybille på Bredal mark.

Odense i november 1971.

Eva Lund.

JYDSKE ALMUEFOLK

II

I Smedebæk Mølle i Ejstrup sogn i midtjylland blev julen 1807 præget af en tragisk begivenhed, idet mølleren, Peder Sørensen, lørdag den 19. december var druknet i Mølledammen, da han om aftenen ville trække et stigbord op, det gik i stykker, og han styrtede i vandet og fandt således sin død 46 år gammel. Han blev begravet i Tyrsting den 28. december. I det sogn havde han tidligere boet som fæster af Mattrup Mølle. Han efterlod sig sin hustru Anna Christence, datter af møller Frederik Sørensen og Anna Marie Hansdatter Munk i Bryrup Mølle, samt 7 børn i alderen 3 til 18 år.

Anna Christences brødre, Hans Peter Møller i Kloster Mølle ved Mossø, Christian Munk Møller i Krudemølle i Bryrup sogn og Søren Munk, skal have været med til at ordne forholdene således for hende, at møllen blev afhændet, børnene sendt ud, og at hun fik en ordentlig aftægt. Hvor godt det blev, er nok et spørgsmål, Anna Christence levede yderst beskedne kår, og blandt hendes børn bestod en vis bitterhed mod familien.

Peder Sørensens og Anna Christences børn var følgende:

1) Friderich hjemmedøbt 5. maj 1789. Død før 1822, skal være faldet i Napoleonskrigene, efterlod sig en søn, Peter Friderichsen f. c. 1810.

2) Søren hjemmedøbt 2. marts 1791, han opholdt sig iflg. lægdsrullen 1808-11-14 i Smedebæk Mølle, havde 20 år gammel en benskade, 1811 et brud i højre skulder, der gjorde armen (vel sagtens skulderleddet) stiv. Han fungerede dog som trainkusk 1814 (til Hamburg). Afskediget ved sessionen 1828. 1820 var han flyttet med moderen fra Vrads til Østbirk sogn. Han skal have haft en

ulykkelig kærlighed og blev aldrig gift. Han lavede maskiner, bl.a. rensemaskiner, og var vellidt af broderbørnene i Bredal som en rar og venlig onkel.

3) Sophia Charlotte hjemmedøbt 23. august 1783 (opkaldt efter fruen på Mattrup). Hun blev den 3. maj 1825 gift i Horsens med den 8 år yngre skomagersvend Hans Jensen Hvidt.
Deres børn var:

a. Sophia Maria Christine f. 4/6 1825.
b. Lucie Franzine f. 14/12 1827.
c. Jens Peder f. 22/4 1830.
d. Johan Christian Albert f. 3/10 1833.

Det gik skævt for skomageren; i 1834 sad han i Viborg tugthus, og allerede 1851 døde han af "nervesvækkelse", 49 år gammel uden at efterlade sig jordisk gods af betydning.

4) Thyge Jesper født 25. december 1795 (opkaldt efter stamherren på Mattrup). Opholdt sig til 1811 i Smedebæk Mølle, flyttede med moderen til Vrads, hvor han blev konfirmeret 1. søndag efter påske 1811, 17 år gammel var han i Krude Mølle i Bryrup sogn hos morbroderen Christian Munk, senere i Breinholm Mølle. Han skal have haft nogle "slagtilfælde" (Epilepsi?). 1820 flyttede han som møllersvend med moderen til Østbirk sogn. Han blev senere møllebygger og boede på Vinding mark, senere på Skærup mark, hvor han døde 11/4 1855. Han var gift med Anne Pedersdatter, der døde 67 år gammel 28/9 1870. Deres eneste barn var datteren Christence Thygesdatter, f. 27/7 1829 på Vinding mark. Hun var gift først med Peder Andreasen, (1856), blev skilt

1862, derefter gift med Laurits Chr. Gaarmann Jensen i 1862. Hun døde 29/8 1870.

Thyges ægteskab skal ikke have været harmonisk, hans kone var "rap", og hun og datteren kommanderede med ham. Han var ofte på rejse i sin profession og overnattede i Bredal hos broderen Carl Emil.

5) Niels Emanuel født 3. maj 1798 (opkaldt efter herren på Mattrup). Opholdt sig 1804-14 i Smedebæk Mølle. Konfirmeret i Bryrup 1816; opholdt sig da i Krud Mølle. God i kundskab og opførsel. Han var 24 år, da hans moder døde, og var den, der ordnede hendes begravelse og var tilstede ved skiftet efter hende 15. april 1822.

6) Carl Emil f. 22. september 1800 - se nedenfor.

7) Inger Marie f. 22. maj 1803, død 29. maj 1803.

8) Johannes f. 16. maj 1804. Opholdt sig i Smedebæk Mølle 1808-11-14. Var 18 år ved moderens død.

(Alle døbt i Thyrsting).

Thyrsting kirke.

Her døbtes i årene 1789 - 1804 Anna Christences og Peder Sørensens børn.

Kirken er bygget 1766-67 af Thyge Jesper de Thygeson, opført i stedet for en nedbrudt granitkvaderstenskirke.

Anna Christence skal som ung pige have været i tjeneste på Mattrup som kammerpige hos stiftamtmand Thygesens datter, som meget af tiden opholdt sig i København, hvor hun forelskede sig i en tysk prins, Carl Emil, fra et af de tyske småfyrstendømmer. Da siden Anna Christence ventede sit næstyngste barn, bad frøken Thygesen hende om lov til at give barnet navn, og sønnen, der fødtes i Mattrup Mølle den 22. september 1800, kom således til at hedde Carl Emil. Ham skal der senere vendes tilbage til.

Anna Christence skal have været en handlekraftig og dygtig kvinde med forstand på møllerriet, som hun da også må have været fortrolig med både fra sit barndomshjem i Bryrup Mølle og sit senere liv som kone i Mattrup Mølle. Det fortælles, at hun var musikalsk og spillede violin. Det ses, at hun i 1820 flyttede fra Vrads til Østbirk sogn, men hun må snart være flyttet tilbage til Vrads, hvor hun døde den 7. april 1822, 57 år gammel. Hun boede til leje i Vrads by og efterlod sig udover klæder og beskedent husgeråd kun en rok, en væv og 5 gamle bøger.

Carl Emil Petersen, der var 7 år, da hans fader kom ulykkeligt af dage, fik tidligt ophold og tjeneste hos fremmede, han vogtede får, 5-600, i en stor mose, muligvis Boest Mose i Nørre Snede sogn. Han fik liden skolegang, al sin lærdom den vinter, han gik til præst. 1816 blev han konfirmeret i Grædstrup kirke med temmelig godt i kundskab og opførsel. På dette tidspunkt tjente han i Vingum. Han tærskede om dagen sammen med en karl, kølte mange lys til at læse ved om natten, han synes

at have haft gode evner, han var bl.a. udmærket til at regne i hovedet, men ringe mulighed for at udvikle dem.

Efter konfirmationen tjente Carl Emil i Klaks Mølle i Hornborg sogn og lærte mølleri her, senere i Uldum og igen i Hornborg, derefter i Østbirk, som kusk for præsten der, og endelig i Øster Snede hos præsterne Schønau og Mossin.

I lægdsrullen for Kloborg sogn står Carl Emil 1825 opført som artillerikusk, men som uduelig ved sessionen 1827. Han var styrtet med en hest "og deraf brystsvag".

Han så meget op til sin moder og betroede sig til hende, så længe hun levede. Som halvvoksen led han af mavesmerter, og da han gik til sin moder, strøg hun ham over ryggen og fik ved en "formel" fjernet nogle indvoldsorm og dermed ondet.

Da han tjente som kusk i Øster Snede præstegård, var der spøgeri i stalden ved juletid, hestene var urolige, den lille hund bævrede hos ham i sengen, og der hørtes stemmer, der nærmede og fjernede sig langdomt hele stalden igennem. Det drøftede han også med moderen. "Er det noget, der er dig i vejen", spurgte hun. Nej, det var det ikke. "Så vær kun rolig", sagde hun, og spøgeriet fortog sig efterhånden. Carl Emil tog det meget unådigt op, når senere hans søn drog disse mystiske hændelser i tvivl.

Ved folketællingen 1834 (februar) boede Carl Emil som inderste og træskomand i Øster Snede, og her blev han samme år gift med Else Marie Sørensdatter, de viedes i kirken 15. juli.

Else Marie var født i Bredal den 14. maj 1809 som datter af husmand Søren Rasmussen og hustru Mette Katrine Iversdatter. Hun var næstyngst af en stor søskendeflok. Ved sin konfirmation i 1824 i Øster Snede kirke var hun i tjeneste hos Peder Jørgensen i Kragelund, der

ligger lidt nord for Øster Snede, og i 1834 tjente hun i sidstnævnte by hos gårdmand Niels Nielsen, i nærheden af det hus, hvor Carl Emil boede. Deres førstefødte barn, sønnen Søren Peter, fødtes 4. september 1834. Af de efterfølgende 7 børn døde 2 spæde.

Før ægteskabet havde Else Marie en datter, Petrea Kathrine, der var født 11. september 1830 i Øster Snede sogn, og hvis fader var indsidder Jens Peder Andersen på Kragelund mark. Dette barn voksede op i Carl Emils og Else Maries hjem sammen med deres fælles børn og kaldtes i disse år "Carlsdatter", senere som voksen det mere korrekte "Jensdatter".

Billedet på modstående side:

Else Marie Sørensdatters salmebog.

Else Marie blev konfirmeret og viet i Øster Snede kirke,hvor Kingos salmebog har været i brug i 25o år op til vore dage.Øster Snede sogn var i årene fra 1824 og fremefter et vigtigt center for den religiøse bevægelse "De stærke Jyder".

Den Forordnede Nye Kirke-Psalme-Bog

Efter

Hans Kongel. Majestets Allernaadigste Befalning, af de fornemmeste Geistlige i Kiøbenhavn, til Guds Tieneste, paa Søndagene, Festerne, Bede-Dagene, og til anden evdelig Brug i Kirken, udi Danmark og Norge, af gamle aandelige Sange, ordentlig indrettet og skiønneligen igiennemseet, og med mange nye Psalmer forbedret, og iligemaade efter

Kongelige Befalning

til Trykken befordret,

Af

THOM. KINGO D.

Bisskop udi Fyens Stift.

Kiøbenhavn,
Trykt og betalet 1757.

Omkring 1839-40 flyttede familien fra Vester Ørum Skov i nærheden af Laage Mølle i Sindbjerg sogn til Engom. Den frøken Thygesen, der havde givet Carl Emil navn, boede nu på Tirsbæk og var gift med general Becker.

Carl Emil Petersen fik et hus i Bredal for at gå og gøre arbejde på Tirsbæk. Han købte huset i 1854, da generalen var flyttet bort, af hans eftermand, baron Brockdorff. Huset, der stadig ligger i Bredal bag kroen, blev familiens hjem, til Carl Emils yngste søn døde i 1929.

Else Maries datter Petrea Kathrine blev konfirmeret i Engom den 30. marts 1845, hun var da i tjeneste hos forpagter Buch i Engom. Senere tjente hun i Stouby, hvor hun i 1863, den 29. oktober, ægtede ungkarl Søren Jensen. De boede på Hyrup mark, men allerede året efter døde Petrea 34 år gammel. Hun døde af Tyfus på Horsens sygehus, men blev efter mandens ønske jordet på Stouby kirkegård.

Else Marie og Carl Emils fælles børn var:

1) Søren Peter Carlsen f. 4. september 1834, hjemmedøbt (formedelst sygdom", den 2. oktober, i Øster Snede kirke den 19. oktober. Konfirmeret i Engom kirke 1849. 1850 og 55 tjenende på gårde i Engom by, 1860 på Bredal kro.~18. april 1863 i Engom, Christence Jensen datter af gårdmand Jens Jensen Kjær og Sybille Nielsdatter på Bredal mark.
4 børn:

a. Else Marie f. 10/11 1865.
b. Jens Kjær f. 16/12 1866.
c. Carl Emil f. 29/7 1868.
d. Sybilla Christine f. 13/2 1870.

Søren Peter Carlsen var boelsmand på

Store Lysholt mark i Hornstrup sogn.

2) Ane Mette Carlsdatter f. 24. marts 1836 i Ørum Skov, Sindbjerg sogn. Død 14 dage gammel den 7. april.

3) Christine Carlsen f. 18. september 1837, Laage mark, Sindbjerg sogn. Konfirmeret 1852 i Engom kirke. Tjente 1854 i Stouby. Ægtede 1861, den 9. november, i Stouby kirke, ungkarl og væver Peter Nielsen af Barrit. Peter Væver døde ret pludseligt i november 1891. Hans kone Christine, kaldet Stine, døde på Hornsyld sygehus den 27. november 1893 og blev begravet på Barrit kirkegård den 2. december. Det sidste halve år havde hun haft ophold hos sin gifte søster i Neder Vrigsted.

4) Dødfødt dreng f. 15. december 1840. Kirkebogen meddeler: "Fostret var fuldbåren, kom naturlig til verden uden vending. Liv i barnet et øjeblik. Redning anvendt uden frugt".

5) Mette Cathrine f. 1. januar 1842. Konfirmeret i Engom kirke 1856. Ugift, syerske i Bredal. Døde 14. november 1880 af "Kjertelsyge".

6) Engeline Christine f. 14. april 1845. Konfirmeret i Engom kirke 1859. Tjente siden i Hedensted.

~1) i Stouby kirke 25. februar 1876 Morten Olesen Brundt, købmand i Neder Vrigsted. Død der den 10. august 1878.
2 børn:

a. Else Katrine Brundt f. 25/1 1877 i Neder Vrigsted. Død der 25/4 1880.

b. Kristjan Emil Brundt f. 14/5 1878 i Neder Vrigsted. Kon-

firmeret der 1893.

~2) i Engom kirke 28. marts 1881 ungkarl Søren Smidstrup Rasmussen, gdj.
4 børn: (alle f.Vrigsted)

c. Rasmine Brund f. 7/1 1882, død 1971 i Vrigsted.
d. Karl Martin Brund f. 15/3 1883, sadelmager i Barrit.
e. Ane Marie Brund f. 20/12 1884, ~1917 murer Sofus Harald Sørensen f. 26/8 1880. Viet i Vrigsted. Bosat København.
f. Knud Rasmussen Brund f. 23/8 1887. Bosat i Vejle. Gift. 2 sønner.

7) Frederik Christian f. 13. oktober 1847. Konfirmeret i Engom kirke 1862. Kom i 1867 til Barrit, har muligvis lært væveri hos svogeren. Flyttede 1873 tilbage til Bredal, hvor han var væver og siden boede i barndomshjemmet sammen med forældrene og efter deres død med søsteren Maren Kathrine, der som han var ugift ("de gamle peberbøsser Christian og Maren" benævner han dem selv i et brev 1900). "Farbror Christian" var noget af en særling, men havde en god forstand, var på mange måder forud for sin tid, havde således ret moderne pædagogiske ideer og forudså i 1920'erne, at næste krig ville foregå i luften. Han sagde ofte og mange år før sin død: "A løwer it læng' - A hår kraft". Han blev dog 81, før han endte sine dage på Hedensted alderdomshjem den 23. juli 1929. Som forældrene blev han begravet på Engom kirkegård.

8) Maren Cathrine f. 28. august 1850. Konfirmeret i Engom 1865. Boede hjemme i

Bredal. Ugift sypige. Hun døde af lungebetændelse den 13. oktober 1902. Hendes begravelse forrettedes i Engom af hendes brodersøn, Jens Kjær Carlsen, sognepræst i Øster Starup. (4 - 8 incl. født i Engom sogn).

Den gamle træskomand Carl Emil Petersen, møllersønnen fra Mattrup Mølle, døde 80 år gammel af lungebetændelse den 27. april 1881. Han blev begravet i Engom den 4. maj.

Hans ældste søn fik et beskedent, men dog selvstændigt landbrug, hans to velbegavede sønnesønner blev begge embedsmænd og hans to sønnesønner akademikere i ledende stillinger. Store samfundsændringer fandt sted i årenes løb, og mange latente muligheder fik bedre udviklingsbetingelser.

Else Marie overlevede sin mand i mange år. Den sirlige "Bredal-Bedstemor", hvis karakteristiske ansigtstræk genfindes hos flere af hendes nulevende efterkommere, boede sammen med sine to ugifte børn, Christian og Maren, i huset bag Bredal kro, aktiv som syerske i sin høje alderdom, til hun den 15. februar 1900 døde i den ærværdige alder af 90 år.

Som sin mand blev hun begravet på Engom kirkegård. (d. 22. februar).

Else Marie Sørensdatter
c. 70 år gammel.

Odense i maj 1972.

Eva Lund.

Kilder til Jydske "Almuefolk".

I. Kirkebøger: Daugaard, Engom, Greis, Hornstrup, Hover, Jelling, Jerlev, Vejle St.Nicolaj.

Folketællinger, lægdsruller, skøde- og panteprotokol,
Engom sogn.

II. Kirkebøger: Barrit, Engom, Grædstrup, Hedensted, Hornborg, Sindbjerg, Stouby, Thyrsting, Uldum, Vrigsted, Øster Snede.

Folketællinger, lægdsruller, skøde- og panteprotokol,
Engom sogn, Wibergs præstehistorie.

Desuden nedskreven beretning af pastor Jens Kjær Carlsen efter fortælling af hans farbror Frederik Christian Carlsen, samt oplysninger fra Christence Kjær Nielsen, boende i Hornstrup.

Forside: I. Enggaard i Bredal sogn.

II. Carl Emil Petersens hus ved Bredal kro.

Fotoarbejde: Stud.med. Hans Jakob Jensen.

JYDSKE ALMUEFOLK III

"Jydske Almuefolk" omhandler min fader, Carl Emil Carlsens slægt. Af forskellige grunde er arbejdet publiceret for familien i småhefter, hvoraf I og II beretter om min faders 4 bedsteforældre. I nærværende hefte fremlægges, hvad der har kunnet findes om næste ascendentled, de 8 oldeforældre.

For oversigtens skyld findes bagest i heftet en (foreløbig) anetavle, endvidere et navneregister gældende for alle 3 hefter. Her må dog beklages, at hefte I og II ikke er forsynet med sidetal, men de er til gengæld så begrænsede i omfang, at man uden større vanskelighed kan tælle sig frem.

Odense, i november 1978

Eva Lund

Peder Sørensen og Anne Christence Frederiksdatter.
(Tavle I, 4-5)

Peder Sørensen, møller i Mattrup og senere i Smedebæk mølle i midtjylland, var født i Tyrsting 1762, hjemmedøbt d.5'december, som søn af gårdmand Søren Hansen og dennes anden hustru Inger Hansdatter.

Ved folketællingen 1787 findes i Tyrsting en Peder Sørensen, 25 år gl., tjenestekarl hos gårdmand Søren Andersen, som kan være identisk med vor møller.

I april 1788 fik Peder Sørensen fæste på Mattrup mølle under godset af samme navn i Tyrsting sogn efter den forrige møller Frederik Sørensens enke Anne Marie Munch, med hvis datter Anne Christence han samme måned blev trolovet. De viedes i Tyrsting kirke d.14'juni 1788.

En gammel familietradition, der siger, at Anne Christence var datter af en provst, har ikke kunnet stå for efterprøvning. Hun var yngste barn og eneste datter af Bryrup-mølleren Frederik Sørensen og hans hustru. Hun fødtes i Bryrup mølle 1765 og døbtes i Bryrup kirke d.9'juni dette år. Hendes moder Anne Marie Munch boede som 78-årig enke hos datteren og svigersønnen i Mattrup mølle 1801.

1805 købte Peder Sørensen Smedebæk mølle i Ejstrup sogn, Vrads herred, af Niels Fiskers enke, Birgitte Marie Christensdatter, for 2800 rd. Mølleskylden var 2 sk., jordskyld 2 td. 7 sk. "med Hus og Bygninger, Maaleværk, Ager, Eng, Mark og Hede, Tørvegrøft og Lyng, Jagt og fællig Fiskeri".

Forholdene ved Peder Sørensens død december 1807, Anne Christences senere liv, hendes død 1822, samt deres børn, er nærmere omtalt i "Jydske Almuefolk II". Her kan dog tilføjes om deres datter Sophia Charlotte og hendes mand, skomager Hans Jensen Hvidt i Horsens, at dette ægtepar flere gange var i konflikt med loven. I 1827 var de tiltalt for at have stjålet nogle mårskind fra købmand Anders Therkildsens butik i Horsens. Skomageren havde solgt mårskind til en handskemager og en feldbereder (Garver), men blev frifundet, da disse handeler var foregået, før købmand Therkildsens

skind var forsvundet. Hvidt angav at have købt skindene af "ubekjendte Bønder udenfor Portene". (Dommen afsagt i Horsens byret 4'september 1827). Men halvandet år senere gik det ikke så godt. Ægteparret Hvidt blev da dømt ved Horsens byret for tyveri af en officerskappe, som de i forening havde omsyet. Sophie Charlotte havde under et besøg hos majorinde Herts's pige - for at sælge denne et par sko - tilfældigt set kappen og tilegnet sig den. Dette blev ved Dommen 3'april 1829 - trods det, at tyvekosterne var tilbageleveret - taxeret til "4 Gange 5 Dage og Nætter paa Vand og Brød" til Sophie Charlotte og til skomager Hvidt 2 gange 5 dage o nætter på samme vilkår. Desuden skulde de udrede sagens omkostninger.

Endelig i 1834 blev det så til 1 års tugthus for skomager Hvidt på grund af tyveri af 4 sk. egetræ, der var henlagt på gaden dels ved skibsbygmester Kjellerups hus, dels ved dennes skibsbyggeri i Horsens. Træet var kun egnet til brændsel og var tilbageleveret.

På grund af den tidligere straf for hæleri, og da der ikke syntes at have været øjeblikkelig trang til stede, blev dommen altså 1 år i Viborg tugthus.

Hans Jensen Hvidt blev hjemsendt fra Viborg tugthus 15'februar 1835, han havde været beskæftiget ved entreprenørarbejde og ifølge protokollen opført sig upåklageligt.

Mattrup mølle, smukt beliggende ved Mattrup å og nær ved herregården af samme navn, under hvilken den altid har hørt, kendes fra 1400-årene. Har også været savmølle. Nedlagt.

Smedebæk mølle, der kendes fra 1500-årene, ligger ved Smedebækken, ikke langt fra hvor denne løber ud i Holtum å. Har hørt dels under kronen, dels været privat ejet.

Søren Rasmussen og Mette Cathrine Iversdatter.
(Tavle I, 6-7.)

Husmand og hjulmand Søren Rasmussen og hans hustru Mette Cathrine Iversdatter levede i Engom sogn på nordsiden af Vejle fjord i slutningen af 18' og begyndelsen af 19'årh.

Søren Rasmussen fødtes i Bredal som søn af husmand Rasmus Laursen og dennes anden hustru Else Pedersdatter og blev døbt i Engom kirke 12'januar 1766. Allerede da han var c.2 1/2 år gl., døde hans fader. Moderen giftede sig kort efter med hjulmand Jørgen Andersen; de boede i 1787 i Assendrup. Søren Rasmussens 6 år ældre halvbroder var som spæd sat i pleje i Stubberup ved Løsning (hans moder døde 4 dage efter hans fødsel). Gennem sin moders nye ægteskab fik Søren flere halvsøskende.

Han blev konfirmeret 1'søndag efter Påske 1783 og har sandsynligvis opholdt sig i hjemmet i de unge år, boede der i hvert fald 1787 og 89. Stiffaderen nævnes i 1787 som "Bonde og Gaardbeboer".

1791 blev Søren Rasmussen trolovet med Mette Cathrine Iversdatter 1'april og viet til hende i Engom kirke 29'april samme år. Mette Cathrine var født i Assendrup 1769, døbt i Engom kirke 28'maj dette år, konfirmeret 1785 samme sted. Hendes forældre var Iver Berentsen, gårdmand i Assendrup, og hustru Abelone Nielsdatter. Hun var den yngste af 10 søskende, hvoraf dog flere døde som små.

Søren og Mette Cathrine boede de første år af deres ægteskab i Assendrup, senere - efter 1796 - i Bredal. Søren Rasmussen var som nævnt hjulmand og ejer af et beskedent hus; ifølge registreringen ved hans død var der kun stue og køkken og en besætning på 3 køer og 4 får med lam. I stuen fandtes 2 sengesteder med lagener og dyner (en blå-og hvidstribet overdyne og en hvid vadmelsoverdyne bl.a.), bord, 2 bænke, 2 stole med halmbund, en lille kiste, nogle hylder og en lille jernkakkelovn foruden - som i køkkenet - lidt almindeligt husgeråd.

I det lille hjem kom der en stor børneflok:

1-2) Else og Karen, tvillinger, hjemmedøbte 22/5 1791, døde kort efter, begr. 29/5 1791
3) Rasmus hjemmedøbt 6/5 1792
4) Appelone -"- 14/6 1793
5) Ivar -"- 8/8 1794
6) Else -"- 7/4 1796
7) Karen -"- 9/10 1797, død 20/12 1797
8) Jørgen født 27/5 1799
9) Karen -"- 8/1 1801
10) Niels -"- 10/7 1802
11) Anne -"- 21/9 1804
12) Maren -"- 9/2 1806
13) Else Marie -"- 23/12 1807, død 3/1 1808
14) Else Marie -"- 14/5 1809
15) Birthe Cathrine -"- 12/2 1812

(Alle kirkelige handlinger: Engom kirke)

Det er vanskeligt for nutids- og velfærdsmennesker at forestille sig, hvordan den store familie har kunnet få albuerum oglivsfornødenheder under de små kår. Som det ses, døde 4 af børnene i spæd alder, men de øvrige voksede til.

Da Søren Rasmussen døde i en alder af 48 år d.23' august 1812 (begr. 28'august i Engom), sad hans enke tilbage med de 11 børn i alderen 1/2 - 20 år og en gæld på huset.

Efter et par år giftede Mette Cathrine sig igen, hendes nye ægtefælle var den en halv snes år yngre ungkarl Andreas Johansen, "Jæger ved sjællandske Jægerkorpses 2'Bataillon, af Profession Hiulmand og opholdende sig hos sin Broder i Ølsted Sogn". De viedes i Engom kirke 14'august 1814. I sit 2'ægteskab fik Mette Cathrine, nu 46 år gl., sit 16'barn, en datter, der fødtes 11'juli 1815 og døbtes i Engom kirke med navnet Margrethe. Denne "Grethe" blev 1840 gift med urmager Peder Pedersen Wind i Bredal, hvis første kone et halvt års tid forinden var død efter i en alder af 33 år at have født 9 dødfødte børn.

Ved Grethes barn, Helenes dåb 1841 var blandt fadderne hendes (halv)søster, Else Maries mand, Carl Emil Petersen i Bredal (Jydske Almuefolk II).

28'september 1838 døde Mette Cathrine, 69 år gl., hun blev begravet 4'oktober i Engom. Hendes mand, Andreas Johansen, overlevede hende i 14 år; han døde 73 år gl. d.6'april 1852 og blev begravet d.14'april i Engom.

Jens Madsen og Anna Cathrine Nielsdatter.
(Tavle II, 4-5)

Jens Madsen og Anna Cathrine Nielsdatter, forældre til Jens Kjær Jensen, beboede en gård i Bredal by, tidligere fæstegård under Tirsbæk, fra 1799 selvejendom.

Jens Madsen var søn af fæstebonden Mads Jensen i Bredal i dennes 2'ægteskab med Christence Jensdatter, han fødtes 1769 (døbt 29'januar i Engom kirke). Han mistede sin fader, inden han endnu var et år gl. Hans moder, der c.29 år gl. blev enke med 2 små børn, giftede sig kort efter med Jens Christensen Kjær, som overtog gården i fæste. I deres 12-årige ægteskab fødtes 6 børn. Christence døde 1782 efter en barnefødsel (begr. 13/6). Måneden efter ægtede Jens Christensen Kjær en datter af Niels Terkildsen, Anna Cathrine, der da var c.25 år gl. (viet 18'juli 1782 i Engom). Der var ingen levende børn i dette ægteskab (2 dødfødte, 1783 og 1786).

Jens Madsen boede da i 1787 i gården i Bredal hos sine stedforældre og 4 stedsøstre, ifølge skifteberetninger forsørget i sin opvækst med føde, klæder og oplæring i "Christendom, Regning og Skrivning".

Da Jens Christensen Kjær døde 45 år gl. i 1789 efter nogen tids sygdom (begr. i Engom 9' december), er det nok faldet naturligt, at gården bevaredes for familien, og Jens Madsen blev da gift med sin unge stedmoder Anna Cathrine. Hun var født i Bredal 1757, døbt i Engom kirke 16'marts, og var således en halv snes år ældre end sin nye mand. Hendes forældre var gårdfolk i Bredal by Niels Terkildsen og hustru Anne Christensdatter.

Anna Cathrine blev konfirmeret i Engom 1774. Hun og Jens Madsen trolovedes 7'juli og viedes 13'august 1790, ligeledes i Engom kirke.

(Jens Madsens konfirmation findes ikke i Engom eller Hedensted, hvor han opholder sig omkr. 1789)

Gården i Bredal blev solgt fra Tirsbæk 1799 med angivet hartkorn 5 td. 5 sk. 1 fj. 3/4 alb. Året efter fik Jens Madsen skøde fra svigerfaderen Niels Terkildsen på gård med hartkorn af samme størrelse, og samme år skøde fra Jørgen Olesen Møller i Bredal på en parcel: 2 td. 1 fj. 2 alb. Noget af jorden blev dog solgt fra til forskellige i tidens løb.

Jens Madsen og Anna Cathrine fik 7 børn:
(alle døbt i Engom)

1) Jens hjemmedøbt 22/12 1790, død 1794, begr.11/5.
2) Niels -"- 24/7 1792
3) Mads -"- 29/3 1794, død 1800 20/4, begr.27/
4) Anne -"- 1/12 1795, død 1800 1/5.
5) Christence født 25/9 1797
6) Jens Kjær -"- 29/11 1799
7) Mads døbt 22/4 1802, død 10/3 1819

Af Jens Madsens og Anna Cathrines børn døde således 3 som små, deres førstefødte søn Jens 3 1/2 år gl. i 1794, og i året 1800 mistede de to små - Mads på 6 år og Anne på 4 - i løbet af 12 dage - har det været mæslinger, kopper eller anden smitsom sygdom? Den yngste søn Mads døde 17 år gl. i 1819.

Af de 3, der nåede voksen alder, er Jens Kjær Jensen nærmere omtalt i "Jydske Almuefolk" I.

Niels Jensen, der d.16'oktober 1818 blev gift med Anne Kathrine Jensdatter og med hende havde 5 børn: Jens, Mads, Niels, Thomas og Cathrine, var gårdmand i Bredal. Han døde 35 år gl. d. 24'december 1827.

Christence Jensdatter blev gift med gårdmand Terkel Madsen i Bredal, med hvem hun fik 3 børn: Kathrine, Anna Kirstine og Mads. Hun døde d.29'januar 1835, 37 år gl.

1829 solgte Jens Madsen sin gård til svigersønnen Terkel Madsen, og der blev oprettet aftægtskontrakt. Ifølge skiftet efter Jens Madsen, der døde 65 år gl. d.6'august 1832, har ægteparret i deres ældre dage

beboet 2 ganske pænt udstyrede stuer med stueur, jernkakkelovn og alkovesenge vel forsynede med rød- og grønstribede dyner, lagener og omhæng.

Jens Madsen døde 1832 og blev begravet på Engom kirkegård d.13'august. Hans kone har formentlig efter hans død stadig haft ophold hos sin datter Christence, gift med Terkel Madsen, i Bredal. Her findes hun i hvert fald ved folketællingen 1834.

Anna Cathrine Nielsdatter blev 81 år gl. Hun døde 8'juni 1838 og blev som sin tidligere afdøde mand begravet på Engom kirkegård (14/6).

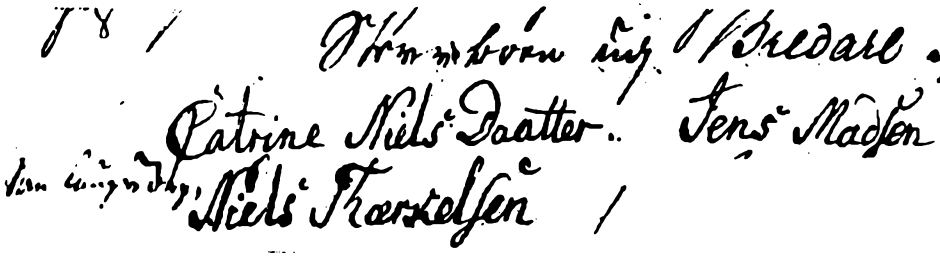

Underskrifter ved skifteafslutningen efter Jens Christensen Kjær 11/2 1791 (Fotokopi efter skifteprotokol)

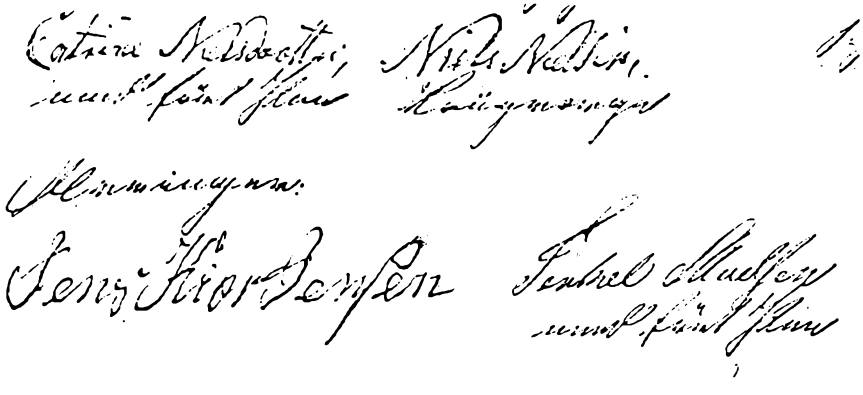

Underskrifter ved skiftet efter Jens Madsen 6/9 1832 (Fotokopi efter skifteprotokol)

Niels Lauritsen og Karen Pedersdatter.
(Tavle II, 6-7)

Niels Lauritsen , husmånd, daglejer og kurvemager, levede sit liv på Kolding-egnen. Ifølge folketællingen 1845 var han født i Taulov sogn, men ved næste folketælling 1850 angives han at være født i Herslev sogn; han var på dette tidspunkt c.85 år gl. - så har han muligt husket fejl?

Hvis han som først angivet, og som alle fundne spor tyder på, er født i Taulov sogn, er han søn af Laurits Jensen Krag, fæstegårdmand i Oddersted, og hustru Maren Pedersdatter og døbt i Taulov kirke d.10'november 1765. Da han var 9 år, døde faderen, og moderen blev året efter gift igen med Niels Nielsen Juul.

Det ser ud til, at Niels Lauritsen har tjent i Smidstrup og i Dons, før han 1792 indgik ægteskab med Karen Pedersdatter fra Meisling i Jerlev sogn. De blev trolovede 2'marts og viet 3'april i Jerlev kirke. De boede 1801 i Jerlev by og 1834 og 1840 i Meisling.

Deres børn var:

Lars døbt 4'marts 1792
Kirsten døbt 28'august 1796
Sybille døbt 10'februar 1799 (se "Jydske Almuefolk" I)
Mette døbt 7'juni 1801
Maren døbt 16'oktober 1803
Peder døbt 6'juli 1805
Johan døbt 16'april 1809
Kirstine døbt 31'maj 1812, død 9'august samme år.

Ved folketællingen 1801 boede den ældste søn Lars, den var født før forældrenes bryllup, hos morforældrene i Meisling, mens de 2 ældste piger boede hos forældrene i Jerlev.

Karen Pedersdatter, der var født i Meisling, døbt 26'april 1770, var datter af gårdmand Peder Bertelsen og hustru Mette Lauritsdatter. Hun blev konfirmeret i Højen kirke 1'søndag efter Påske d.23'april 1786 sammen med sin et år ældre søster Anna.

Karen Pedersdatter døde af "brystsyge"(lungebetændelse?) d.8'juni 1842 efter 6 dages sengeleje. Hun

blev begravet i Jerlew d.12'Juni.

Niels Lauritsen flyttede kort efter sin hustrus død til Nebel mark i Starup sogn, hvor han tog ophold hos sin ældste søn. Allerede året efter flyttede han dog tilbage til Jærlev sogn, hvor han var berettiget til den forsørgelse, han nu trængte til. Han boede da i fattighuset på Jerlev mark resten af sine dage.

Men der er en lille romantisk historie til slut: Niels Lauritsen fandt en ny livsledsagerinde i sine sidste år. Den 24'april 1846 blev han i Jerlev kirke viet til enken Mette Mortensdatter, der var almisselem i Jerlev som han selv. Hun var født i Randbøl c.1790. Niels Lauritsens svigersøn Jens Kjær Jensen fra Bredal var forlover, og sogneforstanderskabet havde givet sit samtykke til forbindelsen.

Til disse tørre oplysninger fra kirkebogen kan føjes et lille træk fra den mundtlige familietradition: da Niels Lauritsen kom på giftetanker i sin høje alderdom - han var godt 80 år - foreholdt hans børn ham, at han efter naturens orden hældede mod sin grav. Han holdt imidlertid på sit og skal have svaret:"Nu ska' de' her pinnede (pinedød) gå for sig først".

Han nåede da at få 4 1/2 år i sit sidste ægteskab, før han døde d.5'november 1850 "af Alderdomssvækkelse". Han blev begravet i Jerlev d.10'november.

Tavle I, Carl Emil Carlsens fædrene slægt.

42.Mathias Melchiorsen ~ 43.Maren Dynesdatter
Herredsfoged, Velling c.1656-1716
c.1652-1709

20.Søren Pedersen ~ 21.Christence Mathiasdatter
Møller, Bryrup c.1684-1752
c.1680-1748

8.Søren Hansen ~ **9.Inger Hansdtt.** 10.Frederik Sørensen ~ 11.Anna Marie Munch
Gmd. Tyrsting **1719-1776** **c.1726-1805** Møller, Bryrup 1724-1787 c.1722-1812

4.Peder Sørensen ~ 5.Anna Christence Frederiksdtt.
Møller, Hattrup **1762-1807** 1765-1822

2.Carl Emil Pedersen ~
Husmand, Bredal
22/9 1800 - 27/4 1881

12.Rasmus Laursen ~ **13.Else Pedersdtt.** **14.Iver Berentsen** ~ **15.Abelone Nielsdatter**
Husmand, Bredal **c.1726-1768** **c.1739-** **Gmd, Assendrup** **c.1725-1802** **c.1724-1797**

6.Søren Rasmussen ~ **7.Mette Cathrine Iversdtt.**
Husmand, Hjulmand, Bredal
1766-1812 **1769-1838**

3.Else Marie Sørensdatter
14/5 1809 - 15/2 1900

1.Søren Peter **Carlsen** (~ **Christence Jensen Kjær**)
4/9 1834 - **6/4 1894**
Boelsmand **Lysholt**

Carl Emil **Carlsen**
Skatteinspektør i **Odense**
29/7 1868 - **2/4 1938**

Tavle II, Carl Emil Carlsens mødrene slægt.

18.Jens Sørensen ~ 19.Maren Jensdtt.
Gmd., Urlev

8.Mads Jensen~ 9.Christence Jensdtt. c.1740-1782
Gmd. Bredal c.1715-1769

10.Niels Ter- ~ 11.Anna Christens datter
kildsen, Gmd. Bredal c.1724-1812 c.1719-1794

4.Jens Madsen, Gmd.,Bredal ~ 5.Anna Cathrine Nielsdatter
1769-1832 1757-1838

2.Jens Kjær Jensen ~
Gmd., Bredal mark
1799-1864

Christence Jensen Kjær
29/1 1840 - 27/2 1896

Carl Emil
Skatteinspektør
29/7 1868 -

24.Jens Sørensen ~ 25.Maren Lauritsdatter
-1761
Igum

12.Laurits Jensen~ 13.Maren Pedersdtt. 14.Peder Bertelsen~ 15. Mette Laursdtt.
Krage, Gmd.,Taulov 1717-1775 c.1729-1802 Gmd.,Meisling c.1737-1817 c.1735-1815

6.Niels Lauritsen ~ 7. Karen Pedersdatter
Husmand, Kurvemager, Jerlev
1765 - 1850 1771-1842

3.Sybille Nielsdatter
1799-1888

(~ Søren Peter Carlsen)

Carlsen
i Odense
- 2/4 1938

KILDER

Til I,4-5:

Tyrsting kirkebog
Folketælling, Tyrsting 1787,1801
Tyrsting-Vrads skøde-og panteprotokol
Bryrup kirkebog
Horsens justitsprotokol
Protokol over fanger i Viborg tugthus

Til I,6-7:

Engom kirkebog
Folketælling, Engom 1787,1801,1834
Lægdsrulle, Engom
Skifteprotokol Bjerre-Hatting herred
Skifteprotokol Tirsbæk-Williamsborg

Til II,4-5:

Engom kirkebog
Folketælling, Engom
Lægdsrulle, Engom
Skifteprotokol Bjerre-Hatting Hr.
Skøde-og panteprotokol Hatting Hr.

Til II,6-7:

Taulov kirkebog
Lægdsrulle, Taulov
Jerlev kirkebog
Folketælling, Jerlev

RETTELSER

Til "Jydske Almuefolk" I:

1'side tilføjes efter 3'afsnit:
Han opholdt sig iflg. lægdsrullen hjemme, til han blev gift. Blev konfirmeret 1816 i Engom.

3'side: Jens og Lenes børn: ialt 9, nemlig
a. Jens Kjær Jensen
b. Klaus Jensen Kjær f. 21/8 1850
c. Rasmus Jensen Kjær f. 20/5 1852
(disse 2 døbt i Engom)
d. Niels J.K.
e. Sybille J.K.
f. Ane Lene J.K.
g. Karen Christence J.K.
h. Niels Peter J.K.
i. Nielsine Cathrine J.K.

Til "Jydske Almuefolk" II:

2'side efter 15'linie tilføjes:
e. Catharine Fredericke Elisabeth Caroline f. 2/3 1837

11'side, 13'linie:
"Sønnesønner" rettes til "Sønnesønssønner"

Navneregister

fælles for "Jydske Almuefolk" I, II og III

(I registret betegner romertal heftets nr., arabertal sidenr. og referer således ikke til anetavlerne.)

Andersdatter, Johanne I 3,4
Andersen, Jens Peder II 6
Andersen, Jørgen III 3
Andersen, Søren III 1
Andreasdatter, Margrethe III 4
Andreasen, Peder II 2

Becker, Carl Frederik II 8
Berentsen, Iver III 3
Bertelsen, Peder III 8
Brockdorff, Baron II 8
Brund, Ane Marie II 10
Brund, Karl Martin II 10
Brund, Knud Rasmussen II 10
Brund, Rasmine II 10
Brundt, Else Katrine II 9
Brundt, Kristjan Emil II 9
Brundt, Morten Olesen II 9
Buch, forpagter II 8

Carlsdatter, Ane Mette II 9
Carlsen, Carl Emil I 6, II 8
Carlsen, Christine II 9
Carlsen, Else Marie I 5, I 6, II 8
Carlsen, Engeline Christine II 9
Carlsen, Frederik Christian II 10-11, II 13
Carlsen, Jens Kjær I 5-6, II 8, II 11, II 13
Carlsen, Maren Cathrine II 10-11
Carlsen, Mette Cathrine II 9
Carlsen, Sybilla Christine I 6, II 8
Carlsen, Søren Peter I 2, I 5, II 6, II 8
Christensdatter, Anne III 5
Christensdatter, Birgitte Marie III 1
Christiansen, Christine I 4
Clausdatter, Lene I 2-3

Daugaard, Dorthea I 6
Daugaard, Mari e I 6
Due, Christoffer Pedersen I 2, I 4

Fisker, Niels III 1
Frederiksdatter, Anna Christence II 1, II 4, III 1
Frederiksen, Peter II 1

Hansdatter, Inger III 1
Hansen, Søren III 1
Hvidt, Catharina Fredericke Elisabeth Caroline se "Rettelser"
Hvidt, Hans Jensen II 2, III 1-2
Hvidt, Jens Peder II 2
Hvidt, Johan Chr. Albert II 2
Hvidt, Lucie Franzine II 2
Hvidt, Sophia Maria Christine II 2

Iversdatter, Mette Kathrine II 5, III 3-4-5

Jensdatter, Ane f. og d. 1832 I 1
Jensdatter, Anne 1795-1800 III 6
Jensdatter, Anne Kathrine (~ 1818) III 6
Jensdatter, Christence 1797-1835 III 6-7
Jensdatter, Christence c.1740-1782 III 5
Jensdatter, Christence 1840-1896 I 2, I 5, II 8
Jensdatter, Karen I 1, I 4
Jensdatter, Kathrine I 1
Jensdatter, Petrea Kathrine II 6, II 8
Jensdatter, Stine I 1
Jensen, Anders Kjær I 3
Jensen, Jens 1790-1794 III 6
Jensen Jens Kjær 1799-1864 I 1, I 2, II 8, III 5-6, III
Jensen, Jens Kjær f.1823 I 1, I 2
Jensen, Jens Kjær f.1856 I 3
Jensen, Jens Madsen 1834-36 I 1
Jensen, Johanne Marie I 3
Jensen, Johannes I 4
Jensen, Julius Bork I 6
Jensen, Karen I 4
Jensen, Laurits Chr. Gaarmann II 3
Jensen, Mads c.1715-1769 III 5
Jensen, Mads 1794-1800 III 6
Jensen, Mads 1802-1819 III 6
Jensen, Mads Kjær 1826-1827 I 1
Jensen, Mads Kjær f.1830 I 1, I 4

Jensen, Niels 1792-1827 III 6
Jensen, Niels ~ 1852 I 4
Jensen, Niels Kjær 1825-1870 I 1, I 2, I 3,I 4
Jensen, Niels Peder Kjær f.1837 I 2, I 5
Jensen, Peder I 1
Jensen, Sybille Cathrine I 3
Jensen, Søren II 8
Jensen, Søren Peter I 4
Jensen, Therkild Kjær I 2, I 6
Jervelund, Anna Margrethe I 6
Johansen, Andreas III 4-5
Juul, Niels Nielsen III 8
Jørgensen, Jens I 6
Jørgensen, Peder II 5

Kjellerup, Skibsbygmester III 2
Kjær, Ane Katrine Jensen 1864-1865 I 4
Kjær, Ane Katrine Jensen f.1871 I 4
Kjær, Ane Lene Jensen f.1858 I 3
Kjær, Jens Christensen III 5
Kjær, Jens f.1849 I 3 (også:Kjær Jensen)
Kjær, Jens Jensen 1867-1868 I 4
Kjær, Jens Jensen f.1868, konfirm. 1883 I 4
Kjær, Jens Jensen f. og d.1870 I 6
Kjær, Jens Jensen f.1871 I 5
Kjær, Jens Kristian Jensen f.1873 I 6
Kjær, Jensine Jensen I 6
Kjær, Karen Christence Jensen f.1862 I 3
Kjær, Karen Jensen f.1875, død spæd I 6
Kjær, Klaus Jensen I 3
Kjær, Kristian Jensen I 5
Kjær, Kristiane Jensen I 4
Kjær, Niels Jensen f.1854 I 3
Kjær, Niels Jensen f.1875 I 5
Kjær, Niels Peter Jensen I 3
Kjær, Nielsine Cathrine Jensen I 3
Kjær, Rasmus Jensen I 3
Kjær, Sybille Jensen I 3
Kjær, Sybille Catrine Jensen 1866-1878 I 4
Kjær, Sybille Katoline Jensen I 6
Kjær, Sybille Marie Jensen f.1869 I 5

Krag, Laurits Jensen III 8
Kyhl, Proprietær I 4

Lauritsdatter, Mette III 8
Lauritsen (Lautsen), Niels I 1, III 8-9
Laursen, Rasmus III 3

Madsen, Jens 1769-1832 I 1, III 5-6-7
Madsen, Terkel III 6-7
Mortensdatter, Mette III 9
Mossin, Severin Ahlmann II 5
Munch, Anna Marie Hansdatter II 1, III 1
Munch, Chr. II 1, II 2
Munch, Søren II 1
Møller, Hans Peter Frederiksen II 1
Møller, Jørgen Olesen III 6

Nielsdatter, Abelone III 3
Nielsdatter, Anna Cathrine I 1, III 5-6-7
Nielsdatter, Cathrine III 6
Nielsdatter, Kirsten III 8
Nielsdatter, Kirstine f. og d. 1812 III 8
Nielsdatter, Maren III 8
Nielsdatter, Mette III 8
Nielsdatter, Sybille I 1, I 2, I 7, II 8, III 8
Nielsen, Christence Kjær II 13
Nielsen, Jens III 6
Nielsen, Johan III 8
Nielsen, Johanne I 5
Nielsen, Lars III 8
Nielsen, Mads III 6
Nielsen, Mette Marie I 6
Nielsen, Niels, Øster Snede II 6
Nielsen, Niels, Bredal III 6
Nielsen, Peder, Jerlev f.1805 III 6
Nielsen, Peter, Barrit, d.1891 II 9
Nielsen, Thomas III 6

Pedersdatter, Anna, Meisling III 8
Pedersdatter, Anne, Skærup II 2
Pedersdatter, Else III 3
Pedersdatter, Helene Christine Wind III 4

Pedersdatter, Inger Marie II 3
Pedersdatter, Karen I 1, III 8
Pedersdatter, Maren III 8
Pedersdatter, Sophie Charlotte (g.Hvidt) II 2, III 1-2
Pedersen, Carl Emil I 5, II 3-4-5-6, II 8, II 11, III 4
Pedersen, Frederik II 1
Pedersen, Johannes II 3
Pedersen, Marius I 5, I 6
Pedersen, Niels Emanuel II 3
Pedersen, Søren II 1
Pedersen, Thyge Jesper II 2

Rasmussen, Søren II 5, III 3-4
Rasmussen, Søren Smidstrup II 10

Schønau, Gottfred Schmidt II 5
Sørensdatter, Abelone III 4
Sørensdatter, Anne III 4
Sørensdatter, Birthe Cathrine III 4
Sørensdatter, Else f. og d. 1791 III 4
Sørensdatter, Else f.1796 III 4
Sørensdatter, Else Marie f.1807, d.1808 III 4
Sørensdatter, Else Marie f.1809 II 5-6-7, II 11-12, III 4
Sørensdatter, Karen f. og d. 1791 III 4
Sørensdatter, Karen f.og d.1797 III 4
Sørensdatter, Karen f.1801 III 4
Sørensdatter, Maren III 4
Sørensdatter, Mette I 2, I 4
Sørensen, Chr. I 4
Sørensen, Frederik II 1, III 1
Sørensen, Ivar III 4
Sørensen, Jørgen III 4
Sørensen, Niels III 4
Sørensen, Peder II 1, III 1
Sørensen, Rsemus III 4
Sørensen, Sofus Harald II 10

Terkelsdatter, Anna Kirstine III 6
Terkelsdatter, Kathrine III 6
Terkelsen, Mads III 6

Therkildsen, Anders III 1
Therkildsen, Niels III 5-6
Thygesdatter, Christence II 2
Thygesen, Helene de II 4, II 8
Thygeson, Thyge Jesper de II 4

Wind, Peder Pedersen III 4

Forside: ÈNGUM KIRKE

(Foto: Hans Jakob Jensen).

JYDSKE ALMUEFOLK IV

JYDSKE ALMUEFOLK
IV

Udarbejdet af Eva Lund

Forside: Bryrup kirke

Off-set:Mogens Lund

Forord.

Med "Jydske Almuefolk IV", omhandlende de ældste slægtled, afrundes efterforskningen af min fædrene jyske slægt.

Det drejer sig væsentlig om gårdbrugere og husmænd bosat i den sydøstre fjerdedel af Nørrejylland; en enkelt gren viser nogle afvigelser med 4 møllere, 1 herredsfoged og 1 præst.

Enkelte er anført som "vanføre", en som "vanvittig". Tidens store børnedødelighed afspejles også i denne slægt; af de 390 personer, der figurerer i registret, er der 46 børn, der er døde inden det fyldte 10' år, og heraf er 31 døde som spæde. Af de omtalte kvinder er 6 døde i barselseng. En del af slægtens medlemmer opnåede dog en ganske høj alder.

Dette fjerde hefte indeholder en kompletteret anetavle samt et navneregister gældende for hefte IV.

Register for de første 3 hefter findes i III.

Udarbejdelsen har medført talrige besøg på Landsarkivet i Viborg, hvis venlige atmosfære har været et godt arbejdsklima, og hvis altid hjælpsomme personale herved bringes en tak for gæstfrihed.

For følgeskab på arkivture og værdifulde drøftelser takker jeg min mangeårige interessefælle, ven og kollega, læge Mogens Seidelin, der beredvilligt har stillet sin store viden indenfor genealogien til disposition.

Odense, i december 1983

Eva Lund

Tavle I. Carl Emil Carlsens fædrene slægt.

84. Melchior - ~ 85. Karen Pedersdtt.
død i Handbjerg 1689

40. Peder Nielsen, Bryrup ml. c.1650-1713

42. Mathias Melchiorsen, Velling Herredsfoged c.1652-1709 ~ 43. Maren Dynesdtt. c.1656 -1716

44. Anders Rasmussen Munk, Kankbølle c.1660-1740

46. Christen Michelsen Haunstrup -1695 ~ 47. Anna Pedersdtt. Høst. -1706-

20. Søren Pedersen, Bryrup ml. c.1680-1748 ~ 21. Christence Mathiasdtt. c.1684-1752

22. Hans Andersen Munk, Provst Hjortlund-Kalslund, 1682-1740 ~ 23. Anna Christensdtt. Haunstrup c.1687-174

28. Bernt Nielsen Bredal. -1731 ~ 29. Karen Lauritsdtt. -1753

8. Søren Hansen Gmd., Tyrsting c.1719 - 1776 ~ 9. Inger Hansdtt. c.1730 -1805

10. Frederik Sørensen, Bryrup og Mattrup ml. 1724 - 1787 ~ 11. Anna Marie Hansdtt. Munk 1723 - 1812

12. Rasmus Laursen Husmand, Bredal c.1726-1768 ~ 13. Else Pedersdtt. c.1739-1802

14. Iver Berentsen, Gmd. Assendrup, 1726-1802 ~ 15. Abelone Nielsdtt. c.1724 -1797

4. Peder Sørensen Mattrup og Smedebæk ml. 1762 - 1807 ~ 5. Anna Christence Frederiksdatter, 1765 - 1822

6. Søren Rasmussen Husmand, Hjulmand, Bredal 1766-1812 ~ 7. Mette Cathrine Iversdtt. 1769-1838

2. Carl Emil Pedersen Husmand, Bredal 22/9 1800 - 27/4 1881 ~ 3. Else Marie Sørensdatter 14/5 1809 - 15/2 1900

1. Søren Peter Carlsen 4/9 1834 - 6/4 1894 Boelsmand Lysholt (~ Christence Jensen Kjær)

Carl Emil Carlsen Skatteinspektør i Odense 29/7 1868 - 2/4 1938

Tavle II. Carl Emil Carlsens mødrene slægt.

36. Søren Ravnsborg
-1744-46-

18. Jens Sørensen, Gmd., Urlev
-1742, 1748-

~ 19. Maren Jensdtt.
-1743-

8. Mads Jensen
Gmd., Bredal
c.1715-1769

~ 9. Christence Jensdtt.
c.1740-1782

4. Jens Madsen
Gmd., Bredal mk.
1769-1832

~

20. Terkel Andersen, Gmd.
Kalhave
-1726

~ 21. Kirsten Nielsdtt.
c.1689-17

10. Niels Terkildsen, Gmd.
Bredal
1724-1812

~ 11. Anna Christensdtt.
c.1719-1794

5. Anna Cathrine Nielsdatter
1759-1838

2. Jens Kjær Jensen
Gmd., Bredal mk.
1799-1864

~

1. Christence Jensen Kjær
29/1 1840 - 27/2 1896

Carl Emil
Skatteinspektør
29/7 1868 -

118. Ude Jensen, Fredsted
- 1701

~ 119. Maren Christensdtt.
- 1701 -

58. Peder Jensen
Gmd., Fredsted
- 1754

~ 59. Mette Udesdatter
c.1689-1759

24. Jens Sørensen, Igum
-1717-1734-

~ 25. Maren Lauritsdtt.-1717-

28. Bertel Sørensen
Gmd., Haastrup
-1748

~ 29. Anna Pedersdatter
c.1710-1764

12. Laurits Jensen Krage, Gmd., Taulov
1717-1775

~ 13. Maren Pedersdtt.
c.1729-1802

14. Peder Bertelsen, Gmd., Meisling
1737 - 1817

~ 15. Mette Laursdtt.
c.1735-1815

6. Niels Lauritsen
Husmand, Kurvemager, Jerlev
1765-1850

~

7. Karen Pedersdatter
1770-1842

3. Sybille Nielsdatter
1799-1888

(~ Søren Peter Carlsen)

Carlsen
i Odense
- 2/4 1938

Søren Hansen og Inger Hansdatter.
(Tavle I, 8-9)

Søren Hansen, fæstegårdmand i Tyrsting under Mattrup gods, født c.1719 muligvis i samme sogn, ægtede 19'juli 1753 Kirsten Jørgensdatter fra Fuglris i nabosognet Grædstrup. Deres børn var:

Hans f.14'april 1754
Anne f.7'april 1756
Karen f.31'maj 1758, død 17'januar 1759, 8 mdr. gl. Barnet fandtes død i sengen hos forældrene, måske ligget ihjel i den snævre alkove, forældrene var derfor til offentlig skrifte i kirken.
Karen døbt 24'oktober 1759, død 17'april 1761.

Kirstine Jørgensdatter døde i barselseng efter dette sidste barn d.19'oktober 1759 og blev begravet d.23'oktober, 27 år gl., på Tyrsting kirkegård.

Få måneder efter, d.21'februar 1760, blev Søren Hansen trolovet og d.13'marts i Grædstrup kirke viet til Inger Hansdatter fra Hovedskov i dette sogn. Ifølge angivelser ved folketællinger og ved hendes død er hun født omkring 1730, hvor vides ikke. I dette ægteskab fødtes følgende børn:

(alle børnene er døbt i Tyrsting kirke)

Kirstine døbt 15'marts 1761, boede ugift i hjemmet 1801.
Peder døbt 5'december 1762, blev møller i Mattrup mølle (Tavle I,4)
Maren døbt 23'november 1764, ugift i hjemmet 1787
Christen døbt 24'november 1766
Søren f.10'marts 1769
Rasmus f.2'juni 1771, i hjemmet 1787
Dødfødt pige f.26'februar 1776

Søren Hansen døde 1776, godt 56 år gl. Han blev begravet 17'februar i Tyrsting. Hans kone Inger nedkom en halv snes dage efter med en dødfødt pige. Hun har på dette tidspunkt været i fyrrene.

Som det var almindeligt, indgik hun kort efter sin mands død et nyt ægteskab, nemlig med Søren Hansens søskendebarn Mads Jensen (trolovet 17'juni,

copul.22'juli 1776 i Tyrsting), ungkarl og tjenende i Tyrsting. Mads Jensen døde imidlertid allerede året efter, knap 43 år gl., d.28'december 1777 (begr. 5/1 1778).

Inger Hansdatter giftede sig for 3'gang 1779 med ungkarl Niels Pedersen af Tyrsting (trolovet 5/10, copul. 13/11 1779). Hun levede endnu i mange år og opnåede den ret høje alder af 79 år. Hun døde d.18'marts 1805 og blev begravet på Tyrsting kirkegård d.24'marts.

Niels Pedersen ægtede efter Ingers død Anne Cathrine Nielsdatter fra Vissing (viet i Tyrsting 24/8 1805), han var da c.55 år, hun sidst i fyrrene. 1830 afstod han fæstegården til Christen Nielsen, sognefoged og lægdsmand, den stod til hartkorn 4 td. 2 sk. 2 fj. 2 3/14 alb. Hos Christen Nielsen og hans kone Anne Marie Nielsdatter levede det gamle ægtepar som aftægtsfolk. De døde begge i 1834 med 4 dages mellemrum (hun 7/5, han 11/5) og kom i een grav på Tyrsting kirkegård.

Om Søren Hansens børn følgende:

Den ældste søn Hans, der ifølge lægdsrullen havde"maadelige Skuldre og Been", brunt hår og blå øjne og var af en ret ringe højde (62 Tommer=c.162 cm) var gift med Karen Sørensdatter, med hvem han havde flere døtre og en søn. Ved folketællingen 1787 boede de i Tyrsting, og Hans Sørensen "er Skoleholder", men senere blev han kromand i Brøstenbro kro ved Gudenåen i Nim sogn. Han døde i ret ung alder, 45 år gl. efter en "trafikulykke", idet han vælte-de med sin vogn "og derved forslog sig". Det skete ved Mølby i Ansager sogn ved Varde. Han døde d.27' januar 1799, "da hans Kone og Venner vilde i en Vogn bringe ham fra Mølbye" til Brøstenbro. Han jordes i Nim d.16'februar. Sammen med ham blev hans 4-årige datter Maria, der var død af sygdom, begravet. Enken Karen Sørensdatter giftede sig igen 1801 (med Peder Christensen Møller), hun havde beholdt krobevillingen.

Med alle familiære og aldersmæssige forhold passer det, at Søren Hansens datter Anne af 1'ægteskab

er den Anna Sørensdatter, der i 1787 var kokkepige på Mattrup, og som i 1797 blev trolovet og gift med fæstemølleren i Stids mølle, Niels Pedersen (trolovet 12/4, copul. 12/5, Tyrsting). De fik 2 børn, Niels Emanuel, der døde som ung møllersvend, efterladende sig enke og 2 småbørn, og Helene, der blev gift med prokurator og godsforvalter på Mattrup Jørgen Lindenpalm, som også overtog Stids mølle i fæste efter Niels Pedersen; sidstnævnte og hans hustru fik aftægt i møllen. De døde: han 10/2 1824, hun 16/1 1830, begge begr. i Tyrsting.

Sønnen Søren opholdt sig i 19-års alderen i Skade, han var i årene 1805-10 fæster af Dalsgård i Klovborg sogn, hans kone hed Anne Pedersdatter. Han angaves i lægdsrullen at have en "uvigtig" armskade.

Blandt fadderne til broderbørnene i Mattrup mølle finder vi foruden Hans Sørensen, der i årene 1785-91 omtales som skoleholder og senere altså boede i Brøstenbro, Rasmus Sørensen 1798 i Skade præstegård og Christen Sørensen 1804 i Haabefuld. De har alle holdt sig indenfor de 3 midtjyske herreder Tyrsting, Vrads og Nim.

Kilder:

Kirkebøger: Tyrsting, Grædstrup, Nim, Klovborg

Lægdsrl. Tyrsting

Folketæll. Tyrsting, Nim.

Mattrup Fæste-og skifteprot.

Tyrsting - Vrads skifteprot.

Frederik Sørensen og Anne Marie Hansdatter Munk.
(Tavle I,10-11)

Frederik Sørensen var født i Bryrup mølle 1724 som den yngste af Søren Pedersen og Christence Mathiasdatters 10 børn. Han døbtes i Bryrup kirke d.25/3 1724, båret af "Simons Hustru fra Manufakturet" og med blandt andre "M.Nansen Nagelsmed" og "Peter Sliber" som faddere, hvilket peger mod det faktum, at Bryrup mølle på det tidspunkt var en del af den driftige Palle Møllers "Jern-manufaktur", hø-le, kniv-og sømfabrik, som denne havde oprettet omkring 1707.
Henved 1740 var denne industri næsten ophørt, Palle Møller havde trukket sig tilbage, efterat hans hustru Ide Nichelsdatter Seidelin var død i 1739. Bryrup mølle vendte atter tilbage til at være kornmølle, og Frederik har vel været ved mølleriet hos sin fader og måske senere hos sin ældre broder Peder.

Frederik Sørensen blev trolovet 23'november 1751 med Anne Marie Hansdatter Munk, "begge i Bryrup Mølle", de copuleredes i Bryrup kirke d.29'december samme år.

Anne Marie var født i Hjortlund præstegård,ved Kongeåen en halv snes kilometer nord for Ribe,hun var datter af provsten Hans Andersen Munk og dennes anden hustru Anna Christensdatter Haunstrup. Her finder vi altså den provstedatter, som familietraditionen fejlagtigt har villet udnævne Anne Maries datter Anne Christence til at være.

Anne Marie Munk fødtes d.24'august 1723. Hun blev hjemmedøbt d.29'august af sin fader, og gudmoder var nabopræsten (i Jernved) Lydich Omeisi's hustru Mette Fogh. Daben blev publiceret i kirken d.3'oktober s.å.

Da Anne Marie var c.17 år, døde hendes fader.Hvordan er hendes vej gaet fra sognet nær Ribe til det midtjyske Bryrup? Helt nøjagtigt kan hun ikke følges, men familien havde mange kontakter op gennem Jylland. Hendes mor havde som ung pige boet på Rørbækgaard i Vester sogn, i Nr.Snede havde hun en moster, Johanne Haunstrup, og i Vinding, nabosognet til Bryrup, boede en anden moster, Maren, gift med herredsskriveren Simon Pedersen Ørting. Som herredsskriver har Simon Ørting haft nær forbindelse med Søren Pedersen i Bryrup mølle,

der var Sættedommer og senere blev Anne Maries svigerfar, sa alt i alt synes der at være en rimelig forklaring på, at Anne Marie Munk havnede som kone i Bryrup mølle. Med sine søskende, en 9 år ældre søster og 4 brødre, synes hun ikke at have haft forbindelse, det kan i hvert fald ikke eftervises.

Frederik og Anne Marie fik 6 børn:

Hans Peter døbt 17/9 1752
Anna Christine døbt 2/11 1755, begr.18/2 1756
Søren døbt 22/5 1757
Christian døbt 21/10 1759
Peder døbt 23/1 1763, begr.24/4 1763
Anna Christence døbt 9/6 1765 (Tavle I,5)

Alle børnene er døbt i Bryrup kirke, og det angives ved hver dåb, at Frederik Sørensen, også kaldet Møller, er "af Bryrup Mølle". Men senere - muligvis omkring 1766-1768, han er fadder til alle børn af "Mester Johan Peter Bech paa Lee-værket" indtil 1763, men ikke efter denne tid - blev Frederik Sørensen fæster af Mattrup mølle i Tyrsting sogn, hvor han og hans kone findes ved folketællingen 1787. Samme år døde han imidlertid, han blev begravet i Tyrsting d.20'december 1787, 64 år gl.

Efter sin mands død afstod Anne Marie Munk fæstet af Mattrup mølle til sin svigersøn Peder Sørensen, der d.22/4 1788 var blevet trolovet med datteren Anna Christence (de viedes i Tyrsting 14/6 1788). Der blev oprettet aftægtskontrakt af 24/3 1788 på vanlige vilkår med "fri Værelse, Kost og Lysning", 3 Rd. årlig, "fri Tvæt, saa ofte det behøves", "anstændig og christelig Begravelse". Hendes private ejendele omfattede bl.a. 1 egesengested med omhæng og klæder, 1 egedragkiste, 1 egehalvkiste, 1 egeskrin, 1 syskrin, Bibel, huspostil, 2 salmebøger, 1 rok, forskelligt husgeråd, blandt andet 1 kobberkedel, 1 messingkedel, 1 messingfyrfad, 2 messinglysestager.

Anne Marie Munk boede ved folketællingen 1801 i Mattrup mølle hos datteren og svigersønnen og deres 6 børn, hun var da 78 år gl.

I december 1807 omkom svigersønnen ved en drukneulykke, og datteren måtte fraflytte møllen.

Den gamle præstedatter og møllerenke fik da i sine sidste år ophold hos sin søn Christian Munk, ejer af Krude mølle. Her døde hun 1812, næsten 89 år gl., og blev begravet i Bryrup d.14'juni. I skifteprotokollen angives det, at hun "ejede intet af nogen værdi", og sønnen havde i lang tid måttet forsørge hende. Hun efterlod sig 3 børn (Hans Peter, Christian og Christence) og en sønnesøn.

Frederik Sørensen og Anne Marie Munks ældste søn Hans Peter ægtede 1780 enken Maren Laursdatter af Krude mølle, hvis første mand, Johan Peter Bech, havde været forpagter af et hø-leværk i Bryrup og var død i oktober året før. (Viet 11/5 1780 i Bryrup).

Hans Peter Frederiksen var først møller i Urup mølle i Østbirk sogn, hvor hans kone Maren døde efter godt 6 års ægteskab 1786. Hun efterlod sig af sit 1'ægteskab 4 børn mellem 16 og 24 år. Det formodes, at der har været et godt forhold mellem dem og Hans Peter; en af steddøtrene, Laurense Johansdatter Bech, var gudmoder for Hans Peters søn af 2' ægteskab, Frederik, i 1795.

I 1788 giftede Hans Peter Frederiksen sig igen. Det var med Abild Marie Pontoppidan, datter af sognepræsten i Lundum Dines Børgesen Pontoppidan. Hun var født i Nykøbing Falster d.29/7 1765. De blev trolovet 13/6 og viet 4/7 1788 i Lundum kirke.

Børn: Frederik Dionysius, født 24/10 1789, hj.d. straks efter, døde uden at komme i kirke, begr.5'november (Østbirk)
Dines Pontoppidan, db. 4/2 1792 i Østbirk.
Frederik, f.11/1 1795, db.8/3 s.å. i Voerladegaard.

Abild Dinesdatter døde 26/2 1800 i Klostermølle ved Mossø, 34 år gl., begr. 5/3 i Voerladegaard. Hans Peter var da ejer af Klostermølle. Her boede han som enkemand med de 2 sønner i 1801. Som aftægtsmand opholdt han sig i årene omkr.1816-20 i Ansøe mølle hos sønnen Frederik, ind imellem dog åbenbart også i Bredvad mølle, Træden sogn, hvor han døde 28/2 1825. Hans 2 sønner skal omtales lidt nærmere; den ældste, Dines, f.i Urup mølle 1792, blev dimitteret fra Borris seminarium (oprettet 1806,atter nedlagt 1826)i

Ringkøbing amt 1814, indsat som kirkesanger og skolelærer i Vinding, Tyrsting hr., d.11'oktober 1814, men kort efter, d.1'januar 1815, forflyttet til Vindinge ved Vejle (Holmans hr.), hvor han var lærer til omkring 1830.

Han var en dårlig lærer, idet hans væsentligste interesser lå andetsted end ved undervisningen. Han havde drejerværksted på skolens loft, i dette var der et hul, sa han kunde holde øje med børnene i skolestuen. Håndværket passede han bedre end skolen. Dette kom provsten for øre, og han mødte en dag i skolen, hvor læreren som sædvanligt var på loftet. På forespørgsel svarede han provsten:"Jeg er Mekanikus, men skulde være Skolelærer."

Efter dette var Dines klar over, at hans karriere i Skolen var endt, og søgte sin afsked. Han tog nu for alvor fat pa drejerhåndværket (Rokkedrejer) - og landbrug. Det ser ud til, at han nu er kommet på sin rette hylde,- er han blevet presset til seminarie-uddannelsen? - en samtidig egnsbeskriver (I.C.Schythe) fremhæver hans flid, udholdenhed og opfindsomhed og beskriver hans mange aktiviteter. Han var en velhavende mand, købte 1829 en større gård på Viborg-egnen, Liselund i Sjørslev sogn. Denne solgte han senere (1835) og købte så Klostermølle i Vorladegaard sogn, hvor han havde boet i sin barndom. Han har ogsa ejet Gammel Vissingkloster (den ene af 2 tidligere tvillinggårde), Juulsberg i Hornstrup sogn og en part af Addit skov.I Klostermølle, hvor han med sin familie boede i årene 1836 til 1845, forbedrede han møllen betydeligt, nyopførte rugkværn, sigtekværn, pillekværn (grubeværk) og boghvedeværk, der fordeler grynene i 3 sorter efter størrelse, uden brug af sold.

Pa grundvolden af det gamle Voer kloster opførte han 4 nye grundmurede huse, nemlig lade og fæhus på hver 21 fag, et 6 fags hus indrettet til bryggers, bageri og smedie samt et 15 fags stuehus med kælder under, de sidste 2 teglhængte. Endvidere anlagde han have på den forrige gårdsplads, "åleværk" og "hækværk" til ørredfangst, endelig et teglværk i Addit skov.

Ved folketællingen 1850 findes Dines Møller boende på Juulsberg. Han døde i Klostermølle d.11/9 1852

i en alder af 60 år, begravet d.18'september i Vorladegaard. I dødsannoncen i Aarhuus Stifts-Tidende d.19/9 1852 står, at han døde efter længere tids svaghed og 3 ugers sygeleie.

Dines Pontoppidan Møller var 2 gange gift og havde 12 børn.

~ 1' 8/4 1815 i Borris Maren Jensdatter Rahbek (1790-1826)

5 børn:

Christian Johan Rahbek Møller f.1816
Niels Gudme Blicher Møller f.1818, død 1841
Jens Rahbek Møller f.1820
Regine Marie Møller f.1822, ~ kromand Chr. Johansen i Thyregod
Hans Peter Møller f.1825, død 1829
(alle døbt i Vindinge, Holmans Hr.)

~ 2' 16/9 1826 i Vindinge Cicilia Anna Pedersdatter Bjerth (1804-1887)

7 børn:

Jørgen Peter Møller f.1827 i Vindinge
Henrik Hansen Møller f.1830 i Sjørlev, d.1850
Johanne Marie Møller f.1832 i Sjørslev
Cecilie Frederikke Møller f.1834 i Sjørslev
Hans Peter Møller f.1836 i Vorladegaard, d.1837
Christine Magdalene Møller f.1838 i Vorladegaard
Niels Gudme Blicher Møller f.1843 i Vorladegaard

Om Frederik Hansen Møller:

Dines Pontoppidan Møllers broder, Hans Peter Frederiksens yngste søn, som var født i Klostermølle 1795, var en dygtig landmand, initiativrig og foregangsmand på mange områder. Han ejede Andsø mølle i årene 1816-26. Møllegården lå i det den gang "flade og triste Vrads Sogn", men den energiske unge mand gik i gang med omfattende forbedringer, mergling, engvanding, indgrøftning af moser og plantninger, så der i 1842 lå en vandmølle "beskygget af høje, frodigt voxende Træer, som udfylde den Kløft imellem Sand-og Lyngbakker, hvor Aaen søger sit Løb". Det var elle, balsam-og hvidpopler, pile og graner.

1826 tiltrådte Frederik Møller en gård i Salten, Them sogn, hvor han fortsatte sit virke. Oprindelig var der 35 Td. land i drift, senere mindst 150 Td.

under plov, mest hedejord, men også moser og kær. Senere blev gården i Salten sammen med 2 andre gårde og flere parceller samlet til godset Løvenholt. Af godset Løndal i Sdr.Vissing sogn erhvervede han c.350 Td.

Frederik Møllers plantninger af skovtræer var meget omfattende, c.100 Td. land tilplantede han med over 500.000 træer. Ved gården i Salten by anlagdes en have med hundredvis af frugttræer, kirsebær, æble og andre. Også byggeri kastede han sig over, han opførte lader, stalde og andre udhuse af grundmur og brændte sten fra sit eget teglværk foruden 13 større og mindre huse for fæstere og lejere.

Forfatteren I.C.Schythe ("Skanderborg Amt"), der selv har besøgt Frederik Møller i 1842, er fuld af beundring for hans resultater. Den virksomme mand er da også hædret på forskellig vis; således fik han det kgl. Landhusholdningsselskabs første sølvbæger, og efter sin død er han mindet som hedeopdyrker i Kongenshus mindepark, hvor hans navn: Fr. H.Møller, Ørnborg, står på stenen for Them sogn i Vrads herred.

Frederik Møller fik i 2 ægteskaber en talrig børneflok.

~ 1) 19/10 1816 Johanne Jensdatter af Salten, 16 år, viet i Them kirke. (Hun var datter af Gdj. Jens Christensen Linde og Johanne Marie Lars-dtt., Salten) Børn:
Abel Marie Frederiksdtt. f.16/12 1816
Jensine Frederiksdtt. f.3/2 1818,d.17/3 1821
Johanne Fr.dtt. f.7/1 1819, d.19/2 1821
Jens Peter Frederiksen f.21/1 1820
Fredericke Fr.dtt. f.3/1 1821
Jens Fr.sen Møller f.2/12 1821,d.27/7 1822
Johanne Fr.dtt. f.5/12 1822
Jensine Fr.dtt. f.14/10 1823,d.6/2 1824
Maren Fr.dtt. f.24/11 1824,d.19/12 1830
Hans Peter Fr.sen f.17/1 1826
Jens Fr.sen. f.21/1 1827
Marendine Fr.dtt. f.28/1 1828
Dødfødt dreng f.24/1 1829

Ved fødslen af sit 13'barn, den dødfødte søn, efter 12 år og 3 måneders ægteskab, døde Johanne Marie, 29 år gl. Det angives i kirkebogen, at "en meget betydelig Blodstyrtning var foregået før Gjordemoderen kom". Johanne Marie Jensdatter blev begravet i Them 1'februar. (Af børnene er de første 10 døbt i Vrads, de 2 sidste i Them.)

Året efter sin 1'hustrus død blev Frederik Møller viet til Jomfru Hedevig Sommerfeldt Boserup (f.1805, d.1885) i Sal kirke, Ginding herred. Vielsen fandt sted d.10'april 1830. Bruden var datter af Landvæsens- og Tiende Commissair Boserup og Sabine Weide Winding, Vinderup. Børn:

Niels Langballe Møller f.20/9 1830, d.27/9 1830
Niels Langballe Møller f.22/11 1831, d.17/11 1833
Johanne Marie Nielsine M. f.24/1 1834, d.14/6 1834
Johanne Marie Nicoline M. f.25/8 1835
Sabine Weide M. f.29/4 1840
Sophie Magdalene M. f.11/11 1841
Jørgen Boserup M. f.11/9 1844

Frederik Møller boede i sine sidste år på gården Ørneborg lidt vest for Salten by. Her døde han i sit 56'år d.30'oktober 1850, "Dødsaarsag ubekjendt". Hans død meddeles i Aarhuus Stiftstidende i en meget kortfattet "Bekjendtgjørelse" d.4/11 1850 af "hans Enke og Børn". Han blev begravet i Them d.8/11.

Godset Løvenholt ejedes efter Frederik Møllers død af hans svigerfader proprietær Niels Langballe Boserup, som 1856 solgte det til etatsråd Regnar Westenholz til Mattrup.

Efter beretningen om Hans Peter Frederiksen og hans 2 sønner vender vi nu tilbage til Frederik Sørensens og Anne Marie Munks andre børn. Sønnen Christian, der oftest kaldte sig ved navnet Munk, var 1781 møllersvend i Nørre mølle, i 1787 nævnes han som tjener på Mattrup hovedgård. Han blev senere ejer af den dengang store stampemølle Krude mølle i Bryrup sogn. Han var desuden medejer af 877 Td. land skov (Langballe og Ulstrup skov i Vinding.)

Christian Munk var gift med Ane Elisabeth Taftenberg (f.c.1772,d.1850). Deres børn var:

Bodil Marie Munk f.27/9 1800 i Bryrup, d.12/7 1873 i Horsens, ~ Hattemagermester Jørgen Møller

Mathias Taftenberg hj.db. 24/9 1801, død 10/10 1801
Søren Mathis Taftenberg f.26/8 1808 i Krude mølle,
ejer af Krude mølle, senere kromand, Brædstrup,
Ring sogn.

Ved folketællingen 1834 boede Christian Munk og hans hustru stadig i Krude mølle, der på dette tidspunkt var overdraget til den dengang endnu ugifte søn Søren Munk. Senere har de taget ophold hos datteren Bodil og hendes mand i Horsens. Her døde Christian Munk 1842 d.1/9. Hans lig blev ført til Bryrup kirkegård, hvor begravelsen fandt sted d.6/9. Han blev næsten 83 år. Hustruen Ane Elisabeth boede i 1845 stadig hos datteren i Horsens, men har senere åbenbart haft bopæl i Skanderborg, hvor hun døde og blev begravet 1850.(22/4)

Om Frederik Sørensens tredie søn,Søren, er det ikke lykkedes at finde, hvor han levede og døde. Han døde åbenbart før moderen (1812) og efterlod sig i hvert fald en søn.

Yngst af møllerbørnene var datteren Anna Christence, som er omtalt andetsted (Tavle I,5)

Kilder:

Kirkebøger:Borris,Bryrup,Engom,Horsens Vor Frelser, Lundum, Ring,Sjørslev,Them,Træden,Tyrsting,Vinding,Holmans hr.,Vinding,Vrads hr.,Vissing,Voerladsgård,Østbirk.
Folketællinger 1787,1801,1834,1840,1845,1850 i de samme sogne + Hornstrup og Tyregod.
Register for Skanderborg Kirkebøger 1850
Skifteprot.: Tyrsting,Urup,Horsens,Skanderborg.
Skøde-og Panteprot.Tyrsting-Vrads.
H.Friis-Petersen og J.Chr.Sixhøi: Dimitt.fra Borris Seminarium
M.Seidelin: Den Seidelinske Slægtsbog.
Slægten Pontoppidan, yngre Gren.
Chr.Heilskov:Sdr.Vissing Sogn
I.C.Schythe'bog om Skanderborg Amt (1843)
J.J.Ravn:Elbo og Holman Herreder.
Østjysk Hjemstavn 1940
Aarhuus Stiftstidende

Rasmus Laursen og Else Pedersdatter.
(Tavle I, 12-13)

Husmand Rasmus Laursen var født c.1726, hvor vides ikke. Af hans familie kendes en broder, Mads Laursen, som var skrædder i Bredballe.

Rasmus Laursen var først gift med Anne Pedersdatter, (trolovet 16/3, viet 3/6 1759 i Engom), der døde i barselseng året efter, 27 år. gl., og blev begravet i Engom 16/4 1760. Barnet, en dreng, der d.13/4 døbtes Laurs, blev åbenbart ret snart sat i pleje hos Christen Nielsen i Løsning.

1763 blev Rasmus Laursen gift igen, efter at han ved Tamperrettens kendelse var blevet skilt fra en "undvigt" trolovelse i Løsning; hans 2'kone var Else Pedersdatter, der på dette tidspunkt tjente i Engom præstegård. De blev trolovet 27/12 1763 og viet i Engom kirke 8/6 1764. Else var født c.1739.

De fik en søn sammen, Søren Rasmussen, døbt i Engom d.12'januar 1766 (Tavle I,6), men ægteskabet blev kort, idet Rasmus Laursen døde 1768, 42 år gl. (begr. i Engom 18/9).

Af skifterne fremgår, at huset var udstyret med traditionelt bondebohave, der holdtes en ko og 4-5 får med lam og en gris. I sengestedet var en rød-og blåstribet og en rød-og hvidstribet olmerdugsoverdyne, en blå-og hvidstribet do undeddyne, en do hovedpude med blå striber, samt blårgarnslagener.

Mandens klæder omfattede bl.a. 1 blå vadmels kiole, 1 blå, 1 hvid og 1 rød vadmelskofte,1 callemanches x) brystdug m. 14 sølvknapper, 1 stribet hjemmegjort brystdug, 1 par kalveskindsbuxer, 1 par gl. dito og 1 par vadmels do, 2 par blå strømper, 2 par vanter, 1 hat, 4 blårgarns og 2 hørgarns skjorter, 1 par sko, 1 par messingspænder - en ikke helt ringe garderobe for en jydsk husmand på den tid.

Den ældste søn Laurs forblev hos Christen Nielsen i Stubberup ved Løsning. Der var intet at arve, men Else Pedersdatter giftede sig hurtigt igen, nemlig med Jørgen Andersen (trolovet 28/10, viet 9/12 1768 i Engom), og kom nok derved i bedre kår. De beboede

---

x) Callemanque: halvuldent, atlaskvævet, stribet, ensfarvet stof med blank overflade.

en gård i Assendrup (1787), som i 1801 var blevet selveje.I sit første ægteskab boede Else som husmandskone i Bredal.

Else og Jørgen Andersen fik flere børn:

Anna døbt 3/9 1769
Anders db. 23/2 1772
Peder db. 4/4 1775
Rasmus db. 23/11 1777
(Alle døbt i Engom kirke)

Ved folketællingen 1787 boede såvel Elses søn af 1'ægteskab som de 4 af 2'ægteskab i hjemmet.

Datteren Anne blev 5/7 1799 gift med Jens Madsen; de boede i gården hos forældrene 1801, hvor det angives, at Jens Madsen har løfte på gården ved afståelse. På dette tidspunkt boede endvidere i gården Anna Else Thomasdatter,"9 Ar, Konens Broderdatter". hendes far, altså en broder til Else, kan være identisk med den"Thomas Pedersen af Engom" der er fadder ved dåben af Elses børn Anne og Peder.

Else Pedersdatter døde d.6/5 1802, 63 ar gl., begr 11/5. Jørgen Andersen overlevede hende i mange ar, han døde 9/1 1826, godt 82 Ar gl, begr. 15/1. Begge blev begr. i Engom.

Kilder:

Engom kirkebog
Folketæll. 1787 - 1801
Tirsbæk og Williamsborg skifteprotokol.

Iver Berentsen og Abelone Nielsdatten.
(Tavle 1,14-15)

Iver Berentsen, født 14'oktober 1726 "ved Solens Nedgang" i Bredal, var gårdmand i Assendrup, Engom sogn. Hans forældre var Bernt Nielsen og Karen Lauritsdatter.

Han blev gift med Abelone Nielsdatter, med hvem han levede i et langt ægteskab. De blev viet 17/4 1750 i Engom kirke (trolovet 20/2 samme år.)

Abelone var født c.1724 og kan være identisk med Niels Tuesens datter i Assendrup, døbt 13/7 1724, men det kan ikke verificeres. Ved vielsen 1750 anføres:"begge af Assendrup". De fik mange børn:

Maren født 8/6 1750
Berent døbt 27/6 1751
Niels db.10/12 1752, død ugift 1791,begr.17/4
Mette Catharine f.20/10 1754, begr.19/10 1763
Bernt f.1/4 1757
Karen db.23/12 1759
Christen db.11/5 1761
Karen db.10/4 1763
Birthe Cathrine db.25/8 1765
Mette Cathrine db.28/5 1769 (Tavle 1,7)
(alle døbt i Engom)

Ved folketællingen 1787 boede ægteparret i Assendrup med børnene Niels, 36 år, og Mette Cathrine, 18 år. 1801 boede Iver Berentsen som aftægts- og enkemand hos den næstyngste datter Birthe Cathrine og hendes mand, selvejerbonde Peder Christensen Kjær i Assendrup. Abelone var død nogle år før,iflg. kirkebogen 23'februar 1797, hvilket nok skal være 23'januar, da hun er "begr.d.29'", 72 år gl.

I Assendrup boede i 1801 også sønnen Bern Iversen, selvejerbonde, med kone Kirsten Madsdatter og 3 døtre.

Iver Berentsen døde d.1/2 1802, blev begravet 5/2, i Engom som sin kone. Han blev altså godt 75 år gl.

Kilder:
Engom kirkebog
Folketælling 1787, 1801

Søren Pedersen og Christence Mathiasdatter.
(Tavle I,20-21)

Bryrup mølle, der kendes allerede i 1595 som kornmølle, var smukt beliggende ved Salten å i den skønne midtjydske egn. I matriklen 1688 nævnes Skanderborg som dens ejer, og Peder Nielsen som fæster. Denne Peder Nielsen er med al sandsynlighed fader til Søren Pedersen, som beboede Bryrup mølle 1703-48.

Søren Pedersen var født c.1680. Når han til stadighed omtales som værende "af Bryrup Mølle", betyder det formentlig, at han har beboet "Vaaningshuset", evt. et andet hus på møllens grund, idet møllen i årene fra 1707 og frem til omkring 1740 var et led i Palle Møllers store jernvarefabrik, hvorefter den atter en tid blev kornmølle, før den helt nedlagdes.

Hvad Søren Pedersen iøvrigt har taget sig til, vides kun delvist. Han har nok været ret anset og var også gift med herredsfoged Mathias Melchiorsens datter. Ved hans børns dåb findes som faddere foruden medlemmer af herredsfogedens familie og Peder Nielsen Møller lederen af Palle Møllers jernmanufaktur, Heinrich Fischer og dennes hustru.

I 1718 handlede han et hus i Velling til præsteenken Cathrine Andreasdatter, der var enke efter fhv. sognepræst Mads Aabye til Ulbjerg og Lynderup. Huset havde Søren Pedersen købt af sin svigermor Maren Dynesdatter 4 år i forvejen. Prisen var 165 Rd.

Ved Resolution af 5'Maj 1722 blev Søren Pedersen i Bryrup Mølle udnævnt til Sættedommer ved Tyrsting-Vrads Herredsting. (Sættedommer=vikar for herredsfogeden ved dennes "lovlige absence")

Søren Pedersens hustru Christence var som nævnt datter af herredsfogeden Mathias Melchiorsen og hustru Maren Dinesdatter. Hun var født c.1684. De blev trolovet 26/10 1703 og copuleret 25/1 1704 "udi Bryrup Kirke".

De fik mange børn, hvis navne og data ses nedenfor, og levede sammen i et langt ægteskab, til Søren Pedersen døde 1748, 68 år gl., begravet 15/2. Hans hustru Christence døde 1752, også 68 år gl., begravet 17/9. Begge blev begravet i Bryrup.

Søren Pedersen og Christence Mathiasdattens
børn:

Maren døbt 19'oktober 1704
Christian døbt 27'december 1705,død 1709 af
småkopper, begr.7/7.
Mathias døbt 30'september 1708
Bodil døbt 2/3 1710
Christina døbt 24/1 1712
Peder døbt 2/2 1714
Anne Lisbeth døbt 15/3 1719
Christiane døbt 2/3 1721
Christian formentlig født sidst i februar, barnets dåb er ikke indført, men moderens introduktion 4'april 1723. Barnet døde og blev begr. 2/5 1723, var c.10 uger gl.
Friderich døbt 23/3 1724 (Tavle I,10)
(alle døbt i Bryrup)

Kilder:

Bryrup kirkebog
Matr.1688, Skanderb.Amt
Viborg Landstings sk.og panteprt.
Saml.t.jysk Hist. og Topogr.3,I (E.Fischer)
Wiberg:Præstehist.
Justitsprt.Tyrsting-Vrads herred 1716-22

Hans Andersen Munk og Anna Christensdatter Haunstrup.

(Tavle I,22-23)

Præsten Hans Andersen Munk havde sit virke i Hjortlund-Kalslund nær Ribe i årene 1713 til sin død 1740. Han var søn af birkedommer Anders Rasmussen Munk i Kankbølle lidt nord for Århus, født i Århus 4'oktober 1682, student fra Århus 22'juli 1699, theologisk kandidat (haud illaud.) 17'marts 1711. Han var derefter pestpræst i København under epidemien 1711, men fik 12'april 1713 kaldsbrev som sognepræst for Hjortlund og Kalslund menigheder,"hvor er tysk, men dansk alene prædikes og handles". Præstegården havde tidligere ligget i Kalslund, der oprindelig var hovedsognet,men den blev ødelagt under Svenskekrigene, og præsten boede nu i Hjortlund, men havde en annexgård i Kalslund.

Hans Munk, der var "anseet som en stor Mand", var også provst, i hvert fald 1734, i Kalslund herreds provsti.

Han var gift 2 gange. Hans første hustru var Maren Jensdatter Bredal. Hun var datter af kirkeskriver og forvalter Jens Michelsen Bredal på Skovgaard - formentlig Skovgaard i Kollerup sogn nord for Jelling - og Anna Else Gonsager, der døde som enke i Jelling 1749. Hans Munk og Mademoiselle Maren Bredal blev viet i Birkerød præstegård d.7'maj 1713. De fik 2 børn:

Johanne f.12/5 1714 og Jens f.15/9 1715

Maren Bredal døde mellem 1715 og 1717. Kirkebogen har ikke optegnelser før 1720, men det fremgår af et senere notat af Hans Munk, at hun blev begravet "for Alteret" i Kalslund kirke.

To af Maren Bredals mange søskende synes at have haft et lidt nærmere forhold til præstefamilien i Hjortlund, også efter hendes død. Broderen Anders Bredal var fadder ved Anne-Marie Munks dåb 1723 (Hans Munks 2'datter), han boede da i Hopballe i Jelling sogn, men blev senere ejer af Ultanggård i Halk sogn ved Haderslev. Ved Halk kirke findes en stor gravsten over ham (f.på Schougaard 24/8 1691, d.på Ultang 24/4 1766) og hans kone Maria (f.på Ultang 7/9 1694, d.smst. sept.1778).

En søster til Maren Bredal, Anna Margrethe, opholdt sig i præstegården i Hjortlund i 1723, hvor det i kirkebogen noteres, at hun "var denne gang første admitteret efter examen catecheticum" - hvorledes det nu skal forstås. Examen catecheticum var enten en art teologisk prøve eller måske en Katekismus-overhøring. Anna Margrethe var på det tidspunkt c.16 år, måske er hun blevet undervist af pastor Munk. Anna Margrethe Bredal blev senere gift med regimentsskriver, kammerråd Simon Seest i Dons, Almind sogn. Hun døde i Kolding d.21'marts 1796, 89 år gl. Hun var barnløs og testamenterede sine ikke ubetydelige midler til sine efterlevende søskende og deres børn. Maren Bredals børn med Hans Munk var da begge døde, men datteren Johanne, der havde været i ægteskab med Chr.Ditlev Jepsen, Meilby i Lintrup sogn, havde efterladt sig 3 døtre: Maren Munk, gift med landmåler Iversen i København, Karen Munk, enke efter regimentsskriver Hans Hansen, Seierslev i Emmerlev sogn, og Helene Munk, tjenende i Tønder.

Anna Margrethe Bredal stiftede 1778 Seests Legat. Hun og hendes mand er begravet i Almind, på hvis kirkegård deres store, vejrslidte og delvis ulæselige gravsten stadig findes.

Efter sin første kones død ægtede Hans Munk i 1717 Anna Christensdatter Haunstrup, datter af Christen Michelsen Haunstrup og Anna Pedersdatter Høst. Anna Haunstrup var født c.1687. De viedes i Kollerup kirke d.5'oktober 1717. I deres ægteskab fødtes 5 børn:

Christen f.3/9 1718
Peder Andreas f.18/7 1720
Anne Marie f.24/8 1723 (Tavle I,11)
Laurids f.16/12 1725
Kathrine f.16/5 1729, begr.24/5 1729
(alle: født og døbt i Hjortlund-Kalslund)

Biskop Mathias Anchersen har i sin visitatsbog optegnet følgende om sit besøg i Hjortlund d.22'marts 1734: "Derfra (fra Lintrup) tog jeg d.22 til Hiortlund hvor Provsten Hr. Hans Munch boede og tog imod

mig med al Kierlighed. Hand prædikede og over et stycke af Passionen om Christi Kaarsfæstelse sinon articulata voce, saltem fide.x)Ungdommen af begge Menigheder var heel nombreuse, blev og ved opmuntringen heel vakre og til slutning stode sig vel.Antiquiteter af sandhed var ingen. Provsten og hans Kiæreste vare meget omhygelig for at handle vel med mig og deres hiertelaug var mig kiærere end alle Rætterne".

I kirkebogen har Hans Munk ofte ledsaget sine optegnelser af tjenstlig art med fromme ønsker eller bønner, f.ex. ved datteren Anne Maries dåb:"O! Herre hielp, O! Herre lad vel lyckes" og ved hans og hans hustrus altergang kort før samme datters fødsel: "Gud hielpe os altid for sin store barmhiertigheds skyld og gif hende endnu denne gang en lycklig Barselseng".

Hans Munk døde natten mellem 1'og 2'Pinsedag 1740 (ml.5'og 6'juni 1740), formentlig i sit kald, men hans begravelse findes ikke i Hjortlund eller Kalslund kirkebog. Der er ikke bevaret noget skifte efter ham. Hans enkes videre skæbne er det ikke lykkedes at følge. Wibergs Præstehistorie meddeler, at hun er død 1746, uvist hvor.

Hans Munks ældste søn Jens var ved sin mormoders død 1749 "udenrigs, vides ikke hvor". Han var ikke student, det var de 2 brødre Peter Andreas og Laurids derimod, men det ses ikke, at nogen af dem har studeret videre. Datteren Johanne blev som omtalt gift med Chr.Ditlev Jæpsen og Anne Marie blev møllerkone i Bryrup og Mattrup.

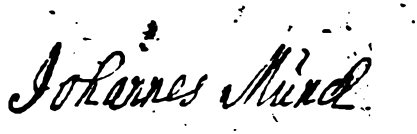

Hans Munks underskrift ved edsaflæggelsen ved hans embedstiltrædelse, Ribe 1/6 1713.

---

x) Omend ikke klart udtrykt (eller med klar stemm så dog (visselig) i troen.

Kilder:

Kirkebøger: Birkerød, Hjortlund-Kalslund, Halk, Kollerup

H. Malling: Vielser i danske Landsogne 1661-1792

Jyske Registre

Det theol. Fakultets Karakterprot. 1707-54

Rigsark.: Studenterne

H. Friis-Petersen: Studenterne 1668-1739, Personalhist. Bidrag til Aarhus Katedralskoles Historie.

O. Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig-Holsten

Nygaards Sedler

Koldinghus Amts Skifteprot. og Skiftebreve

Vejle Amtsarkiv, Skifte e. Kammerraadinde A. M. Seest

Wibergs Præstehistorie

Quistgaards suppl. om præstehustruer

Personalhist. Tidsskr. 9/3B

Trap

Bernt Nielsen og Karen Lauritsdatter.
(Tavle I,28-29)

Bernt Nielsen er iflg. oplysning ved hans død født c.1673, uvist hvor. Han levede sit liv i Bredal, Engom sogn, men døde og blev begravet i Herning.

Han var gift med Karen Lauritsdatter, hvis data heller ikke kendes. De havde følgende børn:

Maren dbt.21/4 1709, begr. 4/8 1709
Maren " 7/9 1710, begr. 11/6 1719
Stafen " 11/2 1713
Niels " 10/11 1715
Kiersten dbt.27/3 1718, begr.25/6 1719
Kiersten " 8/9 1720, begr. 1/11 1730
Else dbt. 5/12 1723
Iver født 14/10 1726 (Tavle I,14)
(alle døbt i Engom)

Karen Lauritsdatter havde en broder Iver og en søster Sidsel af Bredal, der begge var faddere ved nogle af de ovennævnte børns dåb.

Stafen (Stefan) nævnes som fadder ved dåb af flere af broderen Ivers børn.

Bernt Nielsen døde som nævnt i Herning. Han var af sin husbond sendt til Herningholm som savmand. Her døde han, 58 år gl., og blev begravet i Herning kirkegård d.13'december 1731.

Hans enke giftede sig i 1732 med ungkarl Jens Madsen fra Stenderup (formentlig Stenderup i Hatting herred), trolovet 10/8.

"Den Dannemand Jens Madsen af Bredal" døde 50 år gl. 1741, begr. 4/6. Karen Lauritsdatter døde 1753, begr. 15/7. Det angives ikke, hvor gammel hun var. Begge blev begravet i Engom.

Kilder:
Engom kirkebog
Herning -"-

Peder Nielsen.
(Tavle I,40)

Peder Nielsen nævnes i Matriklen 1688 som bruger (fæster) af den af Skanderborg (Slot?) ejede Bryrup mølle.

Han er iflg. aldersangivelsen ved hans død født c.1650. Hans hustru kendes ikke, derimod en søn, Søren Pedersen Møller født c.1680 (Tavle I,20).

Peder Nielsen er i 1705 og 1710 fadder ved 2 børnebørns dåb i Bryrup, han kaldes begge gange: Peder Nielsen Møller.

Han døde 1713, 63 år gl., og blev begravet i Bryrup d.17'september, nævnes da også "af Bryrup Ml."

Kilder:
Bryrup kirkebog
Matr. 1688, Skanderborg amt.

Mathias Melchiorsen og Maren Dinesdatter.
(Tavle I,42-43)

Mathias Melchiorsen, søn af Karen Pedersdatter og - sandsynligt, men ikke bevist- en skolemester Melchior, var herredsfoged først i Lysgaard, senere Tyrsting-Vrads herred.

Han er født c.1652, hvor vides ikke med sikkerhed. Han beboede en gård i Velling i Bryrup sogn, kaldet Flyegaard, der tidligere havde hørt under ryttergodset, men nu var selveje. Han var som nævnt herredsfoged i Lysgaard herred 1685 (udnævnt 19/9 1685) til 1687 og derefter i Tyrsting-Vrads herred, udnævnt 20/12 1687., til sin død. Han ejede foruden sin gård i Velling også en gård i Nr.Snede, en gård i Arreskov ved Hampen og et hus i Velling.

Den "velfornemme" herredsfoged havde ifølge skifteforretningen ved hans død en beslagen postvogn og en Carriol (et tohjulet enspænderkøretøj) m.m., i sin garderobe bl.a. en slåbrok "med et Skierf dertil", en grå hjemmegjort rejsekappe med hvid vadmel under og med et par sølvkroge og en sølvlænke udi, en grøn polsk hue af klæde med gl.rævefor om, desuden en spanskrørsstok med sølvknap "hvorpaa staar den sal. Mands Navn i træck", samt 2 parykker. Den værdige herredsfoged har haft standsmæssigt udstyr.

Mathias Melchiorsen var gift med Maren Dinesdatter, der var født c.1656. De havde 9 børn, hvoraf 3 døde som små:

Christence f.c.1684 ~ Søren Pedersen i Bryrup mølle (Tavle I,21)
Melchior f.c.1686,skoleholder i Velling, d.1754, begr.1/12. ~ 1.Maren Eriksdatter
~ 2.Maren Nielsdatter
Catrine Maria ~ Johannes Nicolaisen Verdel, degn i Hatting.
Dines f.c.1691, var 1710"i Hans Maj.s Tjeneste".
Christian db.7/6 1696, begr. 26/7 1705
Maria formentlig f.1697
Lisbet db.16/10 1698, begr.14/5 1699
Frederik db.17/12 1699, begr.27/12 1699
Lisbet db.5/7 1705
(alle Bryrup kirke)

Mathias Melchiorsen døde 1709, 57 år gl, han blev begravet i Bryrup d.15'august.

Enken Maren Dinesdatter var nabo til igangsætteren af jernmanufakturet i Bryrup, Palle Møller, ved Salten ås søndre bred. Der kendes en skrivelse fra Palle Møller til hende om tilladelse til at opstemme åen, hvorved hendes eng vil blive oversvømmet.

Sønnen Melchior sluttet 1713 køb med sin moder om hendes påboende gård i Velling, idet han betaler de andre arvinger ud, men inden handelen blev afsluttet, var Maren Dinesdatter død. Hun blev begravet i Bryrup d.13'marts 1716 i en alder af 60 år. (Melchior Mathiasen solgte senere, 1720, gården i Velling til Palle Møller).

Ved skiftet efter herredsfogeden i 1710 ses det, at familiens gård i Velling var vel udstyret. Der nævnes i et kammer i den vestre ende af stuehuset 2 vel forsynede sengesteder, der var også "en liden Rejsekoffert overtrækket med Sæll-skind"og en Fiol uden Bue tilhørende sønnen. I stuen næst ved, kaldet Storstuen, flere borde, skabe og kister, 3 stole med uldent flamsk vævet tøj, en læderstol, 15 træstole og "1 lidet Sejerværk". Derefter dagligstuen med sengested og jernkakkelovn, endnu 2 kamre med sengesteder foruden pigernes og karlenes seng. Der fandtes en del sølv-og tinting foruden de almindelige brygge-. bage-og køkkenting.

Besætningen bestod af 6 heste, 12 stude, 8 køer, 4 kalve, 5 geden med kid og bukke, 27 får, 10 lam og 16 svin. Skiftet foretoges 24-26'april 1710. Der var sået 4 Td.rug+3 Sk., 2 Td.byg, 9 Td.havre, boghvede"4 Sk. i grøn Jord, 3 Sk. i Heede Jord". Boets samlede værdi: 701 Rd. 4 Mk. 3 Sk.

Kilder:

Bryrup kirkebog, Viborg Landstings Sk.-og P.prot., Skanderborg-Aakjær Amters Skifteforr., Nygaards saml., Hostrup-Schultz:Aarhus Stifts Degne, Saml. t.jydsk Hist. og Topografi,3.Rk,1 B, Herredsfogder i Aarhus Amt, Lensbaron Berner Schilden Holstens Slægtebog

Anders Rasmussen.
(Tavle 1,44)

Anders Rasmussen, født c.1660, kaldes ofte "Munk", hvilket navn også flere af hans børn brugte.
Der findes et "Munkhus", nærmest en halvgård, under Løvenholm gods i Gjesing sogn, her kan navnet stamme fra; "Munkhuset" blev i 1726 fæstet af en Anders Rasmussen, som var barnefødt i dette hus, men vor Anders Rasmussen var på det tidspunkt c.66 år gl.,en lidt sen alder for et fæstemål, hvorfor man næppe tør regne med, at de to er identiske.
Anders Rasmussen har rimeligvis boet i Århus i 1680'erne, det vides, at hans ældste søn Hans er født der d.4/10 1682. Omkring 1690 boede han i Kankbølle i Hjortshøj sogn. Hans hustrus navn kendes ikke. Han havde flere søskende, der var bosat på egnen:

Peder Rasmussen, gmd.i Kvotrup, død 10/12 1747
Søren Rasmussen, Kankbølle, død før ----"----
Maren Rasmusdtt. ~ Tyge Nielsen, Tjerrild, hun død før 10/12 1747
Dorethe Rasmusdtt. ~ Rasmus Laursen, Kankbølle, hun ligeledes død før 10/12 1747

Anders Rasmussens børn var følgende:

1.Hans Andersen Munk, f.1682,d.1740, provst i Hjortlund-Kalvslund (Tavle I,22)
2.Rasmus Andersen, Elsegaarde v.Ebeltoft
3.Søren Andersen Lassen, Kankbølle
4.Anne døbt 17/1 1692, ~ 1714 degnen Henrik Olesen Pind i Mørke. Hun opholdt sig 1747 i København,(manden død 1741), men i sin alderdom hos brodersønnen Anders Sørensen i Kankbølle, hvor hun døde i 1773.
5.Peder Rønne dbt.9/6 1695,Skødstrup, d.før 1747.
6.Poul dbt.10/8 1696, d.1704,begr. 19/9.
7.Jørgen dbt.27/2 1698, d.1699, begr. 30/3.
8.Jørgen dbt.20/1 1701, d.før 1747
9.Maren dbt.6/5 1703, d.1704, begr.11/9.

(1,2 og 3 formentlig f.i Århus, de øvrige i Kankbølle, Hjortshøj sogn)

Anders Rasmussen var Birkedommer for Rosenholm og Vosnæsgaard Birk fra 1696 til sin død.
I 1714 er han værge for sine broderbørn ved sin broder Sørens død i Kankbølle.
En af hans søstersønner, Jesper Tygesen i Gjesing, blev Birkedommer til Løvenholms Birketing.
Anders Rasmussen døde i Kankbølle 1740, jordet d.24'april. Han blev 80 år gl.

Kilder:

Matr.1688 Kalø amt
Hjortshøj kirkebog
Mørke Kirkebog
Løvenholm fæsteprotokol
Rosenholm skifteprotokol
Ristrup godsarkiv
Fortegn. over Retsbetj.m.fl.i Jylland 1660-1847
Hostrup-Schultz: Degnene i Aarhus Amt.
Trap

Christen Michelsen Haunstrup og Anna Pedersdatter Høst.

(Tavle I,46-47.)

Af de få skriftlige overleveringer om Christen Michelsen Haunstrup fremgår det, at han døde i 1695, formentlig i april eller maj, i Tyrsting-Vrads herred, måske i Ry. I 1686, dateret d.22/9, er nævnt et pantebrev til ham fra Jacob Ulfeld til Vaabensholm på 200 Rd. med pant i en gård i Aastrup, Føvling sogn. Christen Haunstrup kaldes her "erlig, agtbar og forstandige Mand".

Hans hustru var Anna Pedersdatter Høst. Der kendes 5 børn af dem:

Johanne Christensdatter Haunstrup ~ Simon Pedersen Skønning, Nr.Snede.

Maren Christensdatter Haunstrup, f.c.1680,d.1753, ~ Simon Pedersen Ørting, herredsskriver i Tyrsting-Vrads herred.

Anna Christensdatter Haunstrup, f.c.1687,d.1746, ~ provst Hans Andersen Munk,Hjortlund (Tavle I,22-23)

Cathrine Christensdatter Haunstrup, død på Rørbækgaard d.25/1 1706.

Peder Christensen Haunstrup, d.1697, skifte 11/12 1697.

Anna Pedersdatter Høst var 2'gang gift med Morten Jensen Basse, der 1706 formentlig boede - som forvalter e.l. - på Rørbækgård i Vester sogn.

Ved dåben 1720 i Hjortlund af provst Munks 3'søn, Peder Andreas, var svogrene Simon Skønning og Simon Ørting faddere.

Johanne Haunstrup var fadder ved en dåb 1718 i Hjortlund. Hendes og Simon Skønnings søn, Peder Simonsen Skønning, ejede 1739-41 Rørbæk i Vester sogn, var 1754 kromand i Nr.Snede og ejede 1754-59 Nørre Karstoft i Skarrild sogn.

Maren Haunstrup og Simon Ørting havde 2 sønner: Christen, herredsskriver i Vinding, og Peder, desuden 2 døtre: Anna g.m. skoleholder Jens Andersen i Velling, og Ursula Cathrine g.m. sognedegnen

Peder Winding i Vissing. Hos sidstnævnte døde Maren Haunstrup. Hun var "rejst herover til Wissing fra Vinding for at besøge hendes Daatter og da blef syg og døde". Hun blev begravet i Sdr.Vissing d.5'Februar 1753.

Kilder:

Sdr.Vissing kirkebog
Koldinghus Amts Skiftebreve
Gejstl. Skifteprotokol for Tyrsting hr.
Viborg Landsting Panteprotokol 1686-87
Hostrup-Schultz: Degnene i Aarhus Amt
Trap.

Melchior N.N. og Karen Pedersdatter.
(Tavle I,84-85)

Karen Pedersdatter boede som enke hos sin datter, der var præstekone i Handbjerg nordøst for Holstebro. Her døde hun 1689 og blev begravet d. 21'februar. Hendes mand, der ifølge hendes børns efternavn har heddet Melchior, er muligvis identisk med Melchior, skolemester i Viborg, der formodes at være født c.1615, og som døde 1674 og blev begravet d.1'marts (Viborg Søndre sogn).

Der kendes følgende børn af Karen Pedersdatter, med Melchior-navnet:

Mathias Melchiorsen,f.c. 1652, herredsfoged, Velling (Tavle I,42)

Mette Melchiorsdtt. ~ 1682 ell.83 sognepræst Christen Pedersen Holgaard,Handbjerg,Ginding hr.,Ringkøbing amt. Hun var hans 3'kone. Deres børn var:
Anna Catharina f.6/7 1683
Margreta f.4/9 1684
Melchior f.4/10 1685
Augustinus f.23/5 1688
(alle f. og db. i Handbjerg)

Endvidere formentlig endnu en datter, nemlig:

Barbara Melchiorsdtt., der var gudmoder for Mathias Melchiorsens søn Christian 7/6 1696 i Bryrup kirke.

Efter præsten Christen Holgaards død 11/11 1695 - hvor Mettes broder herredsfoged Mathias Melchiorsen var hendes lavværge ved skiftet - ægtede hun efterfølgeren i embedet, Thomas Henriksen Nyboe. Denne var formynder for sin kones brodersøn Dines Mathiasen i Velling 1710.

Mette Melchiorsdatter døde d.21/5 1732.

Kilder:

Handbjerg kirkebog,Viborg Sdr.sogn.
Hjerm herreds provstearkiv, Gejstl.skifteprot.
Skanderborg-Aakjær Amters Skifteforr.
Wibergs Præstehistorie
Slægtsbog for Jens Olesen i Lønda!

Mads Jensen og Christence Jensdatter.
(Tavle II,8-9)

Bonden Mads Jensen havde fæstegård i Bredal under Tirsbæk-Williamsborg gods i midten af 1700-årene. Han var født c.1715, formentlig på egnen, det vides ikke bestemt hvor. Han havde en søster i Daugaard, Mette Jensdatter.

I en alder af c.30 år blev han trolovet og gift med den c.20 år ældre enke efter Peder Lauritsen, Kiersten Jensdatter (trolov.12/11 1745, viet 1/7 1746 i Engom). Ægteskabet varede godt 18 år - så døde Kirsten Jensdatter i sit 70'år (begr.29/12 1764).Hun efterlod sig af sit 1'ægteskab 5 voksne børn, 3 gifte døtre og 2 sønner, hvoraf en, Jacob Pedersen, tjente i "Sterfboen"(dødsboet) ved moderens død.

Mads Jensen, der nu var c.50 år gl., ægtede det følgende år den 22-årige pige Christence Jensdatter. Hun var fra Urlev, døbt der 7/12 1742, var datter af Jens Sørensen og Maren Jensdatter. Hun havde familie i Bredal, bl.a. morbroderen Laurs Jensen, hos hvem hun åbenbart har opholdt sig i nogle år, bla. ved sin konfirmation i 1759. Ved trolovelsen 8/2 1765 angives:"begge i Bredal"; de blev viet 13/6 samme år i Engom kirke. Et sølvbæger, et arvestykke senere i familien, med indskriften: "M.J.S.", "Christens J.D." "1765" og i bunden:"Weyle 1765", "M.V.", er formentlig en bryllupsgave. I ægteskabet fødtes 3 børn:

Kirsten døbt 22/12 1765
Jens døbt 4/10 1767, begr.26/10 1768
Jens døbt 29/1 1769 (Tavle II,4)
(alle døbt i Engom)

Inden sønnen endnu var 1 år, døde Mads Jensen i november 1769, han blev begravet 27/11. Hans unge enke Christence blev nu gift med Jens Christensen Kjær,der fik gården i fæste. De trolovedes 30/1 1770, viet 14/6 1771. Christences nye ægtemand var selv fra Bredal, søn af afdøde Christen Jepsøn Kiær og Mette Jensdatter.

I ægteskabet med Jens Christensen Kiær fik Christence 6 børn, nemlig:

Mette Marie døbt.26/12 1770
Maren døbt 9/5 1773
Cathrine døbt 12/11 1775, begr.21/4 1779
Mads døbt 5/4 1778, begr. 18/4 1779
Anna Cathrine døbt 25/3 1780, begr. 8/8 1787
Magdalene døbt 13/6 1782

Christence Jensdatter døde i barselseng efter denne sidste fødsel og blev begravet samme dag, som datteren Magdalene blev døbt.

Jens Christensen Kiær fandt en ny hustru i Niels Terkelsens datter Anna Cathrine, efter trolovelse 18/7 1782 blev de viet 9/8 samme år. Anna Cathrine fødte i dette ægteskab 2 dødfødte børn 1783 og 86. Da Jens Christensen Kiær døde 1789, 45 1/2 år gl., begr. 9'december, blev hans enke gift med sin stedsøn Jens Madsen - som nærmere omtalt i "Jydske Almuefolk III".

(Alle kirkelige handlinger, hvor andet ikke er angivet: Engom)

Der hidsættes et skema over disse noget indviklede familieforhold, også for at vise, hvorledes man på den tid klarede continuiteten i gården og forsorgen for enker og faderløse børn.

Kilder:
Engom kirkebog
Urlev kirkebog
Tirsbæk-Williamsborg godsarkiv, skifteprot.
Meddelelse fra Ely Askeby
(Tiptipoldebarn af Mads Jensen)

~ 1'Peder Lauritsen
5 børn

~1'Kirsten Jensdatter
(c.1694–1764)
Ingen børn.

Mads Jensen
(c.1715–1769)

~ 2'Christence Jensdatter
(1742–1782)

Søn: Jens Madsen + 1 datter
(1769–1832)

2'

Jens Christensen Kjæn
(1744–1789)

Børn: Mette Marie 1770
Maren 1773
Cathrine 1775–79
Mads 1778–79
Anne Cathrine 1780–87
Magdalene 1782

2'

2'

Kathrine Nielsdatter
(1759–1838)

2 dødf. børn 1783 og 86

Børn: Jens 1790–94
Niels 1792–1827
Mads 1794–1800
Anne 1795–1800
Christence 1797–1835
Jens Kjæn 1799–1864
Mads 1802–1819

Niels Terkelsen og Anne Christensdatter.
(Tavle 11,10-11)

Niels Terkelsen var født i Kalhave i Hornborg sogn som søn af Terkel Andersen og hustru Kirsten Nielsdatter, yngst af 2 sønner i dette ægteskab. Han døbtes i Hornborg kirke d.26'marts 1724. Faderen døde allerede, inden Niels var 2 år gl., og moderen giftede sig igen (se Tavle 11,20-21)

Som voksen blev Niels Terkelsen bonde og gårdbeboer i Bredal, Engom sogn. Han blev gift med Anne Christensdatter, der var født c.1719. Der er en vis sandsynlighed for, at hun kan være fra Lille Lysholt i Hornstrup sogn; her begynder kirkebogen desværre ikke før 1750, men en søster til hende er ved sin trolovelse i 1753 "af Lille Lysholt", og ligeledes er en halvbroder, der er fadder i 1757, fra Lille Lysholt. Anne Christensdatter havde en ugift helbroder, tømmermand Eske (Eskild) Christensen, som opholdt sig og døde i Niels Terkelsens hus 1773. Ved skiftet efter ham opregnes hans - og Anne Christensdatters - søskende:

Helsøskende:
Niels Christensen,f.c.1718, Gmd., Bredal, Engom s.
Christen Christensen,f.c.1722, Gmd.,Harbohus,Hornstrup s.
Karen Christensdtt.,død1758, var ~ Jeppe Sørensen i Assendrup, Engom s.

Halvsøskende:
Kirsten Christensdtt.,f.c.1717, ~ Jens Nielsen i Store Lysholt, Hornstrup s.
Erik Nielsen,f.c.1735, Gmd., sognefoged, Hesselballe, Øster Starup s.

Forældrene til disse søskende er ikke kendt, men det kan have forholdt sig som følgende:

Faderen Christen - - ~ 1'med X, barn:Kirsten f.c.1717
~2 med Y, børn:Niels f.c.1718
Anne f.c.1719
Christen f.c.1722
Eske f.c.1723
Karen f.?
Y ~ 2'med Niels - -, barn:Erik f.c.1735

Den ukendte Y's ægtemand "Niels -" er formentlig identisk med Niels Rasmussen i Lille Lysholt (c1698-1765), der er fadder adskillige gange ved dåb såvel hos Niels Christensen, Bredal, som hos Anne Christensdatter i samme by og Karen i Assendrup.

Niels Terkelsen og Anne Christensdatter er da muligvis viet i Hornstrup c.1748. De har nok boet i Kalhave de første år af ægteskabet. Deres ældste barn, datteren Mette, er "af Kalhafve" og døbt i Hornborg kirke d.2'februar 1749. Siden blev de som nævnt gårdmandsfolk i Bredal, hvor de fik et langt liv sammen. De havde en stor børneflok:

Mette db.2/2 1749 i Hornborg,~ 2/8 1770 i Engom Herman Christensen,Aarup,Hedensted sogn.

Therkild db.31/5 1751, begr.4/1 1756 i Engom. Død af kopper.

Kjersten db.8/7 1753,~ 17/10 1775 i Engom Jens Christophersen,Taarup,Hedensted sogn.

Christen f.20/8 1755, begr.25/1 1756 i Engom.

Anne db.16/3 1757,~ 28/7 1778 i Engom Peder Pedersen,Taarup, Hedensted sogn.

Karen db.11/5 1759 - må være identisk med Niels Terkelsens datter Catrine, undertiden kaldet Anne Catrine - Tavle II,5.

Terkild db.1/11 1761,~ 19/3 1790 i Hornborg Mette Pedersdatter, bosat i Kalhave.

Maren db.14/10 1764

Karen db.26/6 1768,~ 1' 14/10 1791 i Engom Niels Jensen, Horsens
~ 2' 5/4 1799 i Engom Niels Christensen,Harbohus,Hornstrup s.

Anne Christensdatter blev næsten 75 år, hun døde i Bredal 1794 og blev begravet på Engom kirkegård d.28'febr.

Niels Terkelsen boede som aftægts-og enkemand hos sin datter Anne Catrine og dennes mand, selvejerbonden Jens Madsen i Bredal. I den ærværdige alder af 88 år døde da Niels Terkelsen d.9'februar 1812. Han blev begravet i Engom d.16'februar. Han overlevedes af sønnen Terkild og døtrene Kirsten, Anne Catrine og Karen.

Kilder:

Kirkebøger: Engom, Hedensted, Hornborg, Hornstrup og Øster Starup

Folketæll. 1787, 1801

Skifteprotokol, Tirsbæk og Williamsborg,

Lauritz Jensen Krag og Maren Pedersdatter.
(Tavle II, 12-13)

1744 fik en ung mand Lauritz Jensen Krag fra Egum i Ullerup sogn, ældste søn af Jens Sørensen og Maren Lauritsdatter der, fæstebrev på en gård i Oddersted i Taulov sogn ved Gudsø vig og Kolding fjord.

Lauritz Jensen var 27 år (døbt 25/4 1717), og gården, han fæstede, og som hørte til Koldinghus Rytterdistrikt, var blevet ledig ved forgængeren Anders Nielsen Bjergs død (4/9 1743). Enken afstår gården "med Vilkaar, han fæster Datteren". Denne datter, Anne Andersdtt. og Lauritz Jensen blev viet i Taulov kirke 23/6 1744. De fik 4 børn:

Anders døbt 2/2 1746
Jens db. 29/9 1747
Maren formentlig født sidst på året 1750, moderen introduceret 14/2 1751
Anne db. 26/11 1752

Lauritz Jensens hustru døde 20/3 1754. Ved skiftet efter hende skænkede enkemanden sin lod til børnene "på Vilkaar, at Døtrene nyder lige med Sønnerne". Der blev til hver af de 4: 8 Rd. 4 M. 12 1/4 Sk., der bliver stående i boet.

1'juli samme år blev Lauritz Jensen gift med pigen Maren Pedersdatter. Hun er født c.1729, muligvis i sognet, idet det angives, at hun er "af Schierbech" - Taulov kirkebog mangler netop i de år, hvor hun skulde være født.

I dette ægteskab fødtes 8 børn:

Sophia døbt 19/1 1755
Peder db. 6/2 1757
Jacob db. 20/3 1761
Kietsten db. 29/4 1763
Niels db. 10/11 1765 (Tavle II,6)
Maria db. 6/11 1768
Abraham db.28/4 1771, begr. 19/6 1771
Dorothea db. 22/1 1775
(alle døbt i Taulov)

Lauritz Krag døde 59 år gl. 1775, han blev begravet i Taulov 2'Pinsedag, som var d.5'juni.

Ved sin død var han selvejergårdmand, idet han ved skøde af 11'april 1769 havde erhvervet sin fæstegård

på 4 Td. 2 Sk. 3 Fj. 1 Alb. Den bestod af et 12-fags ege-bindingsværks "Sals Hus", 13 fag dito ladehus, 11 fag staldhus, hvoraf bygningerne "dels er ringe, dels er maadelige". Der var under gården - åbenbart i en meget lang årrække - drevet et stk. kirkejord, 2 Sk, 1 Fj. 1 Alb., dette fæstemål opsiges nu af sognepræsten i Taulov (Rich. Volquartz).

Købesummen for gården var 487 Rd. 64 Sk., hvoraf halvdelen udbetaltes og resten forrentedes med 4% årlig.

Af de efterladte 11 børn i alderen 1/2 til 29 år, 4 af første og 7 af andet ægteskab, opholdt Anders, Jens og Anne sig i København, Anders i tjeneste på Sukkerhuset i Vimmelskaftet, Jens i tjeneste hos hofbageren og Anne i tjeneste hos en smed. Disse 3 skænker deres arvepart til søsteren Maren, der er "vanvittig" og opholder sig hos præsten Hr.Hoe i Taulov. Af sidste kuld var den ældste, Sophia, hos sin farbroder Abraham Jensen i Skærup, de øvrige i hjemmet.

Enken Maren Pedersdatter ægtede året efter, 1776 d.6'juli, Niels Nielsen Juul af Skærbæk.

I 1787 boede i gården i Oddersted Niels Nielsen, 60 år, hans jævnaldrende kone Maren Pedersdatter og dennes 2 døtre, Dorthe og Marie Larsdatter.

I 1801 var Marie Lars-eller Lauritzdatter gift med Hans Nielsen; i gården hos dem boede som aftægtsfolk det gamle ægtepar Niels Nielsen og Maren Pedersdatter.

Maren døde 1802, begr. 7/7, Niels Nielsen 1810, begr. 28/3, begge i Taulov.

Kilder:

Taulov kirkebog
Koldinghus Ryttergods'fæsteprotokol
-"- -"- Conceptskifter 1753-57
-"- Amts skifteprot. 1771-77
Folketælling 1787, 1801 Taulov sogn, Elbo herred, Vejle Amt.

Peder Bertelsen og Mette Laursdatter.
(Tavle II,14-15)

Peder Bertelsen, der var født i Haastrup, døbt d.30'maj 1737 i Smidstrup kirke, var søn af fæstebonden Bertel Sørensen og hustru Anna Pedersdatter. Peder fik d.24'marts 1760 fæstebrev på en halv ryttergård i Meisling, Jerlev sogn, under Koldinghus ryttergods. Gården var på 3 Td. 7 Sk. 1 Fj. 2 Alb. Htk. ager og eng, skovskyld 1 Fj. og med bygninger bestående af "38 Fag i lovlig Stand", besætningen var 4 heste, 4 køer, 2 ungnøder og 6 får.

Gården var afstået af Søren Knudsen, hvis stifdatter Peder Bertelsen ægtede. Denne stifdatter, Maren Andersdatter, viedes til ham i Jerlev kirke d.6'juni 1760, efter at de var trolovede d.29'januar samme år. Maren Andersdatter døde allerede 1764, 23 år gl., og blev begravet i Jerlev d.11'marts. Der synes ikke at have været børn i dette ægteskab.

11'juni 1767 trolovedes Peder Bertelsen med Mette Larsdatter og copuleredes 7'juli s.å. i Jerlev kirke. Mette er født c.1735, hvor vides ikke.

Peders og Mettes børn var:

Maren døbt 30/8 1767
Anna døbt 23/7 1769
Karen døbt 26/4 1770 (Tavle 11,7)
Søren døbt 8/5 1774
Bertel døbt 8/9 1776
Kirsten døbt 17/10 1779
(alle døbt i Jerlev)

I folketællingen 1801 - men ikke i 1787 - bemærkes, at Peder Bertelsen, Bonde og Gaardbeboer, er vanfør. Det samme gælder i 1801 den ældste datter, Maren, der ugift opholder sig i hjemmet. Også 2 andre ugifte søskende, Anna og Bertel, samt dattersønnen (Karens søn) Lars, opholdt sig der. Sønnen Søren har tjent som landsoldat i Slesvigske regiment.

Peder Bertelsen og hans kone blev begge over 80 år gl. De boede som aftægtsfolk i Meisling, formentlig hos sønnen Bertel og dennes kone Anna Marie Johansdatter.

Mette døde af "Brystsvaghed" d.25/6 1815, begr. 2/7, og Peder Bertelsen af "Alderdomssvaghed" d.22/12 1817, begr.28/12. begge i Jerlev.

Kilder:

Jerlev , Smidstrup kirkebog
Koldinghus fæsteprotokol
Folketælling 1787, 1801
Lægdsrl. Jerlev hr., Vejle amt.

Jens Sørensen og Maren Jensdatter.
(Tavle II, 18-19)

De sparsomme oplysningen om Jens Sørensen og hans Hustru Maren Jensdatter viser dem boende i Urlev, der ligger omtrent midtvejs mellem Vejle og Horsens. Jens Sørensens fader hed Søren Ravnsborg, hans moders navn kendes ikke. Hans stifmoder hed Christiane, hun og faderen var begge faddere ved dåben af Jens Sørensens børn i årene 1742-48; iøvrigt vides ikke mere om dem, ej heller hvor eller hvornår Jens Sørensen er født. Der er et Ravnsborg i Klakring sogn, hvorfra Jens Sørensen kan stamme. Han kaldes skiftevis Jens Sørensen Ravnsborg og Jens Ravnsborg.

Maren Jensdatter er med al sandsynlighed fra Store Dalby, nabosognet til Urlev. Hendes forældre kendes ikke med sikkerhed, men flere søskende, der nævnes ved et skifte efter den i 1790 afdøde, ugifte broder Niels Jensen i Bredal. En af dem, Hans Jensen, der formentlig er den ældste søn, boede i Store Dalby, og om 2 andre nævnes det, at de er "af Store Dalbye". Kirkebogen fra dette sogn er dårligt bevaret, meget laset og plettet, mange navne er ulæselige eller mangler helt. Med en vis sandsynlighed kan en Maren Jensdatter døbt i Store Dalby 14/8 1718 være vor Maren. Hendes søskenderække kan se således ud:

Hans Jensen, Gmd.Store Dalby, f.c.1715,
død 1794, begr.Hedensted 22/3
Maren Jensdtt.,Urlev, f.c.1718
Laurs Jensen, Gmd.Bredal, f.c.1719
Karen Jensdtt.,Horsens, f.c.1721
Lene Jensdtt.,Torrild, f.c.1724
Niels Jensen, Bredal, f.c.1726, død 1790,
begr.Engom 27/10

Maren Jensdatter og Jens Sørensen er formentlig viet i Store Dalby omkr. 1740-41. Der kendes følgende børn af dem:

Christence db.7/12 1742, ~ 1'Mads Jensen
(Tavle 11,9) ~ 2'Jens Kiær
Jens db.2/8 1744
Lene db.18/12 1746
Søren db.10/2 1748 (alle db. i Urlev)

"Maren Jens Ravnsborgs" er fadder ved en dåb i Urlev 29/7 1743.

I skiftet efter morbroderen Niels Jensen i Bredal 1791 nævnes en søn af Maren Jensdatter og Jens Sørensen:Jens Severin Jensen "som saa vidt vides opholder sig som Daglejer i Flensborg".

Maren Jensdatter var gift en gang til, det vides ikke med hvem, ej heller vides det, hvornår hun eller Jens Sørensen er døde, begge døde før 1791.

Kilder:

Kirkebøger: Urlev, Store Dalby, Engom, Hedensted.

Tirsbæk Skifteprotokol

Folketælling 1787: St.Dalby, Engom, Torrild, Horsens

Terkel Andersen og Kirsten Nielsdatter.
(Tavle II,20-21)

Terkel Andersen i Kalhave,Hornborg sogn, fik fæstebrev på "den halfe Gaard i bem., som hans gamle Moder for hannem oplat haver", dateret 11'december 1711. Gården hørte under Rask hovedgård.

Den gamle moders navn kendes ikke, ej heller Terkels fødeår. Han blev gift med Kirsten Nielsdatter (født c.1689), formentlig viet c.1716. De havde 2 sønner: Anders db.1/4 1720,død 1794,begr.29/8, og Niels db.26/3 1724 (Tavle II,10), begge født i Kalhave og døbt i Hornborg.

Den ældste søn forblev i fødesognet som gårdmand, han var gift med Maren Sørensdatter og havde flere børn. Niels blev gårdmand i Bredal. Hans hustru Anne Christensdatter var gudmoder for Anders Terkelsens datter Kirsten 1749 i Hornborg kirke, ligesom svigerinden Maren Sørensdatter var det for Niels Terkelsens datter Karen 26/6 1768 i Engom kirke.

Terkel Andersen døde 1726, uvist hvor gammel.Ved indførelsen af hans begravelse d.21'januar 1726 i Hornborg kirkebog har præsten tilføjet:"Acta (Apostl.Gern.) 16,v.1-2 See, der var en Discipel ved Nafn Timotheus, han havde et godt Rygte hos Brødrene"og:"Job 5,17 See, saligt er et Menneske,som Gud refser". Måske har disse Bibel-vers relation til Terkel Andersens liv: et godt rygte mellem folk - og kanhænde en plaget mand, af sygdom eller andre trængsler? Der er gætteværk.

Terkels enke Kirsten Nielsdatter blev kort efter, d.11/4, trolovet og d.16/6 1726 viet til Jørgen Offersen (f.c.1698), hun sad jo også alene tilbage med 2 små drenge på 2 og 6 år. I det nye ægteskab fødtes flere børn (alle døbt i Hornborg):

Anna db.27'januar 1727, død 1728,begr.1/12
Terkel db.18'juli 1728
Offer db.8'oktober 1730
Anna Christine db.6'april 1733
Cathrine db.3'juni 1736

Kirsten Nielsdatter og Jørgen Offersen, også kaldet Højer, nåede at være gift med hinanden i over

50 år. I 1775 d.3'december døde Jørgen Offersen i en alder af 77 år. Han blev begravet i Hornborg d. 10'december. Godt 2 måneder efter døde Kirsten d. 11'februar 1776, 87 år gl. "Hun hafde beboet Anexgaarden 61 Aar, været 2de Gange i Ægteskab, med den første Mand 10 Aar, og dend sidste, som døde kort forhen, 51 Aar". Også hun blev begravet i Hornborg, nemlig d.18'februar.

Ved skiftet efter ægteparret nævnes sønnerne af Kirstens 1'ægteskab, Anders og Niels, samt sønnen af 2'ægteskab Terkel Jørgensen, der har overtaget gården i fæste. Sønnen Offer nævnes ikke, han er muligvis død og da næppe i Hornborg sogn. Datteren Anna Christine (kaldet Kirsten) , der havde boet i Enner, Tamdrup sogn, var gift 2 gange, først med Hans Mortensen, og efter hans død med Jens Eriksen. Hun døde i barselseng 1775, begr. i Tamdrup 5/5. Den yngste datter Cathrine, der 14'december 1757 var blevet viet til ungkarl Niels Andersen, boede ved Folketællingen 1787 stadig i Kalhave med mand og børn.

Der var i boet efter Jørgen Offersen og Kirsten Nielsdatter ret mange sølvting: 2 kander, en sølvthepotte, nogle bægere og sølvskeer, bl.a. 5 "med Vindruer" og 2 med "Ansigter paa Skafterne". Boets formue var på 1030 Rd. 12 3/8 Sk. - og med en ringe gæld, 123 Rd. 5 M. 1 Sk.

Kilder:

Kirkebøger: Hornborg, Tamdrup, Engom
Fæsteprotokol, Rask Hovedgård
Skifteprotokol, -"- -"-
Folketælling 1787, Hornborg

Jens Sørensen og Maren Lauritsdatter.
(Tavle II,24-25)

Den lille landsby Egum eller Igum, syd for Rands fjord, hørte til Ullerup sogn, på hvis jorder Fredericia blev anlagt som Frederiksodde fæstning i 1649-50. Den gamle Ullerup kirke blev nedbrudt, og nogle af materialerne derfra brugt ved opførelsen af den første kirke i Fredericia, den der fik navnet Trinitatis. Den 25'marts 1667 bestemtes det, at beboerne i Stovstrup og Egum skulde søge denne kirke, altså også Jens Sørensen, der var indehaver af gård nr.3 i Egum. Han viedes i denne kirke d.30/3 1717 til Maren Lauritsdatter efter trolovelse 15/2 1717. Hvor eller hvornår de er født, vides ikke.

Jens Sørensens børn (formentlig alle i samme ægteskab): alle døbt i Fredericia Trinitatis,

Laurits db.25/4 1717 (Tavle II,12)
Abraham db.7/5 1723
Isak db.6/5 1725
Barbro db.30/11 1727, død 19/3 1728
Maren db.18/9 1729
Barbro db.4/11 1731
Jacob db.17/1 1734, død 1741, begr.1/12

Gården i Egum, der i 1688 var på 3 Td.6 Sk.2 Fj. 2 Alb.,blev siden overtaget af Niels Pedersen,gift med Jens Sørensens datter Barbro. Gården var nabo til skolen og er siden udparcelleret og nedbrudt.

Den ældste søn Laurits fæstede gård i Oddersted i 1744. Abraham blev fæstegårdmand, senere selvejer og sognefoged i Skærup. Han var først gift med en c.14 år ældre kone, der døde 1777. Han ægtede derefter 9'august samme år i Gaverslund Maren Jensdatter Ravn fra Brejning, hun var til gengæld c.36 år yngre end manden. I dette ægteskab var der 5 børn:

Jens Abrahamsen døbt 21/6 1778
Karen Abrahamsdtt. døbt 15/10 1780
Maria -"- døbt 30/3 1783
Maren -"- døbt 30/4 1786
Søren Abrahamsen døbt 21/2 1790 (alle Skærup)

Abraham Jensen døde 1798, 75 år gl., og blev begravet

29'marts i Skærup. Gården gik i arv til sønnen Jens og derefter dennes søn Jens Ravn Jensen, der flyttede gården og gav den navnet "Ravnsminde". Den oprindelige gamle gård, der skal have haft flere storkereder på taget, blev nedbrudt omkr.1870.

Den tredie af Jens Sørensens sønner, Isak, fik gård i Egum; han kom til gården (nr.2) ved i 1755 at ægte sognefogeden Jens Hansens datter Birgitte Jensdatter.

Isak Jensens børn:

Jens Isaksen døbt 26/2 1758
Jacob -"- døbt 26/5 1760,død 24/7 1760
Maren Isaksdtt. døbt 25/9 1761
Ingeborg -"- døbt 25/3 1764
Johane -"- døbt 14/9 1766
Jacob Isaksen døbt 17/9 1769, død 1770 begr.25/1
Abraham -"- døbt 22/4 1774, død 1774 begr.1/7
(alle døbt i Fredericia Trinètatis)

Isak Jensen døde d.13'november 1779, hans hustru det samme år d.10'september.

Nu tilbage til forældrene til Isak og hans søskende. Der findes i Trinitatis kirkebog en Jens Sørensen død (eller begr.) 12/11 1761 og en Maren Larsdatter død (eller begr.) 22/10 1764, som kunde være identiske med de 2, der her er af interesse, men da der hverken er opgivet alder eller hjemsted, kan intet sikkert vides.

Kilder:

Fredericia Trinitatis kirkebog
Skærup kirkebog
Gaverslund kirkebog
Folketælling 1787, Skærup
J.J.Ravn: Elbo og Holmans Herreder

Bertel Sørensen og Anna Pedersdatter.
(Tavle II, 28-29)

Bertel Sørensen kaldes ofte "Bertel Seesti", så det er muligt, at han eller hans familie stammer fra Seest ved Kolding. Hans dåb kan dog ikke findes der, det vides ikke, hvor eller hvornår han er født. Det første sikre spor af ham findes i 1729, da han d.14'juni viedes til Anna Pedersdatter i Øster Starup kirke. Hun var fra Fredsted i dette sogn og f. c.1710. Ægteparret beboede en gård i Haastrup, Smidstrup sogn, af hartkorn 5 Td. 3 Sk. 1 Alb., under Koldinghus Ryttergods.

I deres ægteskab fødtes 6 børn:

Søren db. 20/5 1731
Peder db. 30/5 1737 (Tavle II,14)
Mette db.20/3 1740
Valborg db. 17/3 1743, begr. 12/5 1743
Christen db. 9/5 1744
Valborg db. 28/4 1747, begr. 27/8 1747
(alle: Smidstrup kirke)

Bertel Sørensen døde 1748, han blev begravet 24/1 i Smidstrup. Hans enke ægtede kort efter, nemlig d. 1'juli 1748, Thomas Jørgensen, der overtog gården. Anna Pedersdatter fødte i sit 2'ægteskab et dødfødt barn 1749 og i 1750 en søn, Jørgen, døbt i Smidstrup kirke d.11'oktober 1750.

Efter 10 års ægteskab døde Thomas Jørgensen, 47 år gl., han blev begravet d.3'august 1758. Året efter blev Anna Pedersdatters datter med Bertel Sørensen, Mette, trolovet (22/11 1759) og gift med Iver Jensen; de havde derefter gården i Haastrup i mange år. Det er muligt, at Anna Pedersdatter har boet hos datteren og svigersønnen. Hun døde i Smidstrup sogn 1764, 54 år gl., og blev begravet d.8'maj.

Den ældste søn, Søren Bertelsen, blev gårdmand i Dons, Almind sogn, og den næstældste, Peder, gårdmand i Meisling, Jerlev sogn.

Kilder:

Koldinghus Ryttergods Skifteprotokol
Folketælling 1787, Almind, Smidstrup
Kirkebøger: Smidstrup, Ø.Starup, Almi

Peder Jensen og Mette Udesdatter.
(Tavle II,58-59)

Peder Jensen boede i Fredsted i Øster Starup sogn i første halvdel af 1700-tallet.

Af et skifte efter gårdmand Ude Jensen i Fredsted og forskellige familiære forbindelser fremgår det, at Peder Jensens hustru var Ude Jensens datter Mette, født c.1689. Hvor og hvornår Peder Jensen er født, vides ikke. Han og Mette Udesdatter er formentlig viet omkring 1709.

Deres børn var:

Anna f.c.1710 (Tavle II,29)
Voldborg døbt 20/3 1712
Ude døbt 22/7 1714, død 1789, begr.9/4
Jens døbt 24/6 1717, død 1764,begr.8/5
Kirsten døbt 22/9 1720

Peder Jensen døde 1754, begravet 1'marts, hans enke 1759, begravet 25'november, begge i Øster Starup, hvor halvandet århundrede senere en af deres efterkommere (Jens Kjær Carlsen, f.1866, d.1951), var sognepræst i en årrække.

Datteren Anna blev gift i Haastrup med Bertel Sørensen, anden gang med Thomas Jørgensen smst. Ude og Jens forblev i Fredsted som gårdmænd ligesom søsteren Kirsten, ~ 1743 med Jens Pedersen Roed.

Kilder:

Øster Starup kirkebog
Koldinghus Ryttergods'Skiftepr.
Poul Lindholm: Starup sogn i Brusk herred

Ude Jensen og Maren Christensdatter.
(Tavle II,118-119)

Ude Jensen boede i Fredsted i Øster Starup sogn på en gård, der hørte under Koldinghus ryttergods. Han døde der i 1701, uvist hvor gammel. Af skiftet efter ham, afholdt d.11'juni 1701, fremgår det, at hans enke hed Maren Christensdatter, og at de på det tidspunkt havde følgende fælles, levende børn:

Christen f.c.1672, boende i Taarup, Taulov sogn
Jørgen f.c.1675, boende i Fredsted
Jep f.c.1677, boende i Kongsted, Bredstrup sogn
Ude f.c.1683, senere boende i Kongsted
Kirsten f.c.1684
Jens f.c.1686, senere boende i Viuf
Mette f.c.1689 (Tavle 11,59)
Maren f.c.1694
Hans f.c.1695

Kilde:
Koldinghus Ryttergods Skiftepr.

Navneregister
til
Jydske Almuefolk IV

(2 årstal med streg imellem betegner fø-
de-og dødsår. f.= født, d.= død. Et åra-
tal alene angiver et år, hvor pågælden-
de vides at have levet, evt. er omtalt.)
Ane, Anne, Anna er overalt anført som Anna.

Abrahamsdatter, Karen, Skærup, f.1780 51
Abrahamsdatter, Maren, Skærup, f.1786 51
Abrahamsdatter, Maria, Skærup, f.1783 51
Abrahamsen, Jens, Skærup, f.1778 51,52
Abrahamsen, Søren, Skærup, f.1790 51
Anchersen, Mathias, Biskop, Ribe, 1734 26
Andersdatter, Anna, Mørke, 1692-1773 33
Andersdatter, Anna, Oddersted, 1744 43
Andersdatter, Kirsten, Kalhave, f.1749 49
Andersdatter, Maren, Kankbølle, 1703-1704 33
Andersdatter, Maren, Meisling, d.1764 45
Andersen, Jens, Skoleholder, Velling, 1790 35
Andersen, Jørgen, Kankbølle, 1698-1699 33
Andersen, Jørgen, Kankbølle, f.1701 33
Andersen, Jørgen, Assendrup, d.1826 20,21
Andersen, Niels, Kalhave, 1787 50
Andersen, Peder Rønne, Skødstrup, f.1695 33
Andersen, Poul, Kankbølle, 1696-1704 33
Andersen, Rasmus, Elsegaarde, 1747 33
Andersen, Søren Lassen, Kankbølle, 1747 33
Andersen, Terkel, Kalhave, d.1726 49,Tavle II,20
Andreasdatter, Cathrine, Ulbjerg-Lynderup, 1718 23

Basse, Morten Jensen, Rørbæk, 1706 35
Bech, Johan Peter, Bryrup, d.1779 13,14
Bech, Laurense Johansdatter, Urup,1795 14
Berntsdatter, Else, Bredal, f.1723 29
Berntsdatter, Kirsten, Bredal, 1718-1719 29
Berntsdatter, Kirsten, Bredal, 1720-1730 29
Berntsdatter, Maren, Bredal, 1709-1709 29
Berntsdatter, Maren, Bredal, 1710-1719 29
Berntsen, Iver, Assendrup, 1726-1802 22,29,Tavle I,14
Berntsen, Niels, Bredal, f.1715 29
Berntsen, Stefan, Bredal, f.1713 29
Bertelsdatter, Mette, Haastrup, f.1740 53
Bertelsdatter, Valborg, Haastrup, 1743-1743 53
Bertelsdatter, Valborg, Haastrup, 1747-1747 53
Bertelsen, Christen, Haastrup, f.1744 53
Bertelsen, Peder, Meisling, 1737-1817 45,53,Tavle II,14
Bertelsen, Søren, Dons, f.1731 53
Bjerg, Anders Nielsen, Oddersted, d.1743 43
Bjerth, Cicilia Anna Pedersdatter, Vinding, 1804-1887

Boserup, Hedevig Sommerfeldt, Tem, 1805-1885 18
Boserup, Niels Langballe, Proprietær, 1856 18
Bredal, Anders, Ultang, 1691-1766 25
Bredal, Anna Margrethe, Dons, 1707-1796 26
Bredal, Jens Michelsen, Skovgaard, c.1700 25
Bredal, Maren Jensdatter, Hjortlund, 1715 25,26
Bredal, Maria, Ultang, 1694-1778 25

Carlsen, Jens Kjær, Præst, Ø.Starup, 1866-1951 54
Christensdatter, Anna, Bredal, d.1794 41,42,49
Tavle II,11
Christensdatter, Anna Catharina, Handbjerg, f.1683 37
Christensdatter, Karen, Assendrup, d.1758 41,42
Christensdatter, Kirsten, St.Lysholt, d.1793 41
Christensdatter, Maren, Fredsted, 1701 55,Tavle II,119
Christensdatter, Margreta, Handbjerg, f.1684 37
Christensen, Augustinus, Handbjerg, f.1688 37
Christensen, Christen, Harbohus, 1787 41
Christensen, Eske (Eskild), Bredal, d.1773 41
Christensen, Herman, Aarup, 1801 42
Christensen, Melchior, Handbjerg, f.1685 37
Christensen, Niels, Bredal, 1787 41,42
Christensen, Niels, Harbohus, 1801 42
Christophersen, Jens, Taarup, 1801 42

Dinesdatter, Maren, Velling, d.1716 23,31,32,Tavle I,43

Eriksen, Jens, Enner, 1775 50

Fischer, Heinrich, Bryrup, 1719 23
Fogh, Mette, Jernved, 1723 12
Frederiksdatter, Abel Marie, Ansø, f.1816 17
Frederiksdatter, Anna Christence, Mattrup, 1765-1822
12,13,19,Tavle I,5
Frederiksdatter, Anna Christine, Bryrup, 1755-1756 13
Frederiksdatter, Frederike, Ansø, f.1821 17
Frederiksdatter, Jensine, Ansø, 1818-1821 17
Frederiksdatter, Jensine, Ansø, 1823-1824 17
Frederiksdatter, Johanne, Ansø, 1819-1821 17
Frederiksdatter, Johanne, Ansø, f.1822 17
Frederiksdatter, Maren, Ansø, 1824-1830 17

Frederiksdatter, Marendine, Tem, f.1828 17
Frederiksen, Christian, Krude mølle, 1759-1842
13,14,18,19
Frederiksen, Hans Peter, Bryrup, 1752-1825 13,14
Frederiksen, Hans Peter, Ansø, f.1826 17
Frederiksen, Jens, Tem, f.1827 17
Frederiksen, Jens Peter, Ansø, f.1820 17
Frederiksen, Peder, Bryrup, 1763-1763 13
Frederiksen, Søren, Bryrup, f.1757 13,19

Gonsager, Anna Else, Jelling, d.1749 25

Hansdatter, Inger, Tyrsting, d.1805 9,10,Tavle I,9
Hansen, Frederik Dionysius, Østbirk, 1789-1789 14
Hansen, Jens, Sognefoged, Egum, 1755 52
Hansen, Søren, Tyrsting, d.1776 9,Tavle I,8
Haunstrup, Anna Christensdatter, Hjortlund, d.1746
12,25,26,27,35,Tavle I,23
Haunstrup, Cathrine Christensdatter, Rørbæk, d.1706
35
Haunstrup, Christen Michelsen, d.1695 26,35,Tavle I,46
Haunstrup, Johanne, Nr.Snede, 1718 12,35
Haunstrup, Maren, Vinding, d.1753 12,35,36
Haunstrup, Peder Christensen, d.1697 35
Hoe, Barthold, Præst, Taulov, 1775 44
Holgaard, Christen Pedersen, Præst, Handbjerg, d.1695
37
Høst, Anna Pedersdatter, Rørbæk, 1706 26,35,Tavle I,47

Isaksdatter, Ingebogg, Egum, f.1764 52
Isaksdatter, Johanne, Egum, f.1766 52
Isaksdatter, Maren, Egum, f.1761 52
Isaksen, Abraham, Egum, 1774-1774 52
Isaksen, Jacob, Egum, 1760-1760 52
Isaksen, Jacob, Egum, 1769-1770 52
Isaksen, Jens, Egum, f.1758 52
Iversdatter, Birthe Cathrine, Assendrup, 1795-1812 22
Iversdatter, Karen, Assendrup, f.1759 22
Iversdatter, Karen, Assendrup, f.1763 22
Iversdatter, Maren, Assendrup, f.1750 22
Iversdatter, Mette Cathrine, Assendrup, 1754-1763 22
Iversdatter, Mette Cathrine, Bredal, 1769-1838
22,Tavle I,7

Iversen, Bernt, Assendrup, f.1751 22
Iversen, Bernt, Assendrup, 1757-1816 22
Iversen, Christen, Assendrup, f.1761 22
Iversen, Landmåler, København, 1796 26
Iversen, Niels, Assendrup, 1752-1791 22

Jensdatter, Anna, Bredal, 1795-1800 40
Jensdatter, Anna Cathrine, Bredal, 1780-1787 39,40
Jensdatter, Barbro, Egum, 1727-1728 51
Jensdatter, Barbro, Egum, f.1731 51
Jensdatter, Birgitte, Egum, d.1779 52
Jensdatter, Cathrine, Bredal, 1775-1779 39,40
Jensdatter, Christence, Urlev, 1742-1782 38,39,40,47
Tavle II,9
Jensdatter, Christence, Bredal, 1797-1835 40
Jensdatter, Johanne Marie, Salten, 1800-1829 17,18
Jensdatter, Karen, Horsens, 1791 47
Jensdatter, Kirsten, Bredal, d.1764 38,40
Jensdatter, Lene, Torrild, 1791 47
Jensdatter, Lene, Urlev, f.1746 47
Jensdatter, Magdalene, Bredal, f.1782 39,40
Jensdatter, Maren, Egum, f.1729 51
Jensdatter, Maren, Urlev, 1743 38,47,48,Tavle II,19
Jensdatter, Maren, Bredal, f.1773 39,40
Jensdatter, Mette, Bredal, 1762 38
Jensdatter, Mette, Daugaard, 1764 38
Jensdatter, Mette Marie, Bredal, f.1770 39,40
Jensen, Abraham, Skærup, 1723-1798 44,51
Jensen, Hans, St.Dalby, d.1794 47
Jensen, Isak, Egum, 1725-1779 51,52
Jensen, Iver, Haastrup, 1787 53
Jensen, Jacob, Egum, 1734-1741 51
Jensen, Jens, Urlev, f.1744 47
Jensen, Jens, Bredal, 1790-1794 40
Jensen, Jens Kjær, Bredal, 1799-1864 40,Tavle II,2
Jensen, Jens Ravn, Skærup, 1850 52
Jensen, Jens Severin, Flensborg, 1791 48
Jensen, Laurits, Bredal, 1791 38,47
Jensen, Mads, Bredal, d.1769 38,40,Tavle II,8
Jensen, Mads, Tyrsting, d.1778 9,10
Jensen, Mads, Bredal, 1778-1779 39,40
Jensen, Mads, Bredal, 1794-1800 40

Jensen, Mads, Bredal, 1802-1819 40
Jensen, Niels, Bredal, d.1790 47,48
Jensen, Niels, Horsens, 1791 42
Jensen, Niels, Bredal, 1792-1827 40
Jensen, Peder, Fredsted, d.1754 54,Tavle II,58
Jensen, Søren, Urlev, f.1748 47
Jensen, Ude, Fredsted, d.1701 55,Tavle II,118
Johansdatter, Anna Marie, Meisling, 1824 45
Johansen, Christian, Thyregod, 1845 16
Juul, Niels Nielsen, Oddersted, 1801 44
Jørgensdatter, Anna, Kalhave, 1727-1728 49
Jørgensdatter, Anna, Assendrup, f.1769 21
Jørgensdatter, Anna Christine, Kalhave, 1733-1775 49,5
Jørgensdatter, Cathrine, Kalhave, f.1736 49,50
Jørgensdatter, Kirsten, Tyrsting, d.1759 9
Jørgensen, Anders, Assendrup, f.1772 21
Jørgensen, Offer, Kalhave, f.1730 49,50
Jørgensen, Peder, Assendrup, f.1775 21
Jørgensen, Rasmus, Assendrup, f.1777 21
Jørgensen, Terkel, Kalhave, f.1728 49,50
Jørgensen, Thomas, Haastrup, d.1758 53,54

Kjær, Christen Jepsen, Bredal, d.1762 38
Kjær, Jens Christensen, Bredal, 1744-1789 38,39,40
Kjær, Peder Christensen, Assendrup, 1801 22
Krag, Laurits Jensen, Oddersted, 1717-1775 43,TavleII,
Knudsen, Søren, Meisling, d.1778 45

Larsdatter, Johanne Marie, Salten, 1801 17
Lauritsdatter, Anna, Oddersted, f.1752 43,44
Lauritsdatter, Dorothea, Oddersted, f.1775 43,44
Lauritsdatter, Karen, Bredal, d.1753 22,29,Tavle I,29
Lauritsdatter, Kirsten, Oddersted, f.1763 43
Lauritsdatter, Maren, Egum, 1717, 43,51,52,Tavle II,25
Lauritsdatter, Maren, Oddersted, 1775 43,44
Lauritsdatter, Maria, Oddersted, f.1768 43,44
Lauritsdatter, Sidsel, Bredal, 1718 29
Lauritsdatter, Sophia, Oddersted, f.1755 43,44
Lauritsen, Abraham, Oddersted, 1771-1771 43
Lauritsen, Anders, Oddersted, f.1746 43,44
Lauritsen, Iver, Bredal, 1713 29
Lauritsen, Jacob, Oddersted, f.1761 43

Lauritsen, Jens, Oddersted, f.1747 43,44
Lauritsen, Niels, Jerlev, 1765-1850 43,Tavle II,6
Lauritsen, Peder, Bredal, d.1745 38,40
Lauritsen, Peder, Oddersted, f.1757 43
Laursdatter, Maren, Urup, d.1786 14
Laursdatter, Mette, Meisling, d.1815 45,Tavle II,15
Laursen, Mads, Bredballe, 1768 20
Laursen, Rasmus, Bredal, d.1768 20,Tavle I,12
Laursen, Rasmus, Kankbølle, 1747 33
Linde, Jens Christensen, Salten, 1824 17
Lindenpalm, Jørgen, Stids mølle, d.1837 11

Madsdatter, Kirsten, Bredal, f.1765 38
Madsdatter, Kirsten, Assendrup, 1801 22
Madsen, Jens, Bredal, d.1741 29
Madsen, Jens, Bredal, 1767-1768 38
Madsen, Jens, Bredal, 1769-1832 38,40,42,Tavle II,4
Madsen, Jens, Assendrup, 1801 21
Mathiasdatter, Cathrine Marie, Hatting, 1709 31
Mathiasdatter, Christence, Bryrup, d.1752 12,23,31
Tavle I,21
Mathiasdatter, Lisbet, Velling, 1698-1699 31
Mathiasdatter, Lisbet, Velling, f.1705 31
Mathiasdatter, Maria, Velling, 1709 31
Mathiassen, Christian, Velling, 1696-1705 31,37
Mathiassen, Dines, Velling, 1709 31,37
Mathiassen, Frederik, Velling, 1699-1699 31
Mathiassen, Melchior, Velling, d.1754 31,32
Melchior, Skolemester, Viborg, d.1674 31,37,Tavle I,84
Melchiorsdatter, Barbara, Bryrup, 1696 37
Melchiorsdatter, Mette, Handbjerg, d.1732 37
Melchiorsen, Mathias, Velling, d.1709 23,31,32,37
Tavle I,42
Mortensen, Hans, Enner, d.1767 50
Munk, Anders Rasmussen, Kankbølle, d.1740 33,34,25
Tavle I,44
Munk, Anne-Marie Hansdatter, Bryrup, 1723-1812
12,13,14,26,27,Tavle I,11
Munk, Bodil Marie, Horsens, 1800-1873 18,19
Munk, Christen Hansen, Hjortlund, f.1718 26
Munk, Hans Andersen, Provst, Hjortlund, 1682-1740
12,25,26,27,33,35,Tavle I,22

Munk, Helene, Tønder, 1796 26
Munk, Jens Hansen, Hjortlund, f.1715 25,27
Munk, Johanne Hansdatter, Meilby, f.1714 25,26,27
Munk, Karen, Emmerlev, 1796 26
Munk, Kathrine Hansdatter, Hjortlund, 1729-1729 26
Munk, Laurids Hansen, Hjortlund, f.1725 26,27
Munk, Maren, København, 1796 26
Munk, Peder Andreas Hansen, Hjortlund, f.1720 26,27,35
Møller, Cecilie Frederikke, Sjørslev, f.1834 16
Møller, Christian Johan Rahbek, Vinding, f.1816 16
Møller, Christine Magdalene, Vorladegaard, f.1838 16
Møller, Dines Pontoppidan, Vorladegaard, 1792-1852 14,15,16
Møller, Frederik Hansen, Ørneborg,Tem, 1795-1850 14,16,17,18
Møller, Hans Peten, Vinding, 1825-1829 16
Møller, Hans Peter, Vorladegaard, 1836-1837 16
Møller, Henrik Hansen, Sjørslev, 1830-1850 16
Møller, Jens Frederiksen, Ansø, 1821-1822 17
Møller, Jens Rahbek, Vinding, f.1820 16
Møller, Johanne Marie, Sjørslev, f.1832 16
Møller, Johanne Marie Nicoline, Salten, f.1835 18
Møller, Johanne Marie Nielsine, Salten, 1834-1834 18
Møller, Jørgen Boserup, Salten, f.1844 18
Møller, Jørgen Olesen, Horsens, d.1857 18
Møller, Jørgen Peter, Vinding, f.1827 16
Møller, Niels Gudme Blicher, Vinding, 1818-1841 16
Møller, Niels Gudme Blicher, Vorladegaard, f.1843 16
Møller, Niels Langballe, Salten, 1830-1830 18
Møller, Niels Langballe, Salten, 1831-1833 18
Møller, Palle, Bryrup, 1707 12,23,32
Møller, Peder Christensen, Brøstenbro, 1801 10
Møller, Regine Marie, Thyregod, f.1822 16
Møller, Sabine Weide, Salten, f.1840 18
Møller, Sophie Magdalene, Salten, f.1841 18

Nansen, M., Nagelsmed, Bryrup, 1724 12
Nielsdatter, Abelone, Assendrup, d.1797 22,Tavle 1,15
Nielsdatter, Anna, Taarup, f.1757 42
Nielsdatter, Anna Cathrine, Bredal, 1759-1838 39,40,42,Tavle II,5
Nielsdatter, Anna Cathrine, Tyrsting, d.1834 10

Nielsdatter, Anna Marie, Tyrsting, 1834 10
Nielsdatter, Helene, Stids mølle, f.1795 11
Nielsdatter, Karen, Harbohus, f.1768 42,49
Nielsdatter, Kirsten, Kalhave, d.1776 49,50,
Tavle II,21
Nielsdatter, Kirsten, Taarup, f.1753 42
Nielsdatter, Maren, Bredal, f.1764 42
Nielsdatter, Mette, Aarup, 1749-1788 42
Nielsen, Bernt, Bredal, d.1731 22,29,Tavle I,28
Nielsen, Christen, Bredal, 1755-1756 42
Nielsen, Christen, Løsning, 1768 20
Nielsen, Christen, Tyrsting, 1830 10
Nielsen, Erik, Hesselballe, d.1807 41
Nielsen, Hans, Oddersted, 1801 44
Nielsen, Jens, St.Lysholt, 1753 41
Nielsen, Laurits, Meisling, f.1792 45
Nielsen, Niels Emanuel, Stids mølle, d.1821 11
Nielsen, Peder, Bryrup, d.1713 23,30,Tavle I,10
Nielsen, Terkild, Bredal, 1751-1756 42
Nielsen, Terkild, Kalhave, f.1761 42
Nielsen, Tyge, Tjerrild, 1747 33
Nyboe, Thomas Henriksen, Præst, Handbjerg, 1710 37

Offersen, Jørgen, Kalhave, d.1775 49,50
Omeis, Lydich, Præst, Jernved, 1723 12

Pedersdatter, Anna, Haastrup, d.1764 45,53,54
Tavle II,29
Pedersdatter, Anna, Bredal, d.1760 20
Pedersdatter, Anna, Meisling, f.1769 45
Pedersdatter, Anna, Dalsgaard, 1807 11
Pedersdatter, Else, Bredal, d.1802 20,21,Tavle I,13
Pedersdatter, Karen, Handbjerg, d.1689 31,37,
Tavle I,85
Pedersdatter, Karen, Meisling, 1770-1842 45,
Tavle II,7
Pedersdatter, Kirsten, Fredsted, f.1720 54
Pedersdatter, Kirsten, Meisling, f.1779 45
Pedersdatter, Maren, Oddersted, d.1802 43,44,
Tavle II,13
Pedersdatter, Maren, Meisling, f.1767 45
Pedersdatter, Mette, Kalhave, 1790 42

Pedersdatter, Voldborg, Fredsted, f.1712 54
Pedersen, Bertel, Meisling, f.1776 45
Pedersen, Jacob, Bredal, 1764 38
Pedersen, Jens, Fredsted, 1717-1764 54
Pedersen, Niels, Egum, d.1765 51
Pedersen, Niels, Stids mølle, d.1824 11
Pedersen, Niels, Tyrsting, d.1834 10
Pedersen, Peder, Taarup, 1787 42
Pedersen, Søren, Bryrup, d.1748 12,23,30,Tavle I,20
Pedersen, Søren, Meisling, f.1774 45
Pedersen, Thomas, Engom, 1775 21
Pedersen, Ude, Fredsted, 1714-1789 54
Pind, Henrik Olesen, Mørke, 1714 33
Pontoppidan, Abild Marie, Lundum, 1765-1800 14
Pontoppidan, Dines Børgesen, Præst, Lundum, 1788 14

Rahbek, Maren Jensdatter, Vinding, 1790-1826 16
Rasmusdatter, Dorethe, Kankbølle, d.før 1747 33
Rasmusdatter, Maren, Tjerrild, d.før 1747 33
Rasmussen, Anders (kaldet Munk), Kankbølle, d.1740
25,33,34,Tavle 1,44
Rasmussen, Laurs, Løsning, f.1760 20
Rasmussen, Niels, Lille Lysholt, d.1765 42
Rasmussen, Peder, Kvotrup, d.1747 33
Rasmussen, Søren, Kankbølle, d.1714 33,34
Rasmussen, Søren, Bredal, f.1766, d.1812 20,Tavle I,6
Ravn, Maren Jensdatter, Skærup, 1790 51
Ravnsborg, Christiane, 1746 47
Ravnsborg, Søren, 1748 47
Roed, Jens Pedersen, Fredsted, 1743 54

Schiønning, Peder Simonsen, Nr.Snede, 1754 35
Schiønning, Simon Pedersen, Nr.Snede, 1706 35
Schythe, I.C., cand.phil. og polyt., 1843 17
Seest, Simon, Regimentsskriver, Dons, 1708-1763 26
Seidelin, Ide Nichelsdatter, Bryrup, d.1739 12
Simon's hustru, Bryrup, 1724 12
Simonsen, Peder, - se Schiønning, Peder Simonsen
Sliber, Peder, Bryrup, 1724 12
Sørensdatter, Anna, Tyrsting, 1756-1830 9,10,11
Sørensdatter, Anne-Lisbeth, Bryrup, f.1719 24
Sørensdatter, Bodil, Bryrup, f.1710 24

Sørensdatter, Christiane, Bryrup, f.1721 24
Sørensdatter, Christina, Bryrup, f.1712 24
Sørensdatter, Karen, Tyrsting, 1758-1759 9
Sørensdatter, Karen, Tyrsting, 1759-1761 9
Sørensdatter, Karen, Brøstenbro, 1787 10
Sørensdatter, Kirstine, Tyrsting, f.1761 9
Sørensdatter, Maren, Bryrup, f.1704 24
Sørensdatter, Maren, Kalhave, d.1789 49
Sørensdatter, Maren, Tyrsting, f.1764 9
Sørensen, Anders, Kankbølle, 1773 33
Sørensen, Bertel, Haastrup, d.1748 45,53,54,Tavle II, 28
Sørensen, Christen, Tyrsting, f.1766 9,11
Sørensen, Christian, Bryrup, 1705-1709 24
Sørensen, Christian, Bryrup, 1723-1723 24
Sørensen, Frederik, Bryrup, 1724-1787 12,13,24, Tavle I,10
Sørensen, Hans, Tyrsting, 1754-1799 9,10,11
Sørensen, Jens, Urlev, 1748 38,47,48,Tavle II,18
Sørensen, Jens, Egum,1741 43,51,52,Tavle II,24
Sørensen, Jeppe, Assendrup, 1758 41
Sørensen, Mathias, Bryrup, f.1708 24
Sørensen, Peder, Bryrup, 1714-1760 12,13,24
Sørensen, Peder, Mattrup mølle, 1762-1807 9,Tavle I,4
Sørensen, Rasmus, Tyrsting, f.1771 9,11
Sørensen, Søren, Dalsgaard, f.1769 9,11

Taftenberg, Anna Elisabeth, Krude mølle, d.1850 18,19
Taftenberg, Mathias, Krude mølle, 1801-1801 19
Taftenberg, Søren Mathis, Krude mølle, f.1808 19
Terkelsen, Anders, Kalhave, 1720-1794 49,50
Terkelsen, Niels, Bredal, 1724-1812 41,42,49,50, Tavle II,10
Thomasdatter, Anna Else, Assendrup, 1801 21
Thomassen, Jørgen, Haastrup, f.1750 53
Tuesen, Niels, Assendrup, 1724 22
Tygesen, Jesper, Gjessing, 1747 34

Udesdatter, Kirsten, Fredsted, 1701 55
Udesdatter, Maren, Fredsted, 1701 55
Udesdatter, Mette, Fredsted, d.1759 54,55,Tavle II,59
Udesen, Christen, Taarup, 1701 55

Udesen, Hans, Fredsted, 1701 55
Udesen, Jens, Fredsted, 1701 55
Udesen, Jep, Kongsted, 1701 55
Udesen, Jørgen, Fredsted, 1701 55
Udesen, Ude, Kongsted, 1701 55
Ulfeld, Jacob, Vaabensholm, 1686 35

Volquartz, Richard, Præst, Taulov, 1775 44

Winding, Peder, Vissing, d.1789 35
Winding, Sabine Weide, Vinderup, 1779-1859 18

Ørting, Anna Simonsdatter, Velling, d.1790 35
Ørting, Christen, Vinding, d.1755 35
Ørting, Simon Pedersen, Vinding, 1706 12,35
Ørting, Ursula Cathrine, Sdr.Vissing, d.1785 35

Aabye, Mads, Præst, Ulbjerg-Lynderup, 1718 23

Rettelse til "Jydske Almuefolk III":
Side 5, 4' og 5'linie fra neden:"1757, døbt ... 16'marts" skal være:
11'maj 1759

Vore ukendte bedsteforældre

Søren Peter Carlsen og Christence Jensen

Et appendix til "Jydske Almuefolk"

Ungdomsbilleder
af
Søren Peter Carlsen og Christence Jensen

Søren Peter Carlsen Christence

Påske 1890

Vore ukendte bedsteforældre - det er min fars forældre boelsmand Søren Peter Carlsen og hans hustru Christence, født Jensen. De blev ikke meget gamle, og ingen af deres børnebørn har oplevet dem. Søren Peter Carlsen nåede ikke at se nogen af sine efterkommere i andet led, og de 3 ældste børnebørn, der var født, inden Christence døde, var spædbørn da. Men gennem et sparsomt materiale i form af nogle portrætter og efterladte breve tegner der sig dog et spinkelt rids af de to jævne, arbejdsomme mennesker på Lysholt mark ved Vejle med de to døtre, Else Maria og Sybilla Kristine, der både før og efter deres giftermål var nær ved hjemmet, og de to sønner, Carl Emil og Jens Kjær, der læste og studerede, og hvis bane førte dem til andre egne.

Søren Peter Carlsen var født 4'september 1834 i Øster Snede som ældste søn i ægteskabet mellem Carl Emil Petersen og Else Marie Sørensdatter (se "Jydske Almuefolk II"). Han blev konfirmeret i Engom kirke 1849 med mg i kundskab og opførsel. Efter konfirmationen tjente han forskellige steder i Engom by, i 1850 var han tjenestedreng hos gårdmand Christian Sørensen, i 1855 tjenestekarl hos gårdmand Henrik Worm, og 1860 i Bredal kro.

Han tjente stadig i Bredal, da han som 29-årig indgik ægteskab med Christence Jensen, gårdmand Jens Kjær Jensens og Sybille Nielsdatters datter fra Bredal mark (se "Jydske Almuefolk I")

Christence var født 29'januar 1840 som næstyngst i en stor børneflok. Hun var "hjemmedøbt i Svaghed" 3' februar 6 dage gl. Hun havde sin barndom hos forældrene i Enggaard på Bredal mark, blev konfirmeret i Engom kirke 23'april 1854, og var ved folketællingen 1855 stadig hjemme.

Der var standsforskel mellem gårdmandsdatteren Christence og husmandssønnen Søren Peter, men forbindelsen blev da accepteret, og de blev viet i Engom kirke 18' april 1863. I de første år af ægteskabet flyttede det unge par noget omkring. De boede først på Assendrup mark, hvor de to ældste af deres fire børn blev født: Else Maria 10'november 1865 og Jens Kjær 16'december 1866.

Under en flytning, hvor ægteparret midlertidig boede i aftægtsboligen i Christences barndomshjem, fødtes her deres næste barn, Carl Emil 29'juli 1868. Den yngste af de fire, Sybilla Christine, fødtes 13'februar 1870 på Lysholt mark i Hornstrup sogn, hvor familien fik sit blivende sted. Ejendommen, et boelssted, købte Søren Peter Carlsen i 1869 og boede der resten af sit liv.

Døtrene skiftede i ungpigedagene mellem at være til hjælp i hjemmet og at tjene hos andre. Maria var således i huset hos fasteren Line (Engeline) og hendes mand Søren Brund i Vrigsted (1888) og var senere på Vrigsted Højskole (1891). Kristine tjente 1887 hos Laust Laursen og hans kone Maren f.Jensen i Kirkeby (Hornstrup), hun angav det som en god plads med 5 køer at malke. Ældste søn Jens Kjær studerede Theologi i København og den yngste søn uddannede sig til lærer på Øland skole og Jelling Seminarium.

Breve fra de to søstre til deres yngste broder melder om ret hyppig omgang med naboer og familie, Søren Peter Carlsens søskende: Line og Søren Brund i Vrigsted, Stine og Peter Væver i Barrit, Maren og Kristian med den gamle moder i Bredal - og Christences brødre: Mads Kjær i Jerlev, Niels Peder og Therkild i Jelling og deres familier. ("Jydske Almuefolk I og II").

Søren Peter Carlsen synes, som brevene meddeler, at have skrantet noget fra årene omkring 1888 til sin død. Han har formentlig bl.a. lidt af en plagsom gigtsygdom, synes ikke at have kunnet arbejde mere fra c.1890, brugte i dette år Romerbade i Fredericia.

Som omtalt blev ingen af de ukendte bedsteforældre ret gamle, Søren Peter døde 59 år gl. den 6'april 1894 og Christence 56 år gl. den 27'februar 1896. Begge er begravet på Hornstrup kirkegård.

Nogle bevarede breve, de fleste skrevet af dem til deres yngste søn, væsentligst under hans uddannelse til lærer, lader dem selv fortælle træk af deres dagligliv. I brevene spores den østjyske dialekt. Begge skriver gotiske bogstaver, og begge har en smuk, flydende håndskrift, selv om det vel oftest har været

andre redskaber end pennen, deres hænder har arbejdet med.

Lysholt d.8 Decbr 1887

Kjære Karl.
Mange Tak for din sidste Brev som vi modtog med Glæde, hvoraf jeg seer at du ikke har glemt os, og tak for dine gode og venlig Ønske, du har for os allesammen herhjemme. Du kan tro, jeg længes tit efter dig, min egen lille Cale, men nu glæde vi os til den kjære Jul, thi saa tænker jeg nok, du kommer hjem, saa kan vi rigtig more os, naar mine drenge, du og Jens kommer, du skrive om nogle Klude til dine Buxser, men jeg har ikke rigtig nogle, de er saa smaa, men dersom du kan bruge dem, vil jeg sende dem. ellers faar du at bruge de andre til Jul, saa kan du jo tage dem med dig hjem, saa skal jeg nok sætte dig en ende i dem.

Af nyt ved (jeg) ikke meget, din Faer er over ved Rasmus og hjælpe dem at slagte deres Gris, og paa Mandag skal vores hold for, en til 320 ℔ eller 20 Lø, saa du kan tro, vi ordenlig skal smouse, der er saadan en slagtning heromkring i denne tid, thi de begynder at frygte Svinepesten, den graserer i Bjerre Hatting Herred, saa man ved jo ikke, hvor snart den kan komme her og priserne paa levende Svin er smaa 16 - 18 - 20 Kr det giver ikke meget i Pengepungen, saa det bliver drøit for mange til Termin.

Nu kommer snart Posten, saa maa jeg til at holde op med al dette her vrøvl.

du skriver om din Faer ikke nok vil sende dig en 10 Kr det vilde han jo gjerne, men dersom du mangler til din Hjemreise, kan du saa ikke laane saamange ved Olsen, saa kan du faa dem, naar du kommer hjem, ellers faar du at skrive til os derom.

Nu slutter jeg med mange kjærlige Hilsener fra os alle sammen og dermed ønsker jeg dig glædelig Jul

din Moder Christence

December 87

Kjære Karl.
Tak for din lange Brev du skrev til Marie, hun var jo rigtig glad ved din Lykønskningskort, men jeg synes gjerne, du kunne have skrevet et par Ord til os og ladet os vide,

hvordan det gaaer med din Skolegjerning og hvordan du more dig dernede paa Ønen (øland) herhjemme har vi det (ved det) gamle, Kristine har det rigtig godt oppe i Kirkeby, hun var hjemme paa Søndag. Marie har været en Tur inde i Bjerreherred og nu er din Onkel Peder Væver rask igjen (iflg. brev fra Kristine havde han haft lungebetændelse), hun skulde Hilse dig saa mange gange fra dem allesammen baade i Barrit og Vrigsted og sige, at du og Iens skulde komme derhen i Iul dersom du kommer hjem . . .. der har været saa mange syge i Bredal af Halsyge, ikke difteritis, Marie i Kroen og Trine Søren Peters Enke har været meget daarlig, men nu er di bedre. Niels i Kroen har havt jagilde, han skal til Høgsholt at bo. Tyfus har graseret i Kirkeby, Tomads Kone, Søn og Datter. Anton og Mørte er døde, men hans Kone blive bedre.

Nu ved jeg ikke mere dennegang, men nu vil jeg ønske at du har det rigtig godt og ikke gleme os helt, thi du kan tro, jeg længes meget efter dig, lille Kale. Lev vel

din lille Moder Christence

Skriv snart. Din Faer han leer ad min sammensættelse, men du kan vel finde rede i det.

Faderen fortsætter:

Kjære Karl, jeg har ventet med at skrive, indtil jeg fik handlet Hest, Skou har nemlig sent bud to gang, jeg skulde komme derud med Hesten, og jeg kjørte ogsaa derud, men dem han forestillede for mig, syntes jeg ikke om, og det han bød mig i bytte, syntes jeg var for lit, nu endelig sidste Mandag fik vi handlet, jeg fik en stor fire Aars brunbliset Hest, en doven tung klodset en. Og kun 50 Kroner i bytte, det var vistnok for lit, nu maa jeg see om den vil komme sig noget hen i Vinteren, saa bytter jeg igjen med en Plag.

kommer du hjem i Julen, saa tager du jo da en Returbilet, kan dine penge ikke slaa til, saa kan du vel laane saamange hos Degnen, dersom det er din mening (at du) vil hjem, lev nu vel og skriv snart til os. lad mig see du tænker paa din optagelses Examen, din hengivne Fader

P.Karlsen

Af brev fra Marie til "Kjære Broder Karl" 27'februar 1888: Bedstemoderen (Sybille,89 år) er urolig og forstyrrer om

natten "sidste Nat var jeg oppe en halv snes Gange og det er ikke saa rar i den her Vintertid og kom af Sengen, og min Moer hun kan heller ikke sove for hende . . . Du kan tro at det er en ordentlig Vinter her hjemme, der ligger saa meget Snee i Gaarden, at man kan ikke se Ladedøren eller Kornladedør og om ved ende af Ladehuset, der er saa stor en drive hel op til Brøndtække, og jeg er saa kjed af dette meget Snee, man (kan) ikke kom ud af Gaarden undtagen naar jeg faaer min Faders Træskostøvle paa, saa kan jeg gaa hen til Bentsen efter Avisen. Min Faster Maren hun har været her ud, at sye kjole til Kristine, men mig og min Moder vi har ikke faaet vorres, for hun kan ikke gaa her ud for Sne endnu. I Dag er min Fader ude at kaste Sne, for i Morgen skal Kristjane ad Niels Nielsen i Hornstrup begraves, hun havde Tærring og nu har han ingen anden end Jensine, hende kjender du jo nok. Jeg kan fortælle dig, at Niels Knudsen(s) Kone Maria hun er saa ringe, hun har ogsaa Tærring, hun lever vist ikke længe, det sagde Niels Knudsen i Gaar, da var min Fader ridende derover,for han vilde have ham til at tærske. Bentsen di skal have en ny Pige til den første April, for Sofie hun er Frugtsommelig, og paa Lørdag da var der Parbal over ved Hans Kristensen, men jeg var ikke med, i dag fik vi Brev fra Jens" . . . Forældrene tilføjer:

Lad mig nu see du læser flittig, Bibelhistorie det er meget nødvendig, du skal jo stille dine sager efter at ende det i Jelling paa et Aar.

Jeg har meget travl, jeg stor (staar) og skal til Veile. Lev vel Karl af din kjærlige Fader P.Karlsen

Venlig Hilsen ogsaa mig din Moder og Bedstemoder

Christence Karlsen

Lysholt den 29 Marts 1888

"Kjære Søn" . . Brevet melder igen om en hestehandel, og om at"vi skal til at byge og der bliver nu meget at bestille, vi har hverken Steen eller Kalk eller mursan(d) og Veiene ligger jo fulde af Sne endnu, saa vi vil faa meget travlt i dette foraar . . . vi skal nu have et Andels Meiri, Hornstrup og Houen i forening, det skal ligge nede ved Veile, det blev afslutet i aftes, men staar aaben for os Lysholter i fjorten dage, vi har

nemmelig for at faa vognen herned faaet en Veisag for, men om vi bliver enig er et stort Spørgsmaal og ellers kommer vi jo ikke med til Meieriet, vi skal nemlig have en Vei herned og den skal gaa langs med mit (Midten?) af Hegnet, som skal sløifes mellem Søren Kjær og Peter Jensen, men det vil vistnok blive en vanskelig sag at faa sat igjennem da den er forbundet med megen arbejde, nu skal jeg fortælle dig næste gang om det bliver til noget. hilsen fra os alle, lev vel, din Fader.

Mangler du Penge hen i tiden kan du jo skrive, det er just ikke saa nemt, Jens faar 20 a 25 Kr. maanedlig hjemmefra.

(I brev fra Marie til broderen Karl d.2'november 1887: "Du kan tro at Jens over i Kjøbenhavn han smousser i Mortens And og han fik en Hvede Kage med og nogle Æbler")

Udateret brev:
Kjære Søn. Jeg kan lade dig vide, at vi har sendt dig baade Smør og Ost, det var i en lille Kurv med tydelig Adresseskilt bunden ved Kurven. Du kan jo lade Dagvogns Kusken om at skaffe den, da han jo maa aflevere hvad han modtager.

Lysholt d.20 April 1888

Kjære Søn
Mange Tak for din Brev og dine gode og kjerlige ønske, som du sente os paa vor Sølvbryllupsdag som var en stor Festdag for os, thi vi kan se tilbage paa de henrundne 25 Aar med Glæde og jeg haaber nok at vor Herre vil være med os øvrige Tid vi skal vandre hernede, du kan tro at vi glæder os ved eder som kjerlige og gode Børn og de mange og gode og frome ønsken som du, en kjerlig Søn har for dine Forældre.

Du skal have saa mange (Tak) for de Gaver som du og Jens sendte i fælesskab, Skeen den kom rigtig efter ønske, thi jeg fik to store smukke Tariner (Terriner), en fra Tante Stine i Barrit og en fra Tante Hanne i Jelling, og Tante Line hun gav en Stegefad og Souse Skaal og Talerkener og en lille smuk Cigarspids til din Faer, og Tante Maren en stor smuk Oliemaleri, den hellige Naver, og Søster Kristine en Kagetalerken, saa jeg fik min

Spisekammer godt besat.

De var her allesammen undtagen Onkel Mads saa det var jo en lille Familie og jeg troede de moret dem godt, men de beklagede, at du og Jens ikke kunde komme med. vi fik ogsaa en kjøn Brev fra Anders Peter og Mette Marie og Lykønskningskort fra Line og Sine og Marie.

Bensens og Jens Jørgensen var budt med til Kaffe om Eftermiddagen og de blev her til Kl.12 allesammen, saa det blev ikke for tidlig for dem, inden de kom til Barritt, jeg skulde hilse dig saa mange gange fra alle vores Gjester.

Nu sender vi dig et par nye Buxer, men vi kunde ikke faa noget som de gamle, men det gjør vel heller ikke noget.

Nu slutter jeg med mange kjerlige Hilsen fra din Forældre og Søstre og gamle Bedstemor.

Lev vel, din Moder Christence

Lysholt d.15 Mai 1888

Kjære Søn

Jeg vil idag tage Pennen for at lade dig vide hvorledes vi har det. Og tillige for at bede dig om at lade os høre lit fra dig da vi venter efter det. Jeg kan nemlig lade dig vide, at vi ikke har havt det saameget got i den sidste tid, jeg er lige kravlet op af Sengen idag, jeg har ligget snart i tre Uger vi maatte have Seligman herop, det var en slem Mavesyge formodentlig fremkommen ved Forkølelse, jeg gik først en otedages tid, men saa maatte jeg til sengs og det blev jo lige i travle Saatid, vi har havt min Broder Kristian og Jørgen Jensen til at harve skiftevis 3 Dage om ugen. nu er vi jo snart færdig med Sæden, det bliver jo sent i Aar, men det er jo Vinterveir, vi har endnu. Nu er jeg snart træt, nu vil jeg slutte med bøn til Gud om at vi snart maa blive Rask igjen, jeg siger vi, for vi er skrøbelig allesammen, Marie ligger til sengs idag af samme syge som min. Din Moder er nu den stærkeste af os alle for tiden, skjønt hun er ogsaa under Lægebehanling, hun var hos Dogteren for en maaneds tid siden og har i den tid faaet medisin tre gange daglig og befinder sig dog bedre, saa vi nu vil haabe til det beste, rigtig Raske bliver vi to gamle vel ikke mere, men vi maa jo takke Gud for

hvad han har tilskikket os indtil denne dag.
Lev vel kjære Søn og lad os snart høre fra dig, mangler du penge eller noget andet kan du jo melde dig.
Din hengivne og opofrende Fader P.Karlsen

Af et brev 5'september 1888 med tøj og fødevarer . . . . . og saa dine Bøger, som Jens har kjøbt og sendt Hjem, de kostede 5 Kr. 85 Ø, at (af?) ny 9,25 Ø. Han er kommen vel over til Kjøbenhavn, har faaet sig en Værelse til 13 Kr. med The om Morgenen. Værelset er smukt, Konsolspeil, Sofa, Klædeskab, 2 Stole med Bord, pænt Servant, Jernseng, han har kun 5 Minutter Gang til Universittet. Hans Værtinde er en Svensker men vist en rar Kone, hendes Mand er Snedker. Han var nærved at blive lidt Søsyg over Bælte, thi Folk brækkede sig, saa det staa efter, og lidt Hjemve har han ogsaa havt som sædvanlig. Hans Adresse er Linnesgade 26, 3 over Gaarden, Kjøbenhavn K.
Nu slutter jeg for denne Gang, alt er ved det gamle, vi har ikke begyndt at høste indnu. Lev vel og venlig Hilsen fra os alle, din Moder Christence Karlsen
Din Simnaristhue kommer snart. Hilsen fra N.Bensen

Lysholt den 30 Oktober 1888

Kjære Søn
Jeg sender dig disse linier, som er skreven i Hast, jeg sender dig hermed et brød og en kage samt fem og fyrgetyve Kroner til at afholde dine udgivter i næste maaned. Huusleien blev jo betalt med 20 Kroner første Kvartal. Jeg har ingen Hest fortiden, ellers havde jeg selv kommet. Lad os vide om du søger om understøttelse.
Lev nu vel og vær flittig, du være hilset fra os alle. Marie er reist. Din Fader.

13/10 1889 brev til forældrene fra Jens: han bor nu paa Regensen, hvor han deler Værelse med medicineren Henry Westergaard " en Mand, jeg holder meget af, han har en hel Masse Møbler osv., saa vi to vist har det hyggeligste Værelse paa hele Regensen". Han har forskellige "Middagsfamilier", han kommer hos.

Et brev fra søsteren Kristine 31'januar 1890 melder om megen sygdom paa egnen, og moderen tilføjer:
Kjære Karl. Jeg takker dig saa mange gange for dit kjærlige og gode ønske for din Moder (til hendes Fødselsdag), hvilken du kan tro jeg er glad ved, vi har det nogenlunde herhjemme, din Fader har været meget syg af Influenze, men nu gaaer det da lidt bedre, han har længtes saa meget efter dig, han var bange for du meget syg. Nu haaber jeg du har det nogenlunde godt, men skriv snart og lade os vide hvordan du har det.
Venlig hilsen fra os alle din Moder.

Brev fra søsteren Kristine 10'marts 1890 fortæller atter om mange tilfælde af sygdom, Influenza og "Halssyge" med flere dødsfald. Faderen tilføjer:
Kjære Søn. du venter vel efter at høre lit fra os, det varer jo ogsaa temmelig længe, men jeg havde haabet, at jeg skulde have bleven Rask, inden jeg meldte dig noget om min Sygdom. Det gaar jo smaat fremad, jeg er nu oppe lit hver dag, men jeg har ikke været ude af Stuen førind i dag, da har jeg været baade i Koohuset og i Haven. Men det vist tage lang tid inden jeg kommer til Kræfter igjen, jeg bliver meget udmattet, og det har sat sig for en deel i mit Hoved samt i mine Skuldre og Knæer, men nu vi haabe til det beste. Nu vil jeg overgive alt i Guds (haand) og overgive mig til hans Hjælp, han veed jo hvad der tjener os best.
Nu er jeg snart træt, lille Karl, nu vil jeg slutte for denne gang og ønske vor Herres Jesu Kristi Naade over dig. Lev vel Karl.

Brev fra Kristine 17/6 1890: Min Fader har ikke været godt tilpas de sidste Dage, naar det saadan Blæser og Regner er han mest daarlig. Du kommer vel Hjem og hjælper os lidt i Høsten . . . Vi har ogsaa en Ager Rodfrugter i Aar, vi har nok at bestille, kan du tro . . .

Bredal d.17de Juni 1890

Jeg hilser Eder fra Thomsen at I saa snart som mulig meddeler Carl at Lærerembedet i Gammelsole er ledig. Christensen har søgt sin afsked, Thomsen siger det en et Embede, han kan være tjent med, der holdes 3 a 4 Køer

det er bedre end 1600 Kr. i Byen, og det er et let Embede, ikke mange Børn, de opvagtes Børn har jo selv Skole. (De opvakte= "de stærke Jyder").
Thomsen mener han faar det nok, da han har de bedste Betingelser med hensyn til Anbefalinger. Og ingen opvagt er i Sogneraadet, Hans Gartner Formand, Anders Jensen Baastrup og Niels Lauersen Solskov Medlemmer.
Læreren i Gammelsole leder ikke Kierkesang. Om faa Dage kan i see Reguleringen eller Embedsindtægten i Avisen. Skriv til Carl saa snart som mulig.
Med venlig hilsen F.C.Carlsen
(dette brev er som søstrenes skrevet med moderne bogstaver)
Paa samme ark skriver faderen Søren Peter Karlsen:
Lysholt den 20 Juni 1890
Jeg sender dig dette brev hvoraf du kan see at der nu bliver et Embede som er passende for dig, men om den bliver saa læt at faa, som de mener, ved jeg ikke, du skal vel have Karakteer for Skolesang. Naar du havde den, var det maaske nok muligt at du kunde faa den. I alt fald synes jeg det var et forsøg vær, det er et Embede som du nok kunde leve af. I den tid jeg var i Bredal Kro da var der en Lærer som hed Jensen, han holt altid en Hest, men hvormange Køer han havde ved jeg ikke, men pladsen er god, men om du har lyst til at bo der ved jeg jo ikke, nu kan du jo tænke over det. Med mit Helbred gaar det Gud være lovet jo lidt fremad, jeg har været ved en Hymopat Læge, jeg faar Gift ind og kraftig Smørelse at gnide ledderne med. Nu være du hilset fra os alle . . . din Fader.

Udateret brev:
Jeg sender dig hermed 100 Kroner . . til Laans . . .
Jens er taget til Fæstningskonstabel eller Indsenør og skal ligge til Tjeneste i 17 Maaneder, han vil nu bytte nummer og skal give 400 Kroner i bytte som Marinesoldat og 300 i bytte som Sygepasser, som han beder mig om at skaffe ham, og som maaske ogsaa bliver nødvendig, ellers gaar der jo to Aar, inden han kan faa sig en Plads. Men det er ikke saa nemt for os gamle her hjemme . . .

Udateret brev:
Jeg sender dig disse linier i anledning af et pluselig Dødsfald. Karl Larsen er Død, han fik Tarmslyng og blev Oppereret og døde 4 Timer efter, det var sørgelig for hans Forældre, som han nu var en god støtte og deres Fremtids Haab . . . Lad os nu vide, om du kommer hjem i Julen og hvornaar du kommer, for jeg er bestemt paa en lang Bjerreherredstur, dersom jeg bliver nogenlunde og Veiret ikke bliver for kold. Lad os nu snart høre fra dig. Kjærlig hilsen fra os alle, P.Karlsen.

Udateret brev (ultimo sept. 1891?):
Kjære Søn.
Jeg takker dig for dit brev til min Fødselsdag og hvor jeg tillige seer, at du er kommen til Odense, hvilket jo glæder os især hvis du kan blive fast ansat, saa stiger lønnen jo efterhaanden saa du nok kan komme i en andstændig stilling . . . Vi er nu færdig med Høsten, men har nu saa travlt som muus i barselseng, nu skal vi kjøre Gjødning og saa Rug, det bliver sildig i aar, og og Jorden er indda saa blød at vi neppe (kan) kjøre paa den. Nu har jeg ikke tid at skrive mer, nu skal jeg spende for. Klokken er to. Nu være du hilset fra os alle. Lev nu vel og send os snart et par Ord. P.Karlsen.

I november 1891 fortæller Kristine i et brev til broderen om "min Farbroder (d.v.s. han er gift med fasteren) Peder Væver i Barrit", at han er død pludseligt, "han spiste sin Mellemad den Dag, han døde,ligesom han plejede Kl.5 og saa døde han Kl.7".

Lysholt den 30 Marts 1894.
Kjære Broder.
Vi takker allesammen for dit gode Brev, Far han kunde godt forstaa dette, sagde Mor, vi har dette ved dette gamle. Jens var hjemme i to Dage . . . jeg sidder jo og skriver om Natten, naar jeg sidder og vaager . . . Du kan tro, at Far han var ogsaa glad ved Jens, at han græd af Glæde, tror vi nok, men saa om Aften, da han sov. saa gik Jens, men du kan tro, at da han blev vaagen, da kiggede han efter ham, men jeg sagde jo ikke, at han var gaaet, det var jo til at gjøre ham ked, det vilde jeg

ikke , men det var da ikke saa strengt for ham at sige Farvel til Jens som til dig, han maa holde meget af dig, lille Bror. Han er ikke bedre, ja han var oppe at sidde i Dynen inde i Dagligstuen igaar i 10 Minuter og i Dag var han ogsaa, men saa træt som han kunde være inden han kom i Seng, ja han har ikke faaet meget at spise i de sidste Dage andet snart end lidt Mælk og Hindbærsaft i noget Vand, men han har jo saa ondt i Benet om Dagen ligesom han plejer . . . Lev vel til vi sie dæ igjen

Maria Carlsen

Dette brev er skrevet 1 uge før Søren Peter Karlsens død 6/4 1894. Efter Christences død 2 år senere (27/2 1896)blev ejendommen i Lysholt overtaget af datteren Marie og hendes mand Marius Pedersen og var i familiens eje til 1933, da den blev solgt til Sigvald Jensen fra Ravning.

Odense, i november 1978

Eva Lund